اوبه او انرژي

د کمال خان بند

د اوبو او انرژي وزارت نشراتي ارګان

۲۹ ګڼه

دیارلسم کال نهه‌وېشتمه ګڼه، د ۱۴۰۳ هـ ش کال څلورمه ربع (جدي، دلو، حوت) چې د ۱۴۴۶ هـ ق کال سره سمون لري

ستا رنګینه منظره چې خیال ته راشي
تصور مې له هرڅه نه بې پروا شي

ستا زرین لمر، ستا نښتر د ستا غاټول به
مې هېر نه شي که هر څو حسن وړیا شي

تورې وریځې له سورکي غابني راواوړي
چې په تا یې شي نظر پړنګ په ژړا شي

شاهیکوټه څه زلمي درکې پناه شول
خدایګو وایه ! چې په تا یې څه بها شي

د مسکو او واشنګټن خوني لښکرې
د ستا نوم یې چې تر غوږ شي په لړزا شي

ستا بچي و هر ښامار ته مومین خان وي
ستا غازیان و هر دجال ته مسیحا شي

تل تر تله دې لاس بر په غلیم اوسه
د سعید دې مستجابه دا دعا شي

قاري عبدالستار (سعید)

د دې ګڼې په پاڼو کې

سرلیکنه..۲
د کمال خان بند دریيم فاز پروژه ګټې اخیستنې ته و سپارل شوه................................۵
د شاه او عروس بند پروژه ګټې اخیستنې ته و سپارل شوه......................................۶
علاقه مندی یک شرکت روسی و افغان برای سرمایه گذاری در پروژه های آب و انرژی ۸
د اوبو او انرژي وزارت د رهبری غونډه ترسره شوه..۱۱
تفاهم نامه همکاری به منظور اعمال دو بند ذخیروی در ولایت هرات به امضا رسید........................۱۵
د مقالو برخه..۱۷
Third Phase of Kamal Khan Dam Project Inaugurated.........................۵۳

د امتیاز خاوند: د اوبو او انرژي وزارت
مسؤول مدیر: خواجه فقیر محمد " صدیقي "
کتنپلاوی:
قاري محمد عبدالعزیز "عزیز"
الحاج غلام جیلاني "حق پرست"
انجنیر عزیزالرحمن "عزیز"
برکت الله " آریوبي"
انجنیر همت الله "امین زی"
سمونکی: بازمحمد " درمل "
مترجم: فهیم " صمیم "
راپور تران: نعمت الله " اخلاقي" او اسدالله "ایوبي"
عکس اخستونکی: محمد حکیم "فیض"
ډیزاینر: سید مصور " سادات "
وېشونکی: سیدعادل "سادات"

درک: د دارالامان عمومي سرک، سناتوریم، کابل- افغانستان
ویب پاڼه: mew.gov.af
برښنالیک: chiefofstaff@mew.gov.af
info@mew.gov.af
د اړیکو شمېرې: ۰۷۷۳۲۱۸۴۱۸ / ۰۷۷۷۹۱۷۸۹۸

درنو لوستوونکو!
د « اوبهٔ او انرژي » مجلي او میاشتنۍ جریدې د سافټ مونډلو لپاره کولای شئ، ددې اداري ویب سایټ ته مراجعه وکړئ.
یادونه: کومې مقالې چې په" اوبهٔ او انرژي" مجله کې خپرېږي، پهٔ لیکوالانو پورې اړه لري؛ هر لیکوال ته بویه چې د خپلې لیکنې دفاع پخپله وکړي.
د مجلې او لیکوال د نوم پهٔ یادولو سره هر چاته د مأخذ پهٔ توګه د استفادې اجازه ده.

سـرلیکـنه

ماران سره یاران دي

د افغانستان اسلامي امارت کهٔ هر څو د خپل دیني او هېوادني مسؤلیت او لوړو اخلاقي ارزښتونو له مخې له هېواد څخه د تل لپاره د جګړې د تغر ټولولو، هېوادوالو ته د سوله ایز او ډاډمن ژوند شرایطو برابرولو، د وینې تویولو د لړۍ بندولو او د هېواد د ځمکنۍ بشپړتیا، ملي واکمنې او خپلواکي ساتلو په خاطر د خپلو وروڼو قاتلانو او د هېواد او خپلواکي پلورونکو ته د عمومي بښنې په اعلان سره هغوی ته خپله د شفقت غېږه خلاصه کړه او د دوی د سر، مال او آبرو د خوندیتوب ژمنه وکړه، هغوی یې د ګران هېواد په غېږ کې د خپلو هېوادوالو په څنګ کې سوله ایز ژوند ته را وبلل، که څهٔ هم یو لوی شمېر خلکو له دغې عمومي بښنې څخه استفاده وکړه، خو متأسفانه چې یو شمېر جنګسالارن او د استعمار غلامان چې خپله هم نهٔ پوهېږي چې د دوی تېري کړنې له هیڅا څخه پټې نهٔدي.

دوی د هېواد د رنګولو، خپلو خلکو د وژلو، ترړلو او شړلو اوږده مخینه لري، نور د ملت په منځ کې ځای او هېوادوالو ته د مخ ښکارولو وړتیا نهٔلري، حتی بادارانو یې هم ښهٔ پېژندلي دي ځکه خو یې د سیاسي او فزیکي حتمي مرګ کومې ته وسپارل، خو لاهم د هېواد د ابدي د ښمنانو دربار ته په تمه دي، د یوهٔ بل چانس د ترلاسه کولو او بخت آزمایلو لپاره لاس او پښې وهي، د هغوی پهٔ غېږ او منګولو کې لوبېږي، د ګران هېواد د رنګولو او خپلو خلکو د وژلو پلانونه جوړوي او د خپلو پرځای پردیو ته د خپلې وفاداري ثابتولو او د هغوی د زړېږ د هضمولو په خاطر د لته او هلته کله پرلیکه او کله په حضوري بڼه سره را ټولېږي؛ ترڅو په هېواد کې د جګړې اور بل او بېګناه هېوادوال پکې لولپه کړي. دغه راز که کوم شخص، ډله او یا هېواد د افغانستان په ضد کوم منفي تبلیغ یا اقدام کوي، نو تر هر چا وړاندې دوی وي چې د افغانستان له مخالف اړخ سره درېږي او هغوی ته د افغانستان د اسلامي نظام، هېواد، خلکو او خپلواکي خلاف د اقدام حق ورکوي، ستاینه یې کوي او پلوي یې کوي.

دا چې امارت له دوی سره د ترحم، شفقت او انسانیت برخورد کوي او دوی لاهم د سرټمبګي، عناد او جهالت پرخرهٔ سپاره دي زموږ په نظر اساسي علتونه یې لمړی د افغانستان له نوم او وجود او د دې هېواد له خلکو او نظام سره د دوی طبيعي حسد او کینه ده چې نه غواړي افغانان د موجوده اسلامي نظام تر سیوري لاندې د سولې او ورورۍ په فضا کې ژوند وکړي او دوهم علت یې د خپلو بهرنیو مربیانو او بادارانو ګټې خوندي کول دي؛ ځکه چې " کسی که نان دهد، فرمان دهد."

دوی د خپلو بادارانو د زړېږ هضمولو په خاطر له افغانانو سره له هیڅ ډول د ښمنۍ څخه ډډه نهٔکوي، موږ پوهېږو چې د افغانستان کورني او بهرني دښمنان ټول د دغهٔ هېواد، خلکو او نظام لپاره ماران دي او " ماران سره یاران دي."

خو الحمدلله چې د افغانستان ټولو خلکو اوس دغه ماران تر پخوا ډېر ښه پېژندلي او له خپلو سوړو څخه د را وتلو وخت او فرصت بهٔورنکړي.

د مسلمان عزت ساتل

مولوي عزیر الله (سهار)

الحمد لله وکفى والصلاة والسلام على خير خلق الله وعلى آله واصحابه الاتقيا أما بعد:

فاعوذ بالله من الشيطان الرحيم

بسم الله الرحمان الرحيم

فقد قال الله تبارک وتعالى:

قُلِ ٱللَّهُمَّ مَٰلِكَ ٱلْمُلْكِ تُؤْتِي ٱلْمُلْكَ مَن تَشَآءُ وَتَنزِعُ ٱلْمُلْكَ مِمَّن تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَآءُ ۖ بِيَدِكَ ٱلْخَيْرُ ۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ(۲٦، اية،سورة آل عمران)

وایضاً قال رسول الله -صلى الله عليه وسلم:

عن أَبي هُريْرة رض أنَّ رسُول اللَّهِﷺ قَالَ: كُلُّ المُسلِمِ عَلَى المُسْلِمِ حرَامٌ: دَمُهُ وعِرْضُهُ ومَالُهُ رواه مسلم.

صدق الله مولاناالعظيم وصدق رسوله النبى الكريم

۱ -د مسلمان عزت ساتل یو ضروري امر دی:

یو مسلمان ته دا نه دی روا چې د بل مسلمان بې عزتي وکړي، حضرت پیغمبر صلى الله عليه وسلم فرمايي:

"كل المسلم على المسلم حرام، دمه وماله وعرضه."

ژباړه: غوند مسلمان پر بل مسلمان باندې حرام دی، وینه يې، مال يې او عزت يې.

بناء: په یوه طریقه هم د یو مسلمان بې عزتي جواز نلري هغه که د ناموس بې عزتي وي، د اولاد بې عزتي وي، د مال له لارې وي او که د حیثیت له نګاه وي ....

یادونه: نن سبا ځینې مسلمانان پر یو لوی هلاک کېدونکي مرض اخته دي، هغه دا چې یو د بل سپکاوی، بې حیثیته کول، بې عزته کول يې یو معمول ګرځېدلی، چې که یو مسلمان الله پاک د عزت او حیثیت څښتن ګرځولی وي؛ نو لعین شیطان او بد نفس د بل مسلمان زړه نا ارامه کړي، نو هر قسم تخریب يې چې پر توان او وس کې وي وروسته شروع يې کړي تر دې چې پخپله هم د هلاکت کندې ته ولوېږي او د بل مسلمان نوم هم د څه وخت لپاره بد کړي.

له عبرت ډکه واقعه:

باب ما جاء دماؤكم وأموالكم عليكم حرام

۲۱۵۹ : حدثنا هناد حدثنا أبو الأحوص عن شبيب بن غرقدة عن سليمان بن عمرو بن الأحوص عن أبيه قال سمعت رسول الله صلى الله عليه وسلم يقول في حجة الوداع للناس أي يوم هذا قالوا يوم الحج الأكبر قال فإن دماءكم وأموالكم وأعراضكم بينكم حرام كحرمة يومكم هذا في بلدكم هذا ألا لا يجني جان إلا على نفسه ألا لا يجني جان على ولده ولا مولود على والده ألا وإن الشيطان قد أيس من أن يعبد في بلادكم هذه أبدا ولكن ستكون له طاعة فيما تحتقرون من أعمالكم فسيرضى به

رَوَاهُ ابْنُ مَاجَهْ، وَالتِّرْمِذِيُّ وَصَحَّحَهُ. [جه: ۳۰۵۵، ت: ۲۱۵۹]

ژباړه:

حضرت عمر بن الاحوص له خپل پلار څخه روايت کوي، چې ما له رسول الله صلى الله عليه وسلم څخه په حجة الوداع کې اوریدلي دي، هغه صلى‌الله علیه وسلم صحابهٔ کرامو ته وفرمایل:

دا کومه ورځ ده؟

صحابهٔ کرامو ورته وويل:

دا ورځ د حج اکبر ده یعنې د حج ورځ ده.

پېغمبر عليه السلام وفرمايل:

بېشکه وینې ستاسو، مالونه ستاسو او عزتونه ستاسو، ستاسو په منځ کې داسې حرام دي لکه حرمة ستاسو په دا نن ورځ کې او په دې ښار د مکې مکرمې کې،

خبر دار هېڅ يو تېری کوونکی تېری(ګناه، جرم) نه کوي مګر د خپل ځان په تاوان يې کوي، خبردار هېڅ يو پلار تېری نه کوي په خپل زوی باندې او هېڅ یو زوی زیاتی نه کوي له خپل پلاره سره.

خبردار!

بېشکه شیطان به همېشه نا امیده وي په دې ښار(مکه مکرمه اويا جزيرة العرب)کې له دې چې بنده‌ګي يې وشي، مګر ژر ده چې وي به دده (شیطان) تابع داري په هغه څه کې چې تاسو يې سپک(کم) ګڼئ ستاسو له اعمالو څخه نو ژر ده چې په دې به ستاسو نه راضي شي.

توضیح: په پورتني روایت کې درې خبرې جوته ځرګندېږي:

۱- لکه څرنګه چې تاسو په دې ورځ د حج او په دې ښار د مکې مکرمې کې یو او بل وژلی نشئ، تېری، زیاتی او خپل منځي جنګونه بې عزتي او داسې نور....

۲ -عزت او ذلت د پروردګارعالم لخوا ده:

هېڅ یو بنده نشي کولای چې بل چاته عزت او یا ذلت ورکړي، بلکه لوی خدایﷻ چې وغواړي هغه به کېږي ، **اللهﷻ فرمايي :**

قُلِ ٱللَّهُمَّ مَٰلِكَ ٱلۡمُلۡكِ تُؤۡتِي ٱلۡمُلۡكَ مَن تَشَآءُ وَتَنزِعُ ٱلۡمُلۡكَ مِمَّن تَشَآءُ وَتُعِزُّ مَن تَشَآءُ وَتُذِلُّ مَن تَشَآءُۖ بِيَدِكَ ٱلۡخَيۡرُۖ إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيۡءٖ قَدِيرٞ (٢٦، اية،سورة آل عمران)

ژباړه: ته ووایه اې محمده(صلی الله علیه وسلم) چې اې الله تعالیﷻ ته ښښتن او مالک د بادشاهي یې ، ورکوې دا بادشاهي چې چاته دې خوښه شي، او ورنه اخلې دا بادشاهي له چانه چې خوښه دې شي، عزت ورکوې چاته چې خوښه دې شي او ذلت ورکوې چې چاته دې خوښه شي، ستا په قدرت او اختیار کې خیر دی، ببشکه ته پر هر شي قادر یې.

توصیه:

مسلمانه وروره هېڅکله د چا د ترقی او پر مخ تګ مانع مه ګرځه، یو ځل چې خداوند متعال د یو چا د سرلوړي او پرمخ تګ اراده کړې وي، ته نشې کولای هغه سر ټیټی او شاته پاته کړې، سمه ده یو څه وخت به ناکامي هڅې وکړې خو پاېښت به ونلري.

۳ -مسلمان ته سپکاوی او بې عزتي د ګناهونو لامل ګرځي.

د مسلمان سپکاوی او بې عزتي د قتل، جنګ، غیبت، تهمت، چغلخوري، حسد، کینې، درواغ، دوکې، بد ګمانۍ او داسې نورو سترو ګناهونو لامل ګرځي، ځکه یو څوک چې د یو چا بې عزتي کوي او یا یې مخامخ کوي چې جنګ، جنجال او یا قتل ورنه جوړېږي، او یا د یو مسلمان بې عزتي د هغه په غیاب او نشتون کې کېږي چې د نورو ګناهونو سبب ګرځي.

٤ -د مسلمان پرده او عزت کول د خپل ځان پرده او عزت ده، مسلمان ته ضرر رسول ځان ته ضرر رسول دي.

عن أبي هريرة رضي الله عنه - قال: قال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((من ستر مسلماً ستره الله في الدنيا والآخرة)) (أخرجه: مسلم ٧٠/٨ [٢٦٩٩].

حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمايي: څوک چې د یو مسلمان پرده وکړي ، الله پاکﷻ به یې په دنیا او اخرت کې پرده وکړي.

وقال رسول الله - صلى الله عليه وسلم -: ((مَن ضارَّ أضرَّ اللهُ به، ومن شاقَّ شقَّ اللهُ عليه)) حديث حسن أخرجه أحمد ٣ / ٤٥٣ من حديث أبي صرمة رضي الله عنه)

اخرجه صحيح مسلم باب تحريم الظلم ٢٥٣٨

همدارنګه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم فرمايي:

یو څوک چې مسلمان ته ضرر ور ورسوي، الله تعالیﷻ به ددې ضرر سزا ورکړي، یو څوک چې جنګ او جنجال وکړي ناحقه له یو مسلمان سره، الله تعالیﷻ به دی په جنګ او جنجال اخته کړي.

٥ -مسلمان دې پر بل مسلمان ملنډې نه وهي، په بدنوم دې نه یادوي.

الله پاکﷻ په قرآن کریم کې فرمايي:

(يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِّن نِّسَاءٍ عَسَىٰ أَن يَكُنَّ خَيْرًا مِّنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الِاسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ)

ژباړه:

اې هغه کسانو چې ایمان مو راوړی دی، هېڅ قوم دې پر بل قوم ملنډې نه وهي، کېدای شي هغوی له دوی نه غوره وي، او هېڅ ښځې دې په نورو ښځو پورې ملنډې نه وهي، کېدای شي هغوی له دوی نه غوره وي. خپل ځانونو ته عیبونه مه لټوئ، او یو بل په بدو نومونو مه یادوئ. د ایمان وروسته فسق (بد عمل) نوم ډېر بد دی، او څوک چې توبه ونه باسي، نو همدوی ظالمان دي.

تشریح:

دا آیت مسلمانانو ته د یو بل د درناوي او عزت سپارښتنه کوي. په دې کې تاکید شوی چې د بل چا په کمزوریو پورې ملنډې وهل، هغوی ته د کمتري نظر سره کتل، او یا هغوی په سپکو نومونو سره یادول په اسلام کې سخت منع دي. دا عمل نه یوازې د نورو زړونه ازاروي بلکې د ایمان لرونکي شخصیت هم خرابوي. الله تعالیﷻ موږ ته امر کوي، چې یو بل ته درناوی وکړو او د ورورولۍ فضا وساتو.

حضرت پیغمبر علیه السلام فرمايي:

"لَا فَضْلَ لِعَرَبِيٍّ عَلَى أَعْجَمِيٍّ وَلَا لِأَعْجَمِيٍّ عَلَى عَرَبِيٍّ وَلَا لِأَحْمَرَ عَلَى أَسْوَدَ وَلَا لِأَسْوَدَ عَلَى أَحْمَرَ إِلَّا بِالتَّقْوَى".

(المصدر: مسند أحمد)

ژباړه:

هیڅ عرب پر غیر عرب باندې برتري نه لري، او نه غیر عرب پر عرب باندې برتري لري، نه سپین پر تور باندې برتري لري، او نه تور پر سپین باندې برتري لري، مګر یوازې د تقوا له مخې.

تشریح:

دا حدیث د اسلام پیغام روښانه کوي، چې ټول انسانان مساوي دي، او د رنګ، نسل، ژبې یا قوم په اساس هېڅوک له بل چا لوړ نه دی. یوازینی ځانګړتیا چې د برتري معیار ګرځېدلی، هغه اسلام او تقوا ده، یعنې د اللهﷻ څخه وېره او د هغه اطاعت.

بناء: د مسلمان بې عزتي په یو نام او په بل نام هېڅ کله روانه ده.

د کمال خان بند درېيم فاز پروژه ګټې اخيستنې ته وسپارل شوه

د دغې پروژې د ګټې اخيستنې ته د سپارلو د مراسمو پيل د اوبو او انرژي وزارت سرپرست محترم الحاج ملا عبداللطيف منصور، د کرنې، اوبو لګولو او مالدارۍ وزارت سرپرست مولوي عطاالله عمري، د نيمروز والي شيخ محمد قاسم خالد، د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معين مجيب الرحمن عمر آخندزاده، د اسلامي امارت د مشرانو او د ګڼ شمېر ځايي اوسېدونکو په شتون کې د نومړي بند په ساحه کې ترسره شول.

د اوبو او انرژي سرپرست د دغې پروژې ګټې اخيستنې ته د سپارلو په مراسمو کې څرګنده کړه چې اسلامي امارت په هېواد کې امنيت، اسلامي نظام او اقتصادي پراختيا رامينځته کړې، پدې اساس د افغانستان له خلکو څخه تمه کېږي چې د دښمن د تبليغاتو پر وړاندې ويښ او بيداره واوسي.

ښاغلي منصور ټينګار وکړ چې د اسلامي امارت رهبري د وچکالۍ وضعيت او د خلکو اړتياوو ته په کتو د هېواد د اوبو مديريت ته ژمن دی او پدې هکله ګاونډي هېوادونو ته ډاډ ورکوي چې د دغه بند له جوړولو څخه به هېڅ هېواد زيانمن نه شي.

له بلې خوا د اوبو معين په دغه مراسمو کې يادونه وکړه چې د کمال خان بند د سېلابونو د کنټرولولو او د اوبو د مديريت په موخه جوړ شوی او د اوبو او انرژي وزارت ډاډ ورکوي چې د دغه بند په جوړېدلو سره به هېڅ هېواد زيانمن نه شي.

په همدې حال کې د کرنې وزارت سرپرست، په دغه مراسمو کې يادونه وکړه چې د اسلامي امارت مشران د افغانستان خلکو ته د خدمتونو د وړاندې کولو لپاره په بېلابېلو برخو کې شپه او ورځ په صداقت سره هڅې کوي.

همدارنګه د نيمروز والي د اسلامي امارت رهبرۍ دغه ولايت ته د پاملرنې په ستايلو سره، يادونه وکړه چې پدې وروستيو کې له نيکه مرغه د نيمروز خلک په دغه ولايت کې د څو لويو پروژو د پرانيستې شاهدان دي.

د يادونې وړ ده چې د کمال خان بند د هېواد له لويو بندونو څخه دی، چې د نيمروز ولايت په چهار برجک ولسوالۍ کې د موسمي سېلابونو د کنټرول، د ۵۲ ميليونه متر مکعبه اوبو د ذخيره کولو او د ۶ مېګاواټه برق د توليد د وړتيا په موخه پلي شوی دی.

دغه بند د اوبو وضعيت ته په کتو سره کولی شي ۱۷۴۰۰۰ هکتاره کرنيزه ځمکه د خړوبولو لاندې ونيسي.

چکدم اساسی دره کرنج در ولایت لغمان به هزینه بیش از ۳ میلیون افغانی به بهره برداری سپرده شد

در مراسم بهره برداری چکدم مذکور شیخ شیراحمد حقانی والی لغمان، مولوی شیرجان راشیدی رئیس آب و انرژی ولایت لغمان، مسئولین موسسه ایف، جی، او و یک تعداد بزرگان قومی اشتراک نموده بودند.

آقای حقانی از اعمار چکدم متذکره ابراز خرسندی نمود و افزود که در بخش مدیریت آب تلاش های بسیاری خواهد نمود و رئیس آب و انرژی ولایت لغمان نیز به اشتراک کننده گان در مورد مشخصات تخنیکی، فواید اجتماعی و اقتصادی چکدم مذکور معلومات کامل را ارایه نمود.

کار اعمار چکدم مذکور به هزینه مالی موسسه دبلیو، ایف، پی و کمک تخنیکی موسسه ایف، جی، او تحت نظارت ریاست آب و انرژی ولایت لغمان به ارزش ۳ میلیون ۴۰۰ هزار افغانی در مدت سه ماه تکمیل گردید.

این چکدم ۲۶ متر طول و ۴،۵ متر ارتفاع دارد، که با داشتن ظرفیت ذخیره کردن ۳۵۰۰ مترمکعب آب ۹۰ هکتار زمین زراعتی را آبیاری میکند.

قابل ذکر است که در امور اعمار چکدم مذکور به تعداد زیادی از باشنده گان محل زمینه کار مساعد گردیده و با آن آب های زیر زمین تقویه خواهد شد، آب سیلاب ها مهار خواهد شد و زیبایی طبعیت را چند برابر خواهد کرد.

کار پروژه حفظ و مراقبت بند دهله ولایت کندهار با هزینه ۱۰ میلیون افغانی آغاز گردید

کار پروژه حفظ و مراقبت بند دهله ولایت کندهار با هزینه ۱۰ میلیون افغانی امارت اسلامی افغانستان از سوی وزارت آب و انرژی تحت نظارت ریاست آب و انرژی ولایت کندهار آغاز شد.

در این پروژه که برای شماری زیادی از مردم زمینه کار مساعد شده، کار آن در ظرف سه‌ونیم ماه تکمیل و به بهره برداری سپرده خواهد شد.

د شاه او عروس بند پروژه ګټې اخیستنې ته وسپارل شوه

د دغې پروژې ګټې ته د سپارلو مراسم د ریاست الوزرا سیاسي مرستیال محترم الحاج مولوي عبدالکبیر، د ریاست الوزرا اقتصادي مرستیال محترم الحاج ملا عبدالغني برادر، د ریاست الوزرا اداري مرستیال محترم مولوي عبدالسلام حنفي، د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور، د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده، د انرژي معین محترم الحاج مولوي عبدالهادي یعقوب، د کابل والي محترم الحاج امین الله عبید، د ایران اسلامي جمهوریت سفارت د مسؤلینو، د اسلامي امارت د لوړ پوړو مسؤلینو او د کابل ولایت د شکر درې ولسوالي د ګڼ شمېر اوسېدونکو په شتون کې ترسره شوه.

د ریاست الوزرا سیاسي مرستیال محترم الحاج مولوي عبدالکبیر د شاه او عروس بند د پرانیستې په مراسمو کې د دغه بند بشپړېدل د هېواد د آبادۍ او پراختیا په برخه کې د اسلامي امارت له ژمنو څخه یوه ژوندۍ بېلګه وګڼله.

همدارنګه، د ریاست الوزرا اقتصادي مرستیال په اوسنیو شرایطو کې د اوبو د مدیریت ارزښت ته په اشارې سره ټینګار وکړ، چې د اوبو مدیریت او د انرژي پراختیا د اسلامي امارت په لومړیتوبونو کې ځای لري.

په ورته مهال، د ریاست الوزرا اداري مرستیال د دغه بند بشپړېدل د اوبو د مدیریت په برخه کې یو مثبت ګام وباله.

همدغه راز، د اوبو او انرژي سرپرست وزیر په دغه غونډه کې په هېواد کې د اوبو او انرژي سکتورونو پرمختګ د ستاینې وړ وباله او یادونه یې وکړه، چې د للندر شاتوت بند په ګډون د څلورو سترو بندونو د پروژو وړاندیز د اسلامي امارت د رهبري له لوري منظور شوی دی، چې چارې به یې په راتلونکي کال کې پیل شي.

په ورته مهال، د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده اقلیمي بدلونونو ته اشاره وکړه او ټینګار یې وکړ، چې په اوسنیو شرایطو کې د دغه اقلیمي بدلونونو اغېزې ایجابوي چې د اوبو د مدیریت لپاره لا زیاتې هڅې ترسره شي.

همدارنګه، په دغه مراسمو کې د کابل والي حاجي امین الله عبید وویل، چې اسلامي امارت د هېواد پراختیا ته ژمن دی او په دې برخه کې په هره څانګه کې نبې لاسته راوړنې هم درلودلې دي.

د یادونې وړ ده، چې د شاه او عروس بند د اوبو او انرژي وزارت له لوري د ۵۳ میلیونه ډالرو په تولیز لګښت د اوبو د مدیریت او د کابل د اوسېدونکو لپاره د څښاک اوبو د برابرولو په موخه پلي شوی دی.

دغه بند د ۷۷ متره په لوړوالي سره په یوه کال کې د ۳۰ میلیون متره مکعب اوبو د تنظیم وړتیا لري، چې د ۲۷۰۰ تر ۳۵۰۰ هکتاره کرنیزه ځمکه خړوبوي او ۵ میلیون متره مکعب څښاک اوبه برابروي. همدارنګه، دغه بند د ۱.۲ میګاواټه برېښنا د تولید وړتیا هم لري.

چهار پروژه در ولایت پنجشیر با هزینه بیش از ۲۰ میلیون افغانی به بهره برداری سپرده شدند

پروژه‌های تحکیمات سواحل سفیدار باغ ولسوالی شتل، دیوار استنادی وسیلبر قریه نویجه ولسوالی دره، د یوار استنادی و سیلبر قریه تاواخ و تحکیم کاری قریه پای چنار ولسوالی رخه ولایت پنجشیر با هزینه ۲۰ میلیون و ٤ صدو ٤٨ هزارو ۳صدو ۵۳ افغانی با حضور محترم مولوی فضل الله عادل، رئیس آب و انرژی ولایت پنجشیر، شماری دیگر از مسئولین محلی و باشندگان محل به بهره برداری سپرده شدند.

کارپروژه‌های مذکور با هزینه مالی وزارت آب و انرژی تحت نظارت ریاست آب و انرژی ولایت پنجشیر به پیشبرده می‌شدند و در آن برای شماری زیادی از مردم محل زمینه کار مساعد شده بود.

با به بهره سپردن این پروژه‌ها به صدها هکتار زمین زراعتی از تخریبات سیلاب‌ها محفوظ شدند.

د ارزګان ولایت په ترینکوټ کې یو چکډېم د څه باندې ۸ میلیونه افغانیو په لګښت ګټې اخیستنې ته وسپارل شو

د ارزګان ولایت په مرکز ترینکوټ کې د یوه چکډېم چارې بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شو.

نوموړی چکډېم د ارزګان ولایت د اوبو او انرژي ریاست په تخنیکي مرسته د آی، سي، آر، سي په مالي لګښت سره د څه باندې ۸ میلیونه افغانیو په ارزښت ګټې اخیستنې ته وسپارل شو.

د یادولو وړ ده چې دغه چکډېم سره به د ځمکې لاندې اوبه تغذیه شي او ۳۶۰ کسانو ته پکې د کار زمینه برابره شوې وه.

سرپرست وزارت آب و انرژی با والی کنر در مورد پروژه های آب و انرژی در آن ولایت بحث و تبادل نظر کردند

محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی در دفتر کار خویش با محترم مولوی قدرت الله ابو حمزه والی ولایت کنر دیدار نمودند.

در این دیدار والی ولایت کنر مشکلات و پیشنهادات مردم آن ولایت را با مقام رهبری وزارت شریک نموده خواستار تطبیق پروژه های آب و برق در آن ولایت شد.

سرپرست وزارت آب و انرژی به والی کنر اطمینان داد که با توجه به امکانات موجود به پیشنهادات مردم ولایت کنر در راستای تطبیق پروژه های مدیریت آب و انکشاف انرژی رسیدگی خواهد شد.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د فراه له والي سره د بخش آباد بند پروژې د چارو د وضعیت د پرمختګ او په هغه ولایت کې د اوبو او انرژي پروژو د پلي کولو په هکله خبرې وکړې

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور د خپل کار په دفتر کې د فراه له والي محترم مولوي غوث الدین رهبر او مل پلاوي سره وکتل او د بخش آباد بند د چارو د وضعیت د پرمختګ او په هغه ولایت کې د اوبو او انرژي د لا زیاتو پروژو د پلي کولو په هکله بحث او اندونو تبادله وکړه.

په دغه لیدنه کې، د فراه والي د بخش آباد بند دچارو د وضعیت د پرمختګ په هکله اړین معلومات وړاندې کړل او په هغه ولایت کې یې د اوبو و انرژي لا زیاتو پروژو د پلي کولو غوښتنه وکړه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر په دغه لیدنه کې د فراه والي ته ډاډ ورکړ، چې د شته امکاناتو او متوازنې پراختیا په پام کې نیولو سره به په هغه ولایت کې د اوبو او انرژي لا زیاتې پروژې پلي شي.

د آریانا طبي کمپلکس په روغتون کې د فاضلابو د تصفیه‌خونې د جوړولو پروژه بشپړه او ګټې اخیستنې ته وسپارل شو

دغه پروژه د اوبو او انرژي وزارت د اوبولګولو، اوبو رسولو او کانالیزاسیون د تنظیم د رئیس محترم انجنیر اعجازالحق دانشیار، د دغه وزارت د اوبو د تخصیص رئیس محترم مولوي محمد حکیم سمسور او د ښاروالي او د چاپېریال ساتنې ریاستونو د ګڼ شمیر مسؤلینو او د نوموړي روغتون د مسؤلینو په شتون کې ګټې اخیستنې ته وسپارل شوه.

د اوبو او انرژي وزارت د اوبولګولو، اوبو رسولو او کانالیزاسیون رئیس د نوموړې پروژې ګټې ته د سپارلو په غونډه کې یادونه وکړه، چې په افغانستان کې د اوبو سرچینو د کمېدو وضعیت ته په کتو سره په دغه هېواد کې د تصفیه خونو جوړول یوه بنسټیزه اړتیا ده او د اوبو سیما، د کرنې اوبو د برابرولو، سرسبزي او د هېواد د اوبیزو سرچینو په برخه کې د ځانګړي ارزښت درلودونکی دی.

ښاغلي دانشیار په دغه غونډه کې د کابل ښاروالي او نورو اړوندو ادارو مسؤلینو ته ډاډ ورکړ، چې د اوبو او انرژي وزارت په پام کې لري، چې په راتلونکي کې د تصفیه خونو پلي کول پراخ کړي او له دې لارې د کرنې او سرسبزي لپاره د اوبو د برابرولو زمینه چمتو کړي.

په ورته مهال، د اوبو او انرژي وزارت د اوبو د تخصیص رئیس محترم مولوي محمد حکیم سمسور هم په دغه غونډه کې په کابل ښار کې د اوبو سرچینو د کمېدو وضعیت ته اشاره وکړه او ټینګار یې وکړ، چې د اوبو او انرژي وزارت د اوبو سرچینو د بې ځایه ګټې اخیستنې د مخنیوي لپاره ډیر او د پام وړ فعالیتونه ترسره کړي دي.

د یادونې وړ ده، چې دغه تصفیه خونه د اوبو او انرژي وزارت له لوري د نوموړي روغتون په تمویل سره د د خلوېښت زره آمریکایي ډالرو په لګښت پلي شوي او په شاوا روز کې د ۶۰ متره مکعب اوبو د تصفیې وړتیا لري.

مسئولین یک‌شرکت روسی و افغان علاقه‌مندی سرمایه‌گذاری شان را در پروژه‌های آب و انرژی ابراز نمودند

محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور، سرپرست وزارت آب و انرژی با آقای پیوتر الکساندرویچ، رئیس‌شرکت میتاخیم روسی و محترم انجنیر نجیب الله صادق، رئیس‌شرکت صلح دیدار کرد و پیرامون سرمایه‌گذاری در پروژه‌های آب و انرژی بحث و تبادل نظر نمودند.

مسئولین شرکت‌های مذکور در این دیدار علاقه‌مندی سرمایه‌گذاری شان را در پروژه‌های آب و انرژی ابراز نموده و خواهان همکاری در این راستا شدند.

سرپرست وزارت آب و انرژی در این دیدار به روئسای شرکت‌های مذکور وعده هر نوع همکاری در راستای مساعد نمودن زمینه سرمایه‌گذاری را داد و به آنها پیشنهاد نمود که در پروژه‌های بند شاه توت للندر و انتقال آب از پنجشیر به کابل سرمایه گذاری نمایند و افزود که اکنون در افغانستان از هر لحاظ زمینه برای سرمایه گذاری مهیا شده است.

همچنان، در آخر این دیدار فیصله گردید که تیم‌های تخنیکی شرکت‌های مذکور با تیم تخنیکی وزارت پیرامون مسائل تخنیکی پروژه‌ها صحبت نمایند، تا زمینه برای آغاز کار عملی مساعد شود.

مسئولین یک‌شرکت چینایی در دیدار با معین انرژی علاقه مندی خویش را به سرمایه گذاری روی پروژه های انرژی در افغانستان ابراز کردند

د اوبو او انرژي وزارت د انرژي معین محترم الحاج ملا عبدالهادي یعقوب د خپل کار په دفتر کې د «هوچین انتیلیجنت پاور» چینايي شرکت له مسؤلینو سره وکتل.

په دغه لیدنه کې، د نوموړي شرکت مسؤلینو وویل، لېواله دي چې په افغانستان کې د برېښنا انرژي د تولید، وېش او شبکو د پراختیا برېښنا انرژي د تولید، وېش او شبکو د پراختیا په پروژو کې پانګونه وکړي.

د اوبو او انرژي وزارت د انرژي معین د نوموړي شرکت مسؤلینو ته ډاډ وکړ، چې د اوبو او انرژي وزارت رهبري د انرژي په پروژو کې د نوموړي شرکت د پانګونې هر کلي کوي او په دې برخه کې به له هغوی سره همکار و اوسي.

پکتیکا ولایت کې یو سربند او استنادي دېوال د ٦ میلیونه افغانیو په لګښت ګټې اخیستنې ته وسپارل شول

د پکتیکا ولایت په سرحوضي او خیر کوټ ولسوالیو کې یو سربند او استنادي دېوال د ٦ میلیونه افغانیو په لګښت د پکتیکا والي محترم مخدوم عبدالسلام سعادت، د پکتیکا د اوبو او انرژي رئیس محترم قاري فتح محمد ذاکر او یو شمېر نورو مسؤلینو په شتون کې ګټې اخیستنې ته وسپارل شول.

د دغو پروژو ګټې ته په سپارلو سره ۵۰ جریبه کرنیزه ځمکه له ویجاړېدو څخه خوندي او د ۵۰ جریبه ځمکې خړوبولو ته زمینه چمتو شوه.

د نوموړو پروژو چارې د یو. این. ډي. پي موسسې په مالي لګښت د پکتیکا ولایت د اوبو او انرژي ریاست تر څارنې لاندې پرمخ وړل کېدې.

د کندهار ولایت د ارغستان ولسوالي په دوو کلیو کې د استنادي دیوالونو د پروژو چارې پیل شوې

د کندهار ولایت د ارغستان ولسوالي د ارغستان رود په مسیر کې د دوو کلیو لپاره د استنادي دیوالونو د پروژو چارې د کندهار د اوبو او انرژي ریاست لخوا د ملګرو ملتونو د پراختیایي دفتر په مالي لګښت سره پیل شوې.

نوموړې پروژې په ارغستان ولسوالي کې د ۱۸۰ متره اوږدوالي سره د قیاسي په کلي کې او د ۲۸۰ متره اوږدوالي سره د ادینې په کلي کې جوړېږي.

په دغو پروژو کې ګڼ شمېر ځايي خلکو ته د کار زمینه برابره شوې او په جوړېدو سره به يې د سېلابونو خطرونه کم شي او د نوموړې ولسوالی د قیاسي او ادینې کلیو د اوسېدونکو ستونزې هم هوارې شي.

جلسه هماهنگی به منظور بررسی کارکردهای سال ۱۴۰۳ هـ ش و تهیه پلان سال ۱۴۰۴ هـ ش در وزارت آب و انرژی برگزار شد

این جلسه تحت رهبری محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی با حضور محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده معین آب، روئسای مرکزی و روئسای پنج حوزه عمومی دریایی برگزار گردید.

سرپرست وزارت آب و انرژی هدف از برگزاری این جلسه را بررسی فعالیت ها و کارکرد های وزارت در سال ۱۴۰۳ هـ ش، بررسی چگونگی مصرف بودجه انکشافی و تهیه یک پلان عمل برای فعالیت های این وزارت در سال ۱٤۰٤ هـ ش عنوان کرد.

سرپرست وزارت آب و انرژی دستاوردها و فعالیت های این وزارت به ویژه در راستای تطبیق پروژه های انکشافی آب و انرژی را به خوبی توصیف نموده تاکید کرد که نیاز است تا برای سال آینده یک پلان واضح، انسجام یافته و عملی برای پیشبُرد فعالیت های وزارت تهیه گردد تا امورات تطبیق پروژه ها در سال آینده مطابق آن به پیش برده شود.

جلسه کمیته تخنیکی پروژه «تاپ» در معینت انرژی تدویر یافت

این جلسه تحت رهبری محترم الحاج عبدالهادی "یعقوب" معین انرژی با حضور محترم قاری محمد عبدالعزیز"عزیز" رئیس عمومی دفتر وزارت آب و انرژی روئسای سکتور انرژی وزارت و سایر اعضای کمیته از دیگر وزارت ها و ادارات ذیربط در تالار جلسات معینیت انرژی برگزار گردید.

در این جلسه طی یک پرزنتیشن توسط متخصصین ریاست برنامه های انرژی، معلومات همه جانبه در مورد پروژه «تاپ»، ارائه گردید.

پس از بررسی اسناد، پروپوزل ها و وضعیت پیشرفت کار پروژه متذکره پیرامون هماهنگی، انسجام امور و روی دست گرفتن اقدامات بعدی بحث و تبادل نظر صورت گرفته تصامیم لازم اتخاذ گردید.

قابل یاد آوری است که پروژه «تاپ» لین انتقالی ٥٠٠ کیلوولت برق از شهر ماری ترکمنستان الی کویته پاکستان را شامل می باشد، این لین از مسیر افغانستان انتقال داده می شود که ۷۰٥ کیلومتر را در خاک این کشور در بر می گیرد.برعلاوه فایده ترانزیتی انتقال این لین برق ؛ افغانستان می توانند ۳۰۰ میگاوات برق را نیز از لین متذکره اخذ نماید.

په روان کال په پکتیا ولایت کې د نږدې ٤۰ میلیونه افغانیو په لګښت ۲۱ بېلابېلې پروژې پلې شوې دي

په ١٤٠٣لمریز کال کې د پکتیا ولایت په مرکز ګردیز، زرمت او روحاني بابا ولسوالیو کې د ۳۸ میلیونه، ۹۳۵زره او ۹۳۲ افغانیو په لګښت ۲۱ بېلابېلې پروژې چې پکې د سربندونو، کانالونو، حوضونو، کاریزونو او د څښاک اوبو ځاګانو جوړونه، بیارغونه او پاکاري شاملې دي، پلي شوې دي.

نوموړې پروژې د پکتیا ولایت د اوبو او انرژۍ ریاست تر څارنې لاندې د اف.اې. او، یونیسکو او یو.این. ډي. پي موسسو له لورې پلي شوې دي، چې پکې ګڼ شمېر کسانو ته د کار زمینه چمتو شوې وه.

پروژه بازسازی ۳۰ دروازه فرعی و ۷ کیلو متر پاک‌کاری کانال عمومی چهار دره ولایت کندز با هزینه ٦٠٠ هزار افغانی به بهره برداری سپرده شد

پروژه بازسازی ۳۰ دروازه فرعی و ۷ کیلو متر پاک‌کاری کانال عمومی ولسوالی چهار دره ولایت کندز با هزینه ٦٠٠ هزار افغانی با حضور محترم مولوی عبدالحکیم حاجی حکمت، رئیس عمومی حوزوی پنج آمو، محترم انجنیر امین‌زی، مسئول موسسه دی.ای.آی و شماری دیگر از مسئولین به بهره برداری سپرده شد.

کانال مذکور با داشتن ٥٥ دروازه فرعی ظرفیت آبیاری ۱۲۰ هزار جریب زمین زراعتی را دارد.

کار پروژه متذکره با هزینه مالی موسسه دی.ای.آی تحت نظارت ریاست عمومی حوزوی پنج آمو به پیشبرده می‌شد، که در آن برای شمار زیادی از مردم زمینه کار مساعد شده بود.

نشست دو جانبه میان وزارت آب و انرژی و هیئت کشور ترکمنستان در مورد پروژه بین المللی تاپ (TAP) و دیگر پروژه های مشترک دایر شد

این نشست با حضور الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی، الحاج ملا عبدالهادی یعقوب معین انرژی این وزارت، مراد آرتیکوف، رئیس دیپارتمنت پروژه بین المللی تاپ، خواجه عوضوف، سفیر ترکمنستان در افغانستان، شماری از روئسای این وزارت و شماری از مسؤلین کشور ترکمنستان در تالار جلسات مقام وزارت آب و انرژی برگزار گردید.

در این نشست سرپرست وزارت آب و انرژی از سابقه روابط نیک میان هردو کشور و همکاری های دوجانبه میان هر دو طرف ابراز قدردانی نموده به توسعه، تداوم و گسترش همکاری ها میان هردو طرف تاکید ورزید.

آقای منصور از پیشرفت پروژه لین انتقال برق ۵۰۰ کیلوولت ترکمنستان- افغانستان به خوبی یاد کرده همچنان با اشاره به اهمیت پروژه بین المللی تاپ (TAP) بر تسریع آغاز کار عملی آن تاکید ورزید. وی علاوه کرد که افغانستان برای تطبیق این پروژه آمادگی های لازم را داشته و از طرف های دیگر پروژه نیز انتظار دارد که هرچه زودتر با برگزاری جلسات هماهنگی و تخنیکی زمینه آغاز کار عملی این پروژه را فراهم سازند.

از سوی هم مراد آرتیکوف، رئیس دیپارتمنت پروژه بین المللی تاپ نیز از آمادگی همه جانبه کشور ترکمنستان برای تطبیق این پروژه خبرداده یادآور شد که برای پیشبُرد امور پروژه یاد شده؛ مسوده یک نقشه راه را نیز تهیه نموده است تا پس از تصویب و نهایی سازی گام های عملی مطابق آن برداشته شود.

قابل ذکر است که در این نشست در مورد سکرتریت پروژه تاپ که در افغانستان ایجادشده است هم بحث و تبادل صورت گرفته و مورد تایید هردو طرف قرار گرفت، همچنان توافق به عمل آمد که در آینده نزدیک تیم تخنیکی هر سه کشور(ترکمنستان، افغانستان و پاکستان) روی موضوع پروژه تاپ بحث و تبادل نظر خواهد کرد.

په هېواد کې د انرژي د تولید او پراختیا په موخه ۳۷ پروژې د ۵۷۶۷ مېگاواټه برېښنا په تولیزې ورتیا په لاره اچول شوې دي

د اوبو انرژي وزارت د اوبو مدیریت په برخه کې د پام وړ کړنو د ترسره کولو برسېره، په هېواد کې د انرژي د تولید او پراختیا په برخه کې هم تاریخي گامونه پورته کړي او په دې برخه کې گڼې پروژې په بېلابېلو ولایتونو کې له بېلابېلو سرچنیو لکه د اوبو، لمر، ډبرو سکرو او باد څخه د انرژي د تولید پروژې شاملې دي، په لاره اچولې دي.

د دغو پروژو له ډلې څخه د کابل ولایت په نغلو کې د ۱۰ مېگاواټه لمریزې برېښنا یوه پروژه بشپړه او گټې اخیستنې ته وسپارل شوه.

اوسمهال اووه پروژې د ۵۰۰ کیلو ولټ لېږد مزي د انرژي د لېږد نورو پروژو او پراختیایي سب ستېشنونه تر کار لاندې دي، چې په پلي کېدو سره به یې له ترکمنستان څخه د ۱۰۰۰ مېگاواټه برېښنا واردولو ته زمینه چمتو شي.

همدارنگه، له دغې ټولگې څخه د ۳ پروژو توافقنامې لاسلیک شوې او د نورو پروژو په هکله هم له پانگوالو سره د همـــکارۍ هوکړه لیکونه لاسلیک شوي دي.

د یادونې وړ ده، چې تر هوکړه لیک لاندې پروژو په ډله کې د لوگر ولایت د پل علم د لمریزې برېښنا د تولید پروژه د ۱۰۰ مېگاواټو په ورتیا، د غزني ولایت د لمریزې انرژي پروژه د ۱۵۰ مېگاواټو په ورتیا، د نغلو د لمریزې برېښنا د تولید پروژه د ۱۰۰ مېگاواټو په ورتیا، د کندهار ولایت د دهلې بند د څښاک اوبو د برابرولو، اوبولگولو او برېښنا د تولید پروژه د ۳۰ مېگاواټو په ورتیا، په بلخ ولایت کې د ډبرو سکرو له سر چینو څخه د ۱۰۰ مېگاواټه برېښنا په ورتیا او د ۲۵۰ مېگاواټو په ورتیا د لمریزې برېښنا پروژه د عوفي بهرام شرکت له لوري شاملې دي، چې چارې یې د هوکړه لیک په پراو کې په بنه توگه پرمخ تللې او په راتلونکي کې به یې د پلي کولو قرارداد هم لاسلیک شي .

د اکثرو دغو پروژو منظوري هم د امیر المومنین حفظه‌الله له لوري ورکړل شوې ده

د اوبو او انرژي وزارت د رهبرۍ غونډه ترسره شوه

دغه ناسته د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور تر رهبری لاندې د دغه وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده، د انرژي معین محترم الحاج ملا عبدالهادي یعقوب، د اوبو او انرژي سکتورونو د عمومي رئیسانو او یو شمېر نورو مسؤلینو په شتون کې ترسره شوه. په دغه ناسته کې، د اوبو او انرژي بېلابېلو اداري او تخنیکي پروژو په ځانګړې توګه د اوبو ځلورو سترو بندونو لکه په بغلان ولایت کې د کېله ګي بند، په غزني ولایت کې د زردالو بند، په هرات ولایت کې د کادانک بند او په تخار ولایت کې د کېنته کوکچې بند په هکله بحث او د اندونو تبادله وشوه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د ناستې په بهیر کې د پروژو پر کره څارنې باندې ټینګار وکړ او اړوندو مسؤلینو ته یې سپارښتنه وکړه، چې د پروژو د پلي کولو پر مهال دې ټول تخنیکي معیارونه په پوره پاملرنې سره په پام کې ونیسي.

ښاغلي منصور اړوندو مسؤلینو ته د چارو د چټکتیا، لا زیات غورهوالي او تنظیم په هکله اړینې سپارښتنې وکړې.

معین آب وزارت آب و انرژی از جریان کار بند بخش آباد دیدار نمود

محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده معین آب وزارت آب و انرژی با همراهی مولوی سید عبدالسلام مستوفی آغا رئیس عمومی حوزه دریایی هریرود-مرغاب و ملا برهان الدین مینوال رئیس آب و انرژی فراه از جریان کار بند بخش آباد ولایت فراه دیدار نمودند.

آقای آخندزاده، با اشاره به مشکلات موجود انجینران بند مذکور اطمینان همکاری کامل داده و به مسئولین شرکت قراردادی پیرامون کیفیت بهتر و تسریع امور هدایات لازم را داد

کار اعمار یک سربند و پاک‌کاری یک کانال در ولایت کندهار با هزینه نزدیک به دو میلیون افغانی آغاز گردید

کار اعمار یک سربند و پاک‌کاری یک کانال در قریه شفا ولسوالی دند ولایت کندهار با هزینه ۱ میلیون و ٤٥٥ هزارو ۸٥۳ افغانی آغاز گردید.

با تکمیل شدن کار این پروژه ضمن انتقال منظم آب در کانال مشکلات مردم قریه مذکور نیز حل خواهند شد.

در این پروژه که برای شماری زیادی از مردم زمینه کار مهیا شده کار آن در ظرف دو ماه تکمیل و به بهره برداری سپرده خواهد شد.

کار پروژه مذکور با هزینه مالی دفتر انکشافی سازمان ملل متحد تحت نظارت ریاست و انرژی ولایت کندهار به پیشبرده می‌شود.

پکتیا ولایت کې د ۱۰ کاریزونو د بیارغونې او پا کاري چارې د څه باندې اووه میلیونه افغانیو په لګښت بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې

د پکتیا ولایت په زرمت او روحاني بابا ولسوالیو کې د ۱۰ کاریزونو د بیارغونې او پا کاري پروژې د ۷ میلیونه، ۲۰۲ زره او ۷۰۰ افغانیو په لګښت د پکتیا د اوبو او انرژي رئیس محترم مولوي محمد کریم فاتح، یو شمېر نورو سیمه ییزو مسؤلینو، قومي مشرانو او ځوانانو په شتون کې ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې.

د دغو پروژو ګټې ته د سپارلو په مراسمو کې د پکتیا د اوبو او انرژي رئیس د هغوی په هکله بشپړ معلومات وړاندې کړل او زیاته یې کړه، چې د دغو کاریزونو د بیارغونې او پاکاري د چارو په بشپړېدو سره د اوبو لګولو وړتیا له ۱۰٦۰ جریبو څخه ۲۱۳۰ جریبو ته پورته او ٥۲۹۰ کورنیو ته د څښاک اوبه برابرې شوې.

په دغو پروژ کې چې زرګونو کسانو ته د کار زمینه چمتو شوې وه، چارې یې د یونېسکو اداري په مالي ملاتړ د پکتیا د اوبو او انرژي ریاست تر څارنې لاندې پرمخ وړل کېدې.

تفاهمنامه همکاری به منظور اعمار دو بند ذخیروی در ولایت هرات به امضا رسید

محترم الحاج ملا عبداللطیف "منصور" سرپرست وزارت آب و انرژی تفاهمنامه همکاری به منظور سروی، دیزاین و تطبیق امور ساختمانی بند های ذخیروی « تذربید و واخل» واقع ولایت هرات را با محتـرم الحاج محمد حسین "عثـمانی" رئیـس شـرکت ساختمانی اسحاق سدیس به امضا رساند.

طبق این تفاهمنامه‌شرکت متذکره فعالیت های خویش را در زمینه سروی، دیزاین و تطبیق بندهای ذخیروی یادشده آغاز خواهد کرد و وزارت آب و انرژی مطابق مواد تفاهمنامه با شرکت متذکره همکاری خواهد نمود.

کار پروژه اعمار کانال، سربند، دیوار گبیون و پلچک ها در ولایت کندهار به ارزش بیش از ۱۱ میلیون افغانی آغاز گردید

کار پاک کاری، اعمار سربند، دیوار گبیون کانال مندوزی در قریه مندوزی ولسوالی میوند بالای ولایت کندهار تحت نظارت ریاست آب و انرژی کندهار به کمک مالی مؤسسه اف، ای، او به ارزش ۱۱ میلیون ۶۹۲ هزار ۷۸۸ افغانی آغاز گردید.

در این پروژه اعمار ۷۵٤ متر کانال توسط پخته کاری، پاک کاری ۱۲۰۰ متر کانال، ۳ پلچک در بالای کانال، سربند ۸۵ متر، دروازه و ٤٥ متر دیوار گبیون شامل میباشد.

قابل یادآوری است که این کانال به هدف سهولت در رفت و آمد باشندگان محلی، جلوگیری از تخریب کانال، جلوگیری از ضایع شدن آب و آبیاری زمین های زراعتی اعمار می گردد و به تعداد زیادی از باشندگان محلی زمینه کار مساعد گردیده و کارهای آن در مدت ٥ ماه تکمیل خواهد شد.

کندهار ولایت کې د یو استنادي دېوال او دوو پلچکونو د جوړولو چارې د څه باندې درې نیم میلیونه افغانیو په لګښت پیل شوې

د کندهار ولایت د میوند ولسوالي په ښامیر کلا کې د ۲۰۰ متره استنادي دېوال او دوو پلچکونو د جوړولو چارې د ۳،٦ میلیونه افغانیو په لګښت پیل شوې.

په دغه پروژه کې ګڼ شمېر خلکو ته د کار زمینه برابره شوې او چارې به یې د ۲ میاشتو په موده کې بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شي.

د نوموړې پروژې چارې د ملګرو ملتونو د پراختیایي دفتر په مالي لګښت د کندهار ولایت د اوبو او انرژۍ ریاست تر څارنې لاندې پرمخ وړل کېږي، چې د چارو په بشپړېدو سره به یې کرنیزې ځمکې او ملکیتونه د سیلاب له ګواښ څخه خوندي شي.

در سال جاری ۱۷ پروژه مختلف در ولایت لوگر با هزینه نزدیک به ٦۳ میلیون افغانی تطبیق شده است

در سال ۱٤۰۳ خورشیدی ۱۷ پروژه مختلف در پل علم، مرکز ولایت لوگر و ولسوالی‌های محمد آغه، ازره، برکی برک و خروار ولایت لوگر با هزینه ٦۲ میلیون و ۳۲٤ هزارو ٦۰۰ افغانی که در آن حفظ و مراقبت دو بند بزرگ و اعمار سربندها، کانال‌ها، دیوارهای استنادی، حوض‌ها و کاریزها شامل می‌باشند، تطبیق گردیده است.

پروژه‌های مذکور با هزینه ۳٦ میلیون و ٦٦۹ هزارو ٦۰۰ افغانی از بودجه انکشافی ریاست آب و انرژی ولایت لوگر و با هزینه ۲٥ میلیون و ٦ صدو ٥٥ هزار افغانی از بودجه موسسات تطبیق شده است.

در پروژه‌های متذکره برای شماری زیادی از مردم زمینه کار مساعد شده بود.

د یوه ایراني شرکت مسؤلینو د اوبو او انرژي له سرپرست وزیر سره په لیدنه کې د انرژي په پروژو کې پانګونې ته لېوالتیا څرګنده کړه

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور د نیروی برق دیبا شرکت له مسؤلینو سره وکتل او له بېلابېلو سرچینو څخه د انرژي د تولید په برخه کې د پانګونې په هکله بحث او د اندونو تبادله وکړه.

په دغه لیدنه کې، د نوموړي شرکت مسؤلینو وویل، لېواله دي چې د اوبو، ډېرو سکرو، ګاز او لمر له سرچینو څخه د انرژي د تولید پروژو په برخه کې پانګونه وکړي.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د دغه وزارت له لوري د اړینو همکاریو ډاډ ورکړ، او له هغوی څخه یې و غوښتل چې د وزارت له تخنیکي ټیم سره د پروژو د ټاکلو او د پانګونې د څرنګوالي په هکله همغږي وکړي.

شاغلي منصور زیاته کړه، چې د دواړو لورو د تخنیکي مسؤلینو ترمنځ تر همغږیو وروسته، د هوکړه لیک د لاسلیکولو او د عملي ګامونو د پلي کولو په برخه کې به وروستي اړین اقدامات ترسره شي.

لغمان ولایت کې د لټر آباد کانال د سربند رغنیزې چارې د څه باندې ۹ میلیونه افغانیو په لګښت پیل شوې

د لغمان ولایت په دولت شاه ولسوالي کې د لټر آباد کانال د سربند رغنیزې چارې د ۹ میلیونه، ۳۶ زره او ۳۷۸ افغانیو په لګښت د لغمان د اوبو او انرژي رئیس محترم مولوي شیرجان راشدي او قومي مشرانو په شتون کې پیل شوې.

د نوموړي کانال سربند د ۲۰ متره اوږدوالي او ۱۱ متره سور په درلودلو سره د ۹۰ هکتاره کرنیزې ځمکې د خړوبولو وړتیا لري.

په دغه پروژه کې ګڼ شمېر کسانو ته د کار زمینه چمتو شوې او چارې به یې د درې میاشتو په موده کې بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شي.

د نوموړې پروژې چارې د ډبلیو. اف. پي سازمان په مالي لګښت د لغمان د اوبو او انرژي ریاست تر څارنې لاندې پرمخ وړل کېږي.

د یادونې وړ ده، چې نن د لغمان ولایت په قرغه یي ولسوالي کې د اوبو ذخیرو ۱۹ پروژو رغنیزې چارې هم د څه باندې ۴۹ میلیونه افغانیو په لګښت پیل شوې.

د اوبو او انرژي وزارت د مالي او اداري عمومي ریاست نوی رئیس همکارانو ته ور وپېژندل شو

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور د یوې غونډې په ترڅ کې د دغه وزارت د یو شمېر رئیسانو او کارمندانو په شتون کې، محترم قاري نجیب الله مبارک د اوبو او انرژي وزارت د مالي او اداري عمومي رئیس په توګه کارمندانو ته ور وپېژاند.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر د مالي او اداري د نوي عمومي رئیس د پېژندنې پر مهال له ټولو رئیسانو او کارمندانو څخه وغوښتل چې د خپلو مسؤلیتونو د ترسره کولو په برخه کې په رښتینې توګه هڅې وکړي او د چارو د ترسره کولو په برخه کې د اطاعت او شفقت اصولو ته لومړیتوب ورکړي.

د یادونې وړ ده، چې محترم قاري نجیب الله مبارک تر دې مخکې د اسلامي امارت په بېلابېلو برخو کې فعاله ونډه درلودلې او په هېواد کې د جهاد او اسلامي نظام د پیاوړتیا په بېلابېلو برخو کې ښې کارنامې لري.

کار بازسازی پروژه انتقال لین ۵۰۰ کیلو ولت انرژی برق از دشت خواجه الوان الی سب استیشن ارغندی کابل ۷۳ درصد پیش رفته است

این پروژه که یکی از پروژه‌های مهم وزارت آب و انرژی می‌باشد، اکنون کار آن ۷۳ درصد پیش رفته و کار باقی‌مانده آن به سرعت جریان دارد و با تکمیل شدن کار آن به ۱۲ ولایت برق انتقال خواهد داد.

اکنون کار فوندیشن، نصب پایه‌ها و لین کشی پروژه مذکور به سرعت جریان دارد و مطابق زمان تعین شده کار آن تکمیل و به بهره برداری سپرده خواهد شد.

این پروژه که از دشت الوان پلخمری الی سب استیشن ارغندی کابل امتداد دارد، ۲۳۸ کیلو متر طول دارد و با تکمیل شدن کار آن به گونه منظم به ولایت‌های کابل، بغلان، پروان، میدان وردگ، غزنی، زابل، کندهار، ننگرهار، لغمان، لوگر، پکتیا و خوست برق انتقال خواهد داد.

پروژه سب استیشن جدید بتخاک و لین انتقالی ۲۲۰ کیلو ولت از ارغندی الی بتخاک به ارزش مجموعی ۲۵,٤ میلیون دالر آمریکای افتتاح شد

مراسم افتتاح این پروژه ها با حضور الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی، الحاج امین الله عبید والی کابل، الحاج ملا عبدالهادی یعقوب معین انرژی، مهاجر فراهی معین نشراتی وزارت اطلاعات و فرهنگ، بزرگان امارت اسلامی، مشاورین و رویًسای وزارت آب و انرژی و جمعی زیادی از باشندگان محل در ساحه سب استیشن بتخاک تدویر یافت.

سرپرست وزارت آب و انرژی در هنگام افتتاح این پروژه به اهمیت آن اشاره نموده یادآور شد که این پروژه شامل مجموعه پروژه‌های مرتبط به لین انتقالی ۵۰۰ کیلوولت ترکمنستان ـ افغانستان بوده و زمینه جذب و توزیع بخش زیادی انرژی از این منبع را فراهم می نماید.

آقای منصور تاکید ورزید که وزارت آب و انرژی مسئولیت دو سکتور مهم و حیاتی را بعهده دار بوده و خوشبختانه در این راستا فعالیت های چشمگیری را به انجام رسانیده است.

در همین حال والی کابل اظهار داشت که از آمدن امارت اسلامی تا اکنون خوشبختانه در مسیر آبادی و انکشاف به ویژه در زمینه تامین برق شهروندان کابل دستاورد های عظیمی رقم خورده اند.

از سوی هم داکتر فاروق اعظم مشاور مقام وزارت آب وانرژی برق را از جمله نیازهای اساسی جامعه امروز خوانده یاد آور شد که خوش بختانه در این راستا گام های ملموس و ارزشمندی از سوی وزارت آب و انرژی برداشته شده است.

در ادامه مهاجر فراهی معین وزارت اطلاعات و فرهنگ یادآور شد که امارت اسلامی همانگونه که برای آزادی کشور از هیچگونه فداکاری دریغ ننمودند اکنون در مسیر آبادی و انکشاف کشور نیز شبانه روز تلاش خواهند ورزید.

همچنان حاجی پهلوان رئیس شرکت عوفی بهرام با ابراز خوشحالی از انجام سرمایه گذاری روی این پروژه تاکید کرد که شرکت متذکره به تداوم گسترش سرمایه گذاری های خویش روی پروژه های انرژی متعهد می باشد.

قابل یادآوری است که این پروژه ازسوی وزارت آب و انرژی با سرمایه گذاری خصوصی شرکت عوفی بهرام تطبیق می گردد.

با تطبیق پروژه سب استیشن جدید بتخاک به ظرفیت مجموعی۱۸۹میگاولت امپیر و لین انتقالی ۲۲۰ کیلو ولت از سب استیشن ارغندی الی سب استیشن جدید بتخاک، بخش عظیمی از انرژی لین ۵۰۰ کیلوولت ترکمنستان جذب و مشکلات برق مردم کابل تا حدود زیادی مرفوع خواهد شد.

د بتخاک نوی سب سټیشن او له ارغندۍ څخه تر بتخاک پورې د ۲۲۰ کیلو ولټ لېږد مزي پروژه د ۲۵.٤ میلیونه آمریکایي ډالرو په ټولیز ارزښت پرانیستل شوه

د خوست ولایت له یو شمېر نیمه کاره پروژو څخه څارنه ترسره شوه

د اوبو او انرژي وزارت پلاوي د خوست ولایت د اوبو او انرژي رئیس مولوي عبدالقیوم ثابت په همکاري د خوست ولایت له ۲۱ نیمه کاره پروژو څخه څارنه ترسره کړه.

همدارنګه د اوبو او انرژي پلاوي د خوست ولایت د اوبو او انرژي ریاست د کارمندانو د ورتیا لوړوني په هکله له ښاغلي ثابت سره بحث او د اندونو تبادله وکړه.

ښاغلي ثابت د اوبو او انرژي وزارت پلاوي ته د پوره همکارۍ ډاډ ورکړ او زیاته یې کړه چې پدې سره به د دغه ریاست د کارمندانو په وړتیاوو کې مثبت بدلونونه رامنځته شي.

مطالعات نهایی بند باغدره توسط مؤسسه ام، جم/ ام، سی، سی در ولایت کاپیسا آغاز شد

هیئت تخنیکی مؤسسه مذکور به رهبری آقای کوین با معاونین و تیم تخنیکی همراه شان مطالعات تخنیکی را بر روی دریای پنجشیر آغاز کردند.

این بررسی با همکاری انجنیر کاوه خروش رئیس آب و انرژی ولایت کاپیسا و تیم تخنیکی وزارت آب و انرژی از منطقه نو قلع هروکی تا به تپه احمد بیک و مسیر اسکم دره ادامه خواهد داشت و هئیت متخصص کمپنی مذکور مطالعات هایدرولوجی را در دریای پنجشیر و ولایت های کاپیسا و پروان ادامه خواهد دادند.

حفر چاه‌های تحقیقاتی در ۹ ولسوالی ولایت کندهار با هزینه ۲۷ میلیون افغانی آغاز شد

حفر چاه‌های تحقیقاتی در ولسوالی‌های ژری، میوند، دامان، ارغنداب، تخته پل، سپین بولدک، پنجوایی و ارغستان ولایت کندهار با هزینه ۲۷ میلیون افغانی با حضور محترم ملا سید محمد شرافت، رئیس آب و انرژی ولایت کندهار آغاز گردید.

این چاه‌های تحقیقاتی جهت معلوم کردن سطح و کیفیت آب با هزینه مالی یونیسیف تحت نظارت ریاست آب و انرژی ولایت کندهار حفر می‌شوند.

نخستین جلسه کمیته رهبری پروژه تاپ (TAP) تدویر یافت

این جلسه تحت رهبری محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور سرپرست وزارت آب و انرژی، با حضور محترم الحاج ملا عبدالهادی یعقوب معین انرژی، مولوی احمدالله زاهد معین وزارت صنعت و تجارت، شماری دیگر از روئسا و نمایندگان وزارت های خارجه، مالیه، اقتصاد و اداره شرکت های امارتی در تالار جلسات مقام رهبری وزارت تدویر یافت.

در آغاز این جلسه سرپرست وزارت آب و انرژی از مزیت های ترانزیتی و اقتصادی پروژه تاپ (TAP) یاد نموده تاکید کرد که این پروژه برای هرسه کشور (ترکمنستان- افغانستان- پاکستان) از اهمیت خاصی برخوردار می باشد.

در ادامه قاری محمد عبدالعزیز عزیز رئیس عمومی دفتر در مورد فیصله های جلسات کمیته تخنیکی این پروژه توضیحات داده پیرامون جوانب مختلف پروژه از قبیل تاریخچه، فواید اقتصادی و سیاسی، مسیر انتقال، و سایر موضوعات مرتبط به چگونگی تطبیق آن به صورت مفصل صحبت نمود.

همچنان در جریان جلسه لایحه وظایف کمیته های رهبری و تخنیکی و مسوده نقشه راه پروژه یاد شده که از سوی کشور ترکمنستان فرستاده شده بود جهت نهایی سازی مورد بررسی قرار گرفت.

قابل یاد آوری است که پروژه «تاپ» یکی از پروژه های بزرگ انتقال برق میان کشور های ترکمنستان - افغانستان و پاکستان می باشد، با تطبیق این پروژه برعلاوه فایده ترانزیتی انتقال لین برق ؛ افغانستان می توانند ۳۰۰ میگاوات برق را نیز از لین متذکره اخذ نماید.

د ټاپ (TAP) پروژې د تخنیکي کمېټې درېیمه ناسته په انرژي معینیت کې ترسره شوه

به سلسله جلسات قبلی این جلسه نیز تحت رهبری الحاج ملا عبدالهادی یعقوب معین انرژی وزارت آب و انرژی، با حضور قاری محمد عبدالعزیز"عزیز" رئیس عمومی دفتر، شماری از روئسای این وزارت و سایر اعضای کیمته متذکره از وزارتخانه ها و دیگر نهادهای ذیربط در تالار جلسات معینیت انرژی برگزار گردید.

رئیس عمومی دفتر وزارت آب و انرژی در هنگام آغاز جلسه به اهمیت موقعیت جغرافیایی و ترانزیتی کشور اشاره نموده با توجه به اهمیت حیاتی این پروژه به تنظیم و انسجام امور تاکید ورزید.

در جریان جلسه مسوده نقشه راه پروژه تاپ (TAP) که از سوی کشور ترکمنستان تهیه و فرستاده شده بود مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت تا پس از ارزیابی به کمیته رهبری پیشنهاد گردد.

همچنان در این جلسه پیرامون نهایی سازی لایحه وظایف کمیته های رهبری و تخنیکی پروژه تاپ نیز بحث به عمل آمد تا تصامیم لازم اتخاذ گردد

د اوبو معینیت اونیزه تخنیکي ناسته ترسره شوه

دغه ناسته د اوبو او انرژي وزارت د اوبو معین محترم مجیب الرحمن عمر آخندزاده تر رهبري لاندې د اوبو سکتور د رئیسانو، سلاکارانو او یو شمېر تخنیکي مسؤلینو په شتون کې ترسره شوه.

د غونډې په دوام کې اړوندو رئیسانو یادونه وکړه چې ټول قراردادي شرکتونه باید د اصولو او قوانینو سره سم پروژې پلي کړي، د هرې پروژې سروې او ډیزاین هم باید په اصولي توګه ترسره شي او همدارنګه د چکډمونو د تخنیکي معیارونو په تړاو هم بحث او د اندونو تبادله ترسره شوه.

د اوبو محترم معین د نوموړو موضوعاتو په هکله د رئیسانو د معلوماتو او راپورونو تر ارزولو وروسته، اړین تصمیمونه ونیول او اړوندو مسؤلیو ته یې د چارو د ښه ترسره کولو او چټکتیا په موخه اړینې سپارښتنې وکړې.

کار اعمار سربند، دروازه و دیوار استنادی در ولایت کندهار به ارزش بیش از یک میلیون افغانی آغاز گردید

در قریهٔ کلانتر ولسوالی دند ولایت کندهار کار اعمار یک سربند به طول ۵۰ متر، دروازه کانال مربوطه، پاک کاری کانال به اندازه ۲۰ متر و ۵٤ متر دیوار استنادی تحت نظارت ریاست آب و انرژی ولایت کندهار به کمک مالی دفتر انکشافی ملل متحد به ارزش ۱ میلیون ٤٤۵ هزار ۷۸۰ اعشاریه ٤۰ افغانی آغاز گردید.

پروژه متذکره به هدف آبیاری زمین های زراعتی و بالا کردن آب از رود به کانال اعمار میگردد که برای تعدادی از باشنده گان محلی نیز زمینه کار را مساعد کرده است و کارهای آن در مدت ۲ ماه تکمیل خواهد شد.

لوګر ولایت کې د سرخاب بند د ساتنې او پاملرنې پروژه او د دوو چکډمونو پروژې ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې

۱د دغو پروژو ګټې ته د سپارلو مراسم د اوبو او انرژي سرپرست وزیر محترم الحاج ملا عبداللطیف منصور، د لوګر والي محترم شیخ ضیا الرحمن مدني، سیمه ایزو مسؤلینو د وزارت د یو شمېر رئیسانو او د سیمې دګڼ شمېر اوسېدونکو په شتون کې ترسره شوه.

د اوبو او انرژي سرپرست وزیر په دغه مراسمو کې د سرخاب بند ارزښت د محمد آغې ولسوالي د خلکو لپاره حیاتي و باله او د دغه بند د ساتنې او پاملرنې پروژې بشپړېدل یو ارزښتناکه لاسته راوړنه وبلله.

ښاغلي منصور ټینګار وکړ، چې د اسلامي امارت مسؤلین د هېواد د آبادۍ لپاره شپه او ورځ هڅې کوي او په دغه درې کلونو کې یې د هېواد د آبادۍ او پراختیا په موخه په بېلابېلو برخو کې ډېرې پروژې پلي کړې دي.

په ورته مهال، د لوګر والي د دغو پروژو پلي کول د کرنې د پراختیا او د خلکو د اقتصاد په برخه کې اغېزناک وبلل او له خلکو څخه یې وغوښتل چې د دغو د ساتنې په برخه کې همکار و اوسي.

همدغه راز، د اوبو او انرژي وزارت یو شمېر رئیسانو او د لوګر ولایت سیمه ایزو مسؤلینو د پروژو د کیفیت او ارزښت په هکله معلومات وړاندې کړل او د اوبو د مدیریت په برخه کې د دغو پروژو پلي کول یو مثبت ګام وباله.

د یادونې وړ ده، چې د سرخاب بند د ساتنې او پاملرنې پروژه د ۱۱ میلیونه افغانیو په لګښت د اوبو او انرژي وزارت له لورې پلي شوې ده.

دغه بند د ۹ میلیون متره مکعب اوبو د زېرمه کولو وړتیا لري او ۳ زره هکتاره کرنیزه ځمکه خړوبوي، چې ۹زره کورنۍ ورڅخه په مستقیم او غیر مستقیم ډول ګټه پورته کوي.

همدارنګه، نوموړي دوه چکډمونه د پنځه میلیونه افغانیو په ټولیز لګښت پلي شوي چې په ټوله کې د ۱٦ زره متره مکعب اوبو د زېرمه کولو وړتیا لري.

کار اعمار دو دیوار استنادی در ولایت کنر با هزینه نزدیک به یازده میلیون افغانی به زودی آغاز می‌گردد

کار اعمار دو دیوار استنادی در مناطق شامادم و حکیم آباد ولسوالی‌های ناری و غازی آباد ولایت کنر با هزینه ۱۰ میلیون و ٦ صدو ۵۲هزارو ۸ صدو ۳٦ افغانی به زودی آغاز می‌گردد.

دیوارهای استنادی مذکور ۳۰۰ متر طول دارند که کار آن تحت نظارت ریاست آب و انرژی ولایت کنر به پیشبرده می‌شود.

ساحه‌های دیوارهای استنادی متذکره به شرکت‌های قراردادی آنها سپرده شد و به زودی کار عملی آنها آغاز می‌شود.

کندهار ولایت کې د یوه چکډم جوړولو پروژې چارې د څه باندې دوه میلیونه افغانیو په لګښت پیل شوې

د کندهار ولایت د تخته پل ولسوالي د برغني په کلي کې د یوه چکډم جوړولو پروژې چارې د ۲ میلیونه، ۱۵۴ زره او ۱۰۱ افغانیو په لګښت د کندهار ولایت د اوبو او انرژي رئیس محترم ملا سید محمد شرافت، علماوو او قومي مشرانو په شتون کې پیل شوې.

ښاغلي شرافت د نوموړي چکډم د چارو په پرانیست غونډه کې د دغه په هکله اړین معلومات له ګډونوالو سره شریک کړل او د اوبو د غوره مدیریت په هکله یې خبرې وکړې.

دغه چکډم د ۱۰۷ متره په اوږدوالي او ٤.۵ متره لوړوالي سره د افغانستان اسلامي امارت په مالي لګښت د کندهار ولایت د اوبو او انرژي ریاست تر څارنې لاندې جوړیږي، چې د چارو په بشپړېدو سره به یې ۷۰۰۰ متره مکعب اوبه زېرمه شي.

په دغه پروژه کې یو شمېر خلکو ته د کار زمینه چمتو شوې او چارې به یې د درې میاشتو په موده کې بشپړې او ګټې اخیستنې ته وسپارل شي.

بسم الله الرحمن الرحیم

د نیالګیو کښینولو اهمیت

لیکونکی: داکتر فاروق "اعظم"

ژمی تیر سو او دا دی د پسرلي په درشل کې یو، مځکه نوی ژوند او بزګران نوي کارونه پیلوي. پسرلی د نیالګیو کښینولو موسم دی. حکومت او خلک باید د نیالګیو کښینولو ته ډېره توجه وکړي. د نیالګي کښینول نه یوازې د چاپېریال ساتنې لپاره اړین دي، بلکې د ځمکې د تودوخې کمولو او د اوبو د کچې لوړولو لپاره هم ګټور دي. د نیالګیو کښینول د هوا د ککړتیا په کمولو، د اکسیجن د تولید، او د ککړو ګازونو په جذبولو کې مرسته کوي، چې دا ټول د یوې پاکې او صحتمندې هوا لپاره اړین دي. د نیالګیو کښینولو ځینې مهمې ګټې دادي:

د هوا کیفیت ښه کول: نباتات او ونې د فوتوسنتیز عملیې له لارې کاربن ډای اکساید له هوا جذبوي او اکسیجن تولیدوي. اکسیجن د ژوند لپاره ډېر ضرور دی. د نیالګیو په کښینولو سره د هوا اکسیجن اندازه ډېریږي، د هوا په پاک ساتلو کې مرسته کوي، چې د انسانانو او حیواناتو د تنفس لپاره مهم دی. نباتات د هوا او غازاتو توازن ساتي او د اقلیمي بدلون په مخنیوي کې مرسته کوي.

د هوا د ککړتیا مخنیوی: د نباتاتو پاڼې او ښاخونه په هوا کې مضر ذرات لکه دوړې، سګرټ یا نور کیمیاوي مواد جذبوي او پاکوي یې، په دې ډول د هوا کیفیت ښه کیږي.

د اوبو د تبخیر کنټرول. نباتات او ونې اوبه تبخیروي او په هوا کې د رطوبت کچه زیاتوي. دا کار د حرارت د کموالي سره مرسته کوي، ځکه چې د رطوبت زیاتوالی د هوا د تودوخې د لوړولو مخه نیسي.

د اوزون د طبقې ساتنه. نباتات د هوا ککړونکي غازونه لکه نایتروجن اکساید او سلفر ډای اکساید چې د اوزون طبقه تخریبوي، جذبوي او په دې ډول هوا صافه او د اوزون طبقه سالمه ساتي.

د ځمکې د تودوخې کمول: ونې او نباتات د هوا د تودوخې په کمولو کې مهم رول لري. په ځانګړې توګه په ښارونو کې، چیرې چې د تودوخې کچه لوړه ده. د نیالګیو کښینول د تودوخې د کمولو لپاره غوره لاره ده

د اوبو ساتنه: ونې او نباتات په مځکه کې د اوبو په ساتلو کې مهم رول لوبوي. نباتات او ونې د ځمکې د لاندې اوبو جذبولو لپاره خاصې ریښې لري چې د اوبو ذخیره کولو کې مرسته کوي. دا ریښې نه یوازې د اوبو د جذبولو کار کوي، بلکې د اوبو د کموالي په وخت کې دا ذخیره سوې اوبه نباتاتو ته ورکوي چې د مځکې د وچوالي مخه نیسي

د مځکې د خاورې ساتنه: د نیالګیو کښینول د خاورې په ټینګولو کې مرسته کوي، خصوصاً په هغو سیمو کې چې د بارانونو یا د بادونو له امله خاوره سسته کیږي.

د ځنګلي حیواناتو پایښت: نیالګي یا ونې د ځنګلي حیواناتو د ژوند لپاره پناه ځای او د خوړو سرچینه برابروي. دا د حیواناتو او حشراتو د بقاء او ډېرېدو لپاره مهم دي.

ذهني او فزیکي ګټې: د نیالګیو کښینول انسانانو ته هم ګټور دی. د دې کار له لارې انسانانو ته تفریح ځایونه ډېریږي چې د روحي سکون او د فزیکي فعالیت د ودې لپاره مهم دی.

اسلام چاپیریال ساتنې ته ډېره توجه کړې ده. په قرآنکریم کې نباتات او د هغوی د اهمیت په اړه ګڼ ایاتونه سته چې نباتاتو او د هغوی ارزښت او اهمیت ته اشاره کوي، د هغوی د تولید او انسانانو ته د ګټو په اړه خبرې کوي. نباتات نه یوازې د انسانانو د اړتیاوو پوره کولو لپاره مهم دي، بلکې په قرآنکریم کې د الله عزوجل د نعمتونو په توګه یاد سوي دي. د نباتاتو او چاپیریال ساتنې په برخه کې ډېر آیاتونه سته چې یو څو یې دا دي:

«وَٱللَّهُ ٱلَّذِى ۝ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَاءِ مَاءً ۝ فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ ۝ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَـَٔايَٰتٍ ۝ لِّقَوْمٍ ۝ يَسْمَعُونَ – الله ﷻ هغه ذات دی، چې اوبه له پاسه راتویوي او په هغه مځکه ژوندی کوي. یقیناً په دغه کې د هغه ولس لپاره چې غوږ نیسي لویې نښې دي - الروم: ۳۷». یا فرمایي:

«وَٱللَّهُ أَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءً فَأَحْيَا بِهِ ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَآ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَءَايَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ»«النحل: ۶۵»

او الله ﷻ له اسمانه اوبه ورولې، چې په دې سره یې ځمکه تر خپلې مړاوېدو وروسته بیا ژوندۍ کړه، بیشکه په دې اوربنت او توکېدنه کې د توحید، ربوبیت او خدایي قدرت منونکو خلکو لپاره یوه نښه ده ، چې اوري یې

« وَفَجَّرْنَا ٱلْأَرْضَ عُيُونًا فَٱلْتَقَى ٱلْمَآءُ عَلَىٰٓ أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ - او موږ له مځکې د اوبو چینې راوایستې، بیا دغه اوبه (د اسمان د اوبو سره په یوه معقوله طریقه) د ضرورت په اندازه سره یوځای سوې - قاف: ۹».

زه ګران وطنوال هڅوم چې زموږ او زموږ د اولادونو د روغتیا او د یوه پاک چاپیریال د درلودلو په منظور، په اوسني پسرلي کې هم خپله نیالګي کښینوي او هم د حکومت د مختلفو ادارو سره چې د نیالګیو کښینولو کار کوي، د زړه له کومې همکاري وکړي.

والسلام علیکم و رحمة الله و برکاته

د پوله تیرېدونکو اوبو پر معاهداتو او حقوقي تنظیماتو د اقلیمی اغېزو ارزونه
« د هلمند سیندیزې حوزې د قضیې مطالعه»

لیکونکی: انجنیر برکت الله "اریوبی"

لنډیز: په نړۍ واله کچه اقلیمي تغییراتو د خوړو اوبو په برخه کې بېسارې ستونزې او ننګونې رامنځته کړې او لا هم د رامنځته کېدو په حال کې دي چې دا چاره د اوبو کیفیت، کمیت، د اوبو عملیاتي کولو سیستمونه او د اوبو حکومتولي تطابق ننګولی شي. هېوادونه هڅه کوي د نړۍوالو پوله تېرېدونکو سیندیزو حوزو پر سر تړونونه او نور حقوقي تنظیمات رامنځته کړي. مطالعات ښیي چې تر اوسه نیمایي پوله تیربیدونکي سیندونه حقوقي تنظیمات او معاهدات نه لري او هغه یې چې لري؛ ډیری داسې تړونونه او تنظیمات دي چې د اقلیمي تغییراتو سره د سازګارۍ په ځانګړې توګه د سیلاب او وچکالیو د وضعیت او شرایئطو سره د تطابق مؤثر میکانیزم نه لري. اوس پوښتنه داده چې دا تغییرات څه ډول د پوله تېرېدونکو سیندیزو حوزو حقوقي تنظیمات ننګوي په ځانګړې توګه د هلمند سیند تړون په کومه کچه د اقلیمي تغییراتو سره د تطابق وړتیا لري؟ په دې څېړنه کې له درېیو بیلابیلو جغرافیایې، هایدرولوژیکي او هایدرو پولیتکي وضعیت درلودونکو سیندونو لکه کلوراډو، ګنګا او نیل سیندیزې حوزې د بېلګې په توګه څېړل شوې چې پایلې یې ښیي د ډیرو تعاملاتو او کړلېچونو وروسته تر اوسه هم نه دي توانیدلي په کافي او مؤثره توګه د اقلیمي تغییراتو سره په سمون بریالي موډلونه وړاندې کړي. په نړۍ واله کچه د پوله تېرېدونکو اوبو پر سر له اقلیمي تغییراتو سره د شته تنظیماتو او معاهداتو تطابق او مؤثرې ځواب وینې لپاره اړتیا ده چې د اوبو تخصیص انعطاف منونکي ستراتیژۍ رامنځته شي، د فوق العاده وضعیت لکه سیلاب او وچکالۍ لپاره اړین موارد په تنظیماتو کې ځای پرځای شي، په معاهداتو او حقوقي تنظیماتو کې د تغییر او اصلاح موارد اضافه شي او د پوله تېرېدونکو اوبو ګډ او مؤثر مدیریت یادونه پکې وشي. همداراز سره له دې چې د هلمند سیندیزې حوزې پر سر د افغانستان او ایران ترمنځ د ۱۹۷۳م یا ۱۳۵۱ هـ ل تړون په داسې وخت کې امضاء شوی چې د ژوند چاپیریالي مسائل او اقلیمي بدلون موضوع دومره جدي نه وه لېکن بیا هم په دې تړون کې د اقلیمي بدلون په اړه احکام ذکر شوي دي. د اوبو کمښت د تناسب له مخې د ایراني لوري حقابه کمېږي او د زیادښت په صورت کې هماغه رقم تشخیص شوی، د وچکالۍ موارد پکې ذکر شوي او ویل شوي چې د فوق العاده وضعیت په صورت کې به د طرفینو ګډ کمیساران حل لار لټوي. سره له دې چې په تړون کې د اصلاح او تغییر پروسیجر یادونه نه ده شوې لېکن ځینې موارد شته چې تغییراتو ته لار پرانیزي او په لویه کې د عامو بین المللي حقوقو په چوکاټ کې اصلاح کېدای شي. همداراز د اوبو کیفیت په اړه هم د افغانستان مسؤلیت یادونه شوې ده او ورسره د سیلابونو مدیریت په اړه په صریحه توګه څه نه دي ویل شوې لېکن طرفین د عامو بین المللي حقوقو په چوکاټ کې ځینې مسؤلیتونه لري چې باید ترسره یې کړي.

بنسټیز مفاهیم: د هلمند سیند د اوبو تړون، اقلیمي بدلون، بین المللي حقوق، حقوقي تنظیمات، معاهدات.

مقدمه: څېړنې ښیي چې اقلیمي تغییرات به د نړۍ ډېرۍ سیندیزې حوزې په راتلونکو لسیزو کې لا نورې وځپي او ممکن د ډیرو سیلابونو او وچکالیو سره مخ شي. د بین المللي اوبو څخه د ګټه اخیستونکو رژیمونو لپاره د اقلیمي تغییراتو سره سازګاري په څو دلایلو اړینه ده. لومړۍ دا چې احتمالي اقلیمي تغییرات ممکن په اساسي او ډراماتیکه توګه د ژورو بدلونونو سبب شي لیکن په جغرافیایې توګه ممکن په غیرمتناسبه توګه اغیزې رامنځته کړي. دا تغییرات ممکن مثبت او یا منفي وي چې د سیندیزو حوزو په وضعیت او موقعیت پورې اړه لري. نو ځکه په دې اړه عکس العمل هم باید محلي او د سیندیزو حوزو وضعیت ته په کتو وي نه دا چې په بین المللي کچه واحد میکانیزم شتون ولري. دویم دا چې دا تغییرات چې سر له اوسه د واقع کېدو په حال کې وي، ممکن د سازګارۍ او اقلیمي تغییراتو اغېزو کمولو څخه د مخه رامنځته شي که چیري د اقلیمي تغییراتو اغیزې کمې شي نو ممکن دا موارد به نور هم مؤثر شي. دریيم دا چې د پوله تېرېدونکو اوبو میکانیزمونه د اقلیمي تغییراتو سره د سازګارۍ لپاره پوتنشیل لري او د سازګارۍ لګښت کم دی نسبت دې ته چې په کلي توګه شین کوریز ګازونه پرېښودل شي. څلورم دا چې شته ایکوسیستم د ځینو ابعادو له اړخه د اوږدمهال لپاره ممکن د فشار زغملو توانایې ولري او د نورمال حالت رامنځته کولو لپاره تر اوسه هم یو ښه انتخاب دی.

په نړۍ کې شاه وخوا ۲۷۶ پوله تیریدونکې سیندیزې حوزې شتون لري چې د ډیرو کمو هغو یې حقوقي چوکاټ او معاهدات تنظیم شوي او د ځینو ارزونو له مخې دوه پر درې برخه یې حاکم حقوقي چوکاټ نه لري. د ملګرو ملتونو د راپور د وروستیو ارزونو له مخې په نړۍ کې یوازې ۲۸ سلنه پوله تېرېدونکو سیندونو اړوند تړونونه چې په کلي توګه عملي

دي د سیلابونو او وچکالیو او همداراز د اقلیمي تغییراتو مسائل پکې له پامه غورځول شوي دي.[۱]

په دې ځېرنه کې مونږ هڅه کوو لومړی په پوله تېرېدونکو سیندیزو حوزو باندې د اقلیمي تغییراتو احتمالي اغیزې و ارزوو چې اړوند ګډ یا شریک هیوادونه به له کومو ستونزو ننګونو سره مخ کړي او دا تغییرات څه دي، همداراز په بین المللي کچه د اقلیمي تغییراتو سره په پوله تېرېدونکو سیندیزو حوزو کې د تطابق کوم موډلونه شتون لري او مؤثریت یې څه ډول دی. همداراز هڅه شوې چې په نړۍ واله کچه د هېوادونو تعاملات او رویې وڅېړو چې په بیلابیلو ګډو سیندیزو حوزو کې د اقلیمي تغییراتو سره د تطابق لپاره کومو رویو څخه کار اخیستل شوی ، دلته درې بیلابیلې حوزې چې د بیلو موقعیتونو سره بیلابیل جغرافیایی، سیاسي، اقتصادي او اجتماعي شرایط لري انتخاب شوي دي. په آسیا کې د ګنګا سیند په افریقا کې د نیل سیند او په امریکا لویه وچه کې د کلوراډو سیند رویې څېړل کېږي.

همداراز په وروستی برخه کې د هلمند سیند په اړه د افغانستان او ایران ترمنځ د ترون ارزونه شوې چې څنګه او په کومه کچه د اقلیمي تغییراتو سره د تطابق ورتیا لري او په دې موخه لازم وړاندیزونه شوي دي.[۲]

په بین‌المللي سیندونو د اقلیمي تغییراتو احتمالي اغېزې

تمه ده چې په راتلونکو لسیزو کې به د ځمکې تودوخې کچه په بېساري توګه لوړه شي او دا ډول تغییرات په حقیقت کې ډیر بې ثباته دي. پوهان په دې باور دي چې د تودوخې تودوخې درجې لوړېدو سره به د ځمکې بیلابیلې برخې په مختلفو بڼو اغیزمنې شي لېکن دوی په کره توګه د دې وړاندوینه نه شي کولای چې څنګه به د ځمکې مشخصې سیمې اغیزمنې شي.[۳] مختلفې څېړنې او هایدرلوژیکي موډلونه ښیي چې د تودوخې درجې په زیاتوالي سره به د ځمکې په پورتني شمالي طول البلد په ژمي کې واقع شي. د تودوخې درجې بدلون به ځینې مشخصې پایلې له ځان سره ولري. د منځنی او شمالي طول البلد لپاره ګرمه هوا به د دې سبب شي چې په وخت مخکې واوره وېلې شي او د پسرلي جریانات له وخته مخکې راشي. همداراز د تودوخې درجه به د دې سبب هم شي چې ایرکندیشن او برېښنا پکو ته اړتیا ډېره شي چې دا چاره به انرژی په ځانګړې توګه برېښنا ته تقاضا لا ډېره کړي. همداراز د تودوخې درجې زیاتوالی او تغییر په ځانګړو سیمو کې د نباتاتو او محصولاتو پر پراختیا هم اغیز ولري ځکه چې د اوبو اړتیا وخت او مقدار به یې تغیر شي.[٤] اقلیمي تغییرات به همداراز په اورښت کې د تغییر سبب شي. ځینې سیمې به د نن په نسبت لږ اورښت ولري او ځینې به ډېر. سربېره پر دې د اورښت موسم به هم تغییر وومومي. که چیرې د اورښت موسم تغیریدو کچه لوړه او اساسي وي نو ممکن د اکوسیستم، زراعتي محصولاتو او نورو بشري فعالیتونو لپاره وبجاړونکې پایلې ولري. په اورښت او بنه کې یې تغییر به په مستقیمه توګه د سیندونو جریان اغیزمن کړي. د سیندونو پورتنیو برخو کې به جریان ډیر شي چې بنکته خوا به د سیلابونو رامنځته کېدو لامل شي. د اوبو اوسني ذخیروي ساختمانونه او د سیلاب کنټرول بندونه به د اضافي اوبو ذخیره کولو وړتیا ونه لري. د اورښت کمښت به شته ستونزې لا پسي ډېرې کړي. د کښتی چلونې سیندونه به اغیزمن شي او د بدیلو لارو پیدا کول به هم په اقتصادي لحاظ ګران کار وي. جهیلونه او د اکوسیستم نورې برخې به تغییر مومي او د کبانو او اوبیز ژوو ژوند به له خطر سره مخ کېږي.

همداراز د سیندونو جریان تغییر به د اوبو پر کیفیت اغیز وکړي. په سیندونو کې د جریان زیاتوالی به د دې سبب شي چې په اوبو کې ککړونکي مواد ډیر شي، لاندېني جهیلونه او ساختمانونه به د اوبو کیفیت له اړخ زیانمن شي ځکه چې هلته به کافي ککړونکي مواد راجمع شي. د بایو سفیر تغییر په وجه به د سمندرونو او سیندونو اکوسیستم لا زیانمن شي. د نړۍ بیولوژیکي سیستم ترکیب او خپربدل په قوي توګه له اقلیمي تغییراتو څخه اغیزمنیږي. ډیری نباتات او حیوانات به د چټکو تغییراتو سره د سازګاری په برخه کې له ننګونو سره مخ وي.[٥] د مثال په توګه د ونو ځینې بنې د اقلیمي تغییراتو سره ډیرې حساسې دي او د ځنګلاتو د ورکېدو سبب کېدای شي. د ځنګلاتو له لاسه ورکول او د سیندونو جریان زیاتیدل د خاورې د فرسایش(خرابیدو) سبب کېدای شي. د سیندونو جریان تغییر او تبدیل د نباتاتو او د ژوو ځینو بنو هبتات له منځه یوسي. د

---

[1] Workshop: Transboundary water governance in Arab world, by Emilie broek. https://www.youtube.com/watch?v=k_ppazsfZPY
[2] United nations water page in linked in, 2024/1/11 http://buff.ly/4gU18kp
[3] Smith, how it might be: water resources, 15 EPA J. 1989)19 ,19).
[4] Crosson, climate change and mid-latitudes agricultures: prespective on consequences and policy responses, 15 CLIMATIC CHANGE 59 ,51.
[5] Woodwell, supra note 18, at 41.

تودوخې درجې زیاتوالی د دې سبب کېږي چې په سیندونو کې د الجې او نورو اوبیزو نباتاتو پراختیا په اوبو کې د اکسیجن کچه کمه کړي چې پایله کې یې کبان او نورو اوبیز ژوي زیانمنیږي. نو ځکه د سیندونو اکوسیستم موضوع به د اوبو مدیریت مهمه او سخته موضوع وي چې په پایله کې به یې د سیندونو جریان حد اقلي جریان تضمین، د اوبخوړ ساتنه او دا ډول نور چاپېریال ساتونکي محافظتي تدابیر به د ژوو ساتلو لپاره اړین شي.

د ځمکې تودوخې په پایله کې اټکل کېږي چې د سمندرونو کچه په راتلونکو ۵۰ او یا ۱۰۰ کلونو کې له ۱،۳ فوټ څخه تر ۵ فوټه ورسیږي. حتی په ډېره کمه کچه د سمندرونو سطحې لوړېدل د سیندونو مصب جهیلونو غرقیدو، د سیندونو دلتا سیمې خاورې فرسایش، په سمندرونو، جهیلونو، آکویفرونو او ډنډونو کې د مالګینتوب زیاتوالی او د سیلابونو ډېربنت لامل کېږي.[6] د سمندرونو اوبو کچې زیاتوالي سره به په سیندونو او سمندرونو کې د کبانو په شمول شته ژوو ژوند له خطر سره مخ شي. همدارنګ د تیزو بادونو او سونامیو کچه به لوړه شي چې د سیلابونو په برخه کې فاجعه رامنځته کولای شي. هغه سیمې او ملتونه چې د بین‌المللي اوبو په لاندینیو برخو کې موقعیت لري هغوی به د سمندرونو اوبو کچې زیاتوالي څخه اغیزمن ش ي. په طبیعي حالت کې د اقلیمي بدلونونو او اوږدمهاله اقلیمي ناوړه بدلونونو ترمنځ توپیر هم پیچلی کېږي چې دا چاره د دې پدیدې سره د مبارزې په برخه کې ګامونه او هڅې له خنډ او ځنډ سره مخ کولای شي. ځکه چې د هوا په تغییر سره د اقلیمي بدلونونو په برخه کې په مؤقتي هڅو او تدابیرو چاره کېږي لیکن د اوږدمهاله اقلیمي بدلونونو په اړه باید په کلي توګه د اوبو سرچېنو مدیریت کې په تغییراتو سره متعادل شي،دا په داسې حال کې ده چې شته تنظیمات او قراردادونه په دې فرض رامنځته شوي چې ګواکې اقلیمي تغییرات مؤقتي او په هوا کې د تغییراتو پایله ده. د مثال په توګه کچیرې په ورښت کې کمښت لنډمهاله وچکالي رامنځته کړي نو اړوند هېوادونه به مؤقتي حل لارې لټوي په ځای د دې چې دایمي حل لاره باندې کار وکړي. په کوم وخت کې چې بیا دایمي او اوږدمهال اقلیمي بدلون را مینځته شي بیا به شرایط په داسې ډول اساسي تغییر شوي وي چې د اوږدمهاله تغییراتو سره سازګارۍ ډېره ستونزمنه وي.

په کلي توګه ویلای شو چې د اقلیمي تغییراتو اقتضاء داده چې هېوادونه اقتصادي، اجتماعي او سیاسي اړخونو ته په کتو د اوبو سرچېنو مدیریت حل او فصل کړي. د اوبو تخصیص په اړه اړتیا پېښېږي چې هېوادونه بیا سره کښېني او په دې اړه بیاځلي تخصیص په اړه مذاکره وکړي. کّچیرې د اوبو کمښت ستونزه لا جدي کېږي هېوادونه اړتیا لري توافق ته سره ورسیږي چې څنګه کولای شي رامنځته شوی تخصیص کم کړي او په دې اړه فکر وکړي چې آیا شته اوبه باید زراعت ته تخصیص کړي که معیشت ته؟ همدارنګ د صنعتي سکتور او برېښنا تولید برخه به څنګه کېږي؟ سربېره پر دې په اوبو کې د کبانو په شمول د شته موجوداتو حیات او هېبتات تأمین په موخه د لږ تر لږه اوبو او اکوسیستم برخه څه ده؟ که‌چیرې اوبه زیاتیږي ملتونه کولای شي زیاتې اوبه سره ووېشي، لیکن په ورته وخت کې نورې ستونزې هم رامنځته کېږي چې باید اړوند هېوادونه ورته رسیدګي وکړي لکه د سیلابونو کنټرول او داسې نور...

د اوبو سرچینو مدیریت اړوند ځینې هغه مسئلې او موضوعات چې ممکن د اقلیمي تغییراتو په وجه رامنځته شي یا راپورته شي په لاندې توګه دي:

۱. د اوبو تخصیص؛ د اوبو کمښت او زیادښت په وخت کې؛

۲. د اوبو کیفیت ستونزه؛

۳. د اکوسیستم ساتنې په برخه کې هڅې او په سیندونو کې د لږ تر لږه جریان ساتنه؛

٤. د سمندرونو او سیندونو اکوسیستم

۵. د سیلابونو مدیریت.

د پورتنیو او اړوند نورو ستونزو حل په موخه اړتیا ده چې په شریکه سیندیزه حوزه کې ګډ نهادونه(د سیندیزو حوزو سازمانونه) خپل کارونه یا مسئولیتو په سمه توګه اداء کړي. د نورو مواردو ترڅنګ اړتیا ده چې لاندېنی برخو کې تنظیمات رامنځته او پراختیا وموي:

د ملتونو ترمنځ د آمارو، ارقامو او معلوماتو شریکول؛

د اختلافاتو سوله ایز حل او فصل پروسیجر رامنځته کول؛

په قراردادونو او شته تنظیماتو کې د اصلاح او تغییر راوستلو پروسیجر واضح کول؛

د سیندیزې حوزې ګډ مدیریتي ساختار رامنځته کول.

---

[6] Statement of Richard morgentern, office of policy analysis, U.S. Enviromental protection Agency" see Vellinga & leatherman, sea level rise, consequences and policies, 15 climatic change 175(1989).

د مشورې اهمیت په اسلام کې

لیکونکی مولوي اختر محمد "نصرت"

مشوره د معلوماتو راجمع کولو یو جریان دی، تر څو ستونزه درک او ابهام کم شي مشوره (تصمیم نیونه)

د یوې ستونزې یا مسئلې د تشخیص او د هغې د حل کولو د جریان څخه عبارت ده.

د اداري د یوې ستونزې یا مسئلې په تړاو څو حل لارو او بدیلونو ارزونه، او د یو یا څو حل لارو انتخابول.

مشوره یا تصمیم نیونه یو جریان دی، چې د یاد جریان له لارې د یوې ټاکلې (ستونزې) مسئلې د حل لارې ټاکل کېږي او بیا له بیلابیلو لارو څخه یوه لاره ټاکل کېږي او عملي کېږي .

وَشَاوِرهُمْ فِي الْأَمْرِ فَاذِا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّ‍ّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِيْنَ:

ژباړه: اوله دوی سره په کارو کې مشوره کوه ، بیا چې کله ته پخه اراده وکړې نو په الله باندې توکل کوه ، یقینا الله تعالی له توکل کوونکو سره مینه کوي.

ایه ۱۵۹ سورة آل عمران

أی في أمر الحرب ونحوه مما لم يَنزِل عَلَيكَ فيه وحي تَطيِيباً لِنُفُوسِهم ، وترويحاً لقلوبهم ورفعاً لأقدارهم ولتقتدي بک أمتک فيها فی الحديث : " ماتشاور قوم قط إلا هُدُوا لأرشد أمرهم" تفسير النسيفی (مدارک ج ۱ ص ۳۰۶)

ژباړه: ابي البرکات عبدالله بن احمدبن محمود النسفی وایي چې مشوره کوه په کارو د جنګ او یا دهغه په مثل نورو کارو کې چې هلته په تا وحي نه وی نازله شوې پایده به یې دا وی چې یو به دوی یعنې ستا ملګری خوشحاله شي بل به د دوی زړونه به ارام او راحت کې شي بل به د دوی قدر او عزت لوړ شي بل پیروې به وکړې امت ستا په دې کارو کې چې هغه له خپلو ملګرو سره مشوره کول دی

او په حدیث کې دی چې مشوره نه ده کړې قوم هیڅکله مګر که یې کړی بیا یې ورته د هغه ښې لارې هدایت شوی او ښې پایلې ته رسیدلې

حضرت ابو هریرة‌رض فرمایي ما د رسول الله ص له صحابه کرامو نه ډیر مشوره کوونکې خلګ نه دې لېدلي تفسیر مدارک ج اول ص ۳۰۹

په اسلام کې د مشورې اهمیت ډیر لوړ دی، د اسلام دین د ټولنې لپاره د حکمت ، عدالت، او همغږي اصلونو ترویج کوی

او مشوره یو له مهیمو وسیلو څخه ده چې د دی اهدافو تر لاسه کولو لپاره کارول کیږی دلته ځینې دلایل دی چې ولې مشوره په اسلام کې لوړ اهمیت لري

الله ج څو ځایه په قرآن مجید کې د مشورې ذکر کړی د سوره شوری په ۳۸ ایه کې الله ج فرمایي وَاَمْرُهُمْ شُوْرى بَيْنَهُمْ

ژباړه: د دوی کار دا وو چې خپل منځ کې به یې مشورې کولې

او په بل ځای کې فرمایي وَشَاوِرْهُمْ فِی الاَمرِ الایه

ژباړه: او مشوره کوئ له دوی سره په کارو کې

زموږ ګران پیغمبر حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم هم په مختلفو وختو کې د خپلو صحابه کرامو سره په مختلفو موضوعاتو مشورې کړې دي.

حضرت عایشه صدیقه رضی الله تعالی عنها له رسول اللهص څخه روایت کوي، چې رسول الله ص فرمایي

لکه څرنګ چې زه په اقامه د فرایضو مامور شوی یم همداشان په زغم کولو او مشوره کولو ماته امر شوی الله ج فرمایي

فَاعفُ عَنهُمْ وَاسْتَغْفِر لَهُمْ وَشَاوِرْهُمْ فِی الْاَمْرِ الایه

ژباړه: که له ملګرو کومه سهوه یا خطا وشوه عفوه ورته کوه او له الله ج نه مغفرت ورته غواړه او په چارو کې ور سره مشوره کوه

له همدې کبله رسول الله ص ته به که کومه مسئله یا ستونزه یا موضوع پیښه شوه نو له خپلو صحابه کرامو سره به یې مشوره کوله آن د کور د ضروریاتو په اړه به یې هم مشوره کوله یو حکمت په کې دا وو چې د صحابه کرامو زړونه لاسته را وړی او نوموړې خوشحاله او راضي وی بل به یې د موضوع په اړه مختلف نظرونه واوریدل او لا زیات معلومات به یې تر لاسه کړل

اګرکه رسول الله ص تر ټولو خلګو هوښیار او پوه وو له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه هیڅوک هوښیار نه ؤ

خو بیا هم ورته د مشوری آمر شوي نو په همدې اساس هر مشر ته دا لازمه ده چې له لاس لاندې کسانو سره مشوره وکړئ

رسول الله ص د بدر ، اُحُد ، او احزاب په جنګونو کې له خپلو ملګرو سره مشورې وکړي

بدر کې چې ایا د قافلې (کاروان) طرف ته لاړ شو اوکه د دښمن له افرادو سره مقابله وکړو؟

احد کې ایا په مدینې کې پاته شو اوکه مقابلې ته له ښهر نه د باندې ور وځو؟

د احزاب په واقیعه کې ور سره مشوره وکړه چې ایا د مدینې منورې میؤو دریمه حیصه ورکړو د دې په عوض چې له جنګ نه محفوظ شو که دا وکړو یا دا

په دې ټولو کې د صحابه کرامو رضی الله تعالی عنهم نه وغوښتل شول چې ستاسو رایه او نظر څه ده همدارنګه د اِفک په واقعه کې چې منافقینو په حضرت عایشه صدیقه عفیفه رضی الله تعالی عنها تهمت ولګول له خپلو صحاب کرامو رض سره مشوره وکړه او خپله رایه یې هم ښکاره کړه وی فرمایل چې په الله ج قسم چې زه په خپل کور واله وو باندې له خیر نه سوا بل څه نه وینم بیا یې هم له صحابه کرامو سره مشوره وکړه هرچا د خپل دید په انداز مشوره ورکړه

ابن عباس(رض) په دی ایت کې وَشَاوِرهم فی الامر فرمایې چې له دینه ابوبکرصدیق(رض) او عمر فاروق(رض) مراد دی ځکه دوی د رسول الله ص وزیران او مددکونکې وو او د مسلمانانو دوه پلاران وو

عبدالرحمن بن غنم(رض) وایې چې رسول الله ص حضرت ابوبکر(رض) او حضرت عمر(رض) ته وویل چې که تاسو دواړو په یوه موضوع کې اتفاق د نظر لرل زه به ستاسو مخالفت ونه کړم

ابو مسعود(رض) له رسول اکرم ص نه روایت کوی چې فرمایې اَلْمُسْتَشَارَ مُؤْتَمَنٌ (رواه ترمذی زادالطالبین ص ٥)

ژباړه: له چانه چې مشوره اخیستل کیږی هغه به امانتدار وی

حضرت جابر(رض) له رسول الله ص نه روایت کوی فرمایې چې هرکله یو مسلمان وړور درنه مشوره وغوښته مشوره ورکړی او ښه مشوره د خیر او فلاح مشوره. (تفسیرابن کثیر جزء ٤ ص ٥٢٩)

لهذا څوک چې مسؤل وی هغه که په هر انداز او کټګوری کې وی ولوکه د کور مشر وی یا د ټولو مسلمانانو مشر د وزارت یا ولایت یا ولسوالي قومنداني په سطحه یا مدیر د اداري وي له لاس لاندو (ماتحتو) سره مشوره وکړي یو به د هغوی زړونه خپل کړي بل به د هغوی له تجربو څخه ګټه واخلي مشوره نه یواځې د فردې ژوند لپاره مهمه ده بلکه د ټولنې په مسائلو کې هم د ټولو ګټو په پام کې نیولو سره پر مخ تګ ته لار هواروي مسلمانان باید د خپل ایمان پر اساس د خپلې ټولنې کورنۍ او د هیواد په چارو کې مشورې ته اهمیت ور کړي

حضرت علی کرم الله وجهه فرمایې
مَاهَلَکَ اِمْرَءٍ عَنْ مَشْوَرَةٍ

ژباړه: نه دی هلاک شوی هیڅ یو نفر له مشورې نه

امام برهان الاسلام الزرنوجی(رح) تلمیذ صاحب الهدایه(رح) په خپل کتاب تعلیم المتعلم طریق التعلم کې لیکې چې انسانان په درې قسمه دي

١ رَجُل (کامل سړی)
٢ نِصف رَجُل(نیم سړی)
٣ لاشئ(هیڅ شي یعني نیستې)

کامل سړی هغه ده چې خپله صاحب د رایه او نظر وی او له نورو سره هم مشوره کوې نیم سړی هغه ده چې خپله نظر لرې او صاحب رایه وی خو مشوره نه کوی یا مشوره کوی خو صاحب رایه او نظر نه وی نیستې یا هیڅ شي هغه کس ده چې نه صاحب رایه او نظر وی او نه مشوره کوی دیته په عربی کې لَاشَئَ ویل کیږي حضرت جعفر الصادق(رض) حضرت سفیان الثوری(رض) ته ویل شَاوِرْ فِی أَمْرِکَ الْذِیْنَ یَخْشَوْنَ الله تعالی

ژباړه: مشوره کوه په چارو کې له هغو کسانو سره چې هغه له الله ج څخه ویریږی

)تعلیم المتعلم طریق التعلم ص ١٧(

پورتنیو آیاتو ، احادیثو، او واقیعاتو ته په کتو په هر مسئول او فرد دا لازمېږي تر څو د ژوند په چارو کې مشورې وکړئ

مسئول کس له ماتحتو سره او که څوک مسئول یا مشر نه وي هغه هم له خپل ځان سره مشوره وکړي چې زما دنیوي او اخروي ژوند.

کامیابي په څه کې ده
نو خپل ځانته به مخاطب شي
١ : دا زه څه وایم او څه کوم ؟
٢ : په دې به ما ته څه را کول کېږي؟
٣ : او دا د چا لپاره؟

له پورتنیو اقوالو نه موږ ته درې خبرې په لاس راځي

اول دا چې په ټولو چارو کې مشوره ګټوره ده

دوهم دا چې مشوره باید له داسې کسانو سره وشي چې نوموړی واقیعاً له الله ج نه ویریږي، متقي او پرهیز ګاره انسان او په مسئله (ستونزه) کې هر اړخیزه پوه ولرې

دریم دا چې مشوره ورکوونکی به د مشورې اخیستونکي خبره له ځان سره ساتي بل چاته به یې نه بیانوي.

وما علینا الا البلاغ المُبین

مدیریت منابع آب و پروژه‌های اقتصادی کلید توسعه افغانستان

نویسنده:- محمد خالد (محمدی) – کارشناس جذب فرصت های مالی تغییرات اقلیم

اجرای پروژه‌های اقتصادی کلید برای رشد و توسعه اقتصادی در افغانستان به شمار می آید. تمرکز بر بازسازی اقتصادی نه‌تنها به‌عنوان بخشی از دولت سازی اهمیت دارد، بلکه برای تامین رفاه اجتماعی و کاهش فقر نیز حیاتی است. مدیریت و رهبری صحیح برنامه‌های اقتصادی می‌تواند شکاف های موجود را پر کرده و از چالش های پیشرو در مسیر توسعه اقتصادی جلوگیری کند.

افغانستان به عنوان کشوری با منابع طبیعی غنی و موقعیت استراتیژیک ویژه، ظرفیت بالایی برای رشد و توسعه اقتصادی دارد. در عین حال، این کشور با چالش‌های متعددی مانند فقر، بیکاری و وابستگی به کمک های خارجی مواجه است. در این مقاله، به بررسی نقش مدیریت درست منابع آب و اجرای پروژه‌های اقتصادی در تأمین توسعه اقتصادی، کاهش فقر، و ایجاد ثبات اقتصادی پرداختیم.

این کشور می‌تواند از منابع آبی خود برای ساخت و توسعه بندهای آبگردان، تولید انرژی برق آبی و آبیاری زمین‌های زراعتی استفاده کند. بندهای آبگردان نه تنها ظرفیت تامین انرژی پایدار را دارند، بلکه از وقوع سیلابها جلوگیری کرده و نقش مؤثری در مدیریت منابع آبی و جذب سرمایه‌گذاری های داخلی و خارجی ایفا می کند.

یکی دیگر از عوامل مهم در بازسازی اقتصادی افغانستان، توجه به بخش زراعت است. براساس گزارش وضعیت زراعتی سال ۱٤۰۲ وزارت زراعت و سازمان FAO تنها ۸ درصد از زمین های زراعتی افغانستان زیر کشت قرار دارد که در حدود ۷,۸ میلیون هکتار زمین می شود و از این مقدار ۲,۸۵ میلیون هکتار آن قابل کشت و به مقدار ۵ میلیون هکتار آن قابلیت آبیاری را دارد و اما بخاطر عدم مدیریت آب تنها ۲,۱ میلیون هکتار آن آبیاری می‌شود. با استفاده از تکنالوژی‌های نوین، این رقم می‌تواند به ۱۵ درصد افزایش یابد و تولیدات زراعتی را تا ۳۰ درصد بهبود ببخشد. " گزارش پیشبینی وضعیت زراعتی ۱٤۰۲ وزارت زراعت، آبیاری و مالداری و سازمان FAO"

مدیریت منابع آب

افغانستان دارای حدود ۷۵ میلیارد متر مکعب منابع آب سالانه است، که در حدود ۵۷ میلیارد متر مکعب آنرا آبهای سطحی و ۱۸ میلیارد متر مکعب آنرا آبهای زیر زمینی تشکیل می دهد. که تنها ۲۵ درصد یعنی ۲۰ میلیارد متر مکعب آن بصورت مؤثر استفاده می‌شود. حدود ۳۷ میلیارد متر مکعب آب هر سال به کشورهای همسایه جریان می‌یابد. ساخت بندهای آبی جدید می‌تواند میزان بهره برداری منابع آبی را به بیش از ۷۵ درصد افزایش دهد و از هدر رفتن سالانه بیش از ۳۷ میلیارد متر مکعب آب جلوگیری کند. منابع آبی که حالا در جریان قرار دارد می تواند مزایای زیر را به همراه داشته باشد . " گزارش ارزیابی های وزارت انرژی و آب از ذخایر آبی افغانستان"

- **تامین آب برای کشاورزی:** توسعه زیر ساخت های آبی به افزایش تولیدات زراعتی و کاهش وابستگی به واردات مواد غذایی کمک می‌کند.
- **کنترول سیلابها:** ساخت بندهای بزرگ می‌تواند خطر سیلابهای مکرر را کاهش داده و امنیت مناطق پایین دست را تامین کند.
- **تولید انرژی آبی:** بندهای آبی یکی از منابع پاک و پایدار تولید انرژی هستند که می‌توانند نیاز کشور به انرژی را به شکل مداوم تامین کنند و بقیه انرژی تولیدی را برای کشورهای همسایه صادر نماید.
- **مدیریت یکپارچه منابع آب:** مدیریت درست آبهای سطحی به منظور جلوگیری از هدر رفتن آن در کشور سبب تقویت و دست نخوردن آبهای زیرزمینی به شکل پایدار می شود.

توسعه بخش انرژی

افغانستان با داشتن موقعیت جغرافیایی مناسب می‌تواند به یک مرکز انتقال انرژی در منطقه تبدیل شود. بر اساس گزارش وزارت آب و انرژی، افغانستان دارای ظرفیت تولید ۲۳,۰۰۰ مگاوات برق آبی است، اما تنها ۱۰ درصد آن در حال حاضر مورد بهره برداری قرار گرفته است.

پروژه های بزرگ انتقال انرژی مانند پایپ لاین تاپی و پروژه کاسا یکهزار نمونه هایی از این ظرفیت‌های بهره برداری هستند. این پروژه‌ها نه تنها درآمد اقتصادی برای کشور ایجاد می‌کنند، بلکه به تقویت روابط منطقه‌ای نیز کمک می‌نمایند. راهکارها و فرصت های موجود در این بخش شامل موارد زیر است.

"UNDP - How Renewable Energy is changing Lives inAfghanistan Sep 13, 2017پ

- ✓ **تدوین ماستر پلان**: تدوین استراتیژی و (Roadmap) برای استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر و تجدید ناپذیر
- ✓ **انتقال انرژی**: ایجاد شبکه‌های انتقال برق و گاز از آسیای میانه به آسیای جنوبی.
- ✓ **تولید انرژی پاک**: استفاده از منابع آبی و خورشیدی برای تولید برق و مرفوع ساختن مشکلات انرژی کشور به شکل پایدار.

نقش پروژه‌های اقتصادی در رسیدن به توسعه اقتصادی افغانستان

پروژه‌های اقتصادی یکی از عوامل کلیدِی در دستیابی به توسعه اقتصادی در افغانستان به شمار می‌روند. این پروژه‌ها باید با هدف کاهش فقر و بیکاری، تقویت زیرساخت‌های کشور و ایجاد فرصت‌های اقتصادی برای مردم طراحی شوند. اجرای این پروژه‌ها، از جمله پروژه‌های زیربنایی، صنعتی، زراعتی، مدیریت منابع آب و تولید انرژی می‌تواند تأثیر چشم‌گیری در بهبود شاخص‌های اقتصادی و اجتماعی کشور داشته باشد. بر اساس تحلیل های وزارت اقتصاد اجرای این پروژه ها می تواند نرخ بیکاری را از ۶۰ درصد به ۲۵ درصد کاهش داده و رشد اقتصادی را به بیش از ۹ درصد در سال برساند.

Development Project: - https://www.youtube.com/watch?v=Kyi_MKJmKTA”

نتیجه گیری

برای رسیدن به توسعه پایدار در افغانستان، برنامه‌ریزی دقیق و جامع در عرصه پروژه‌های اقتصادی ضروری است. در ادامه به برخی از مهم‌ترین اولویت‌ها و راهکارها اشاره می‌شود

1. **استقلال اقتصادی**

- **استفاده از منابع داخلی:** تأکید بر استفاده از منابع داخلی و سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی اقتصادی و زیربنایی، باعث کاهش وابستگی به کمک‌های بین‌المللی و خود کفایی افغانستان میشود.
- **توسعه صنایع ملی**: حمایت از صنایع کوچک و متوسط برای تولید محصولات داخلی، ساختن مکان های مناسب برای نگهداری آنها سبب کاهش وابستگی به واردات میشود
- **تقویت صادرات**: شناسایی فرصت‌های صادراتی و تسهیل دسترسی به بازارهای منطقه‌ای و بین‌المللی برای نمایش گذاشتن محصولات وطنی بخاطر کسب ارزش در بازار های بین المللی
- **جذب سرمایه‌گذاری:** تشویق سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی برای مشارکت در پروژه‌های اقتصادی، ساختن بندهای جدید و تولید انرژی.

۲. **توسعه زراعت و منابع طبیعی**

- **افزایش زمین‌های زیر کشت:** توسعه زمین‌های زراعتی و ارائه تجهیزات مدرن به کشاورزان برای افزایش حاصلات زراعتی به منظور تقویت و همکاری با آنها.
- **ایجاد مراکز تحقیقاتی کشاورزی:** تحقیق و توسعه در حوزه زراعت برای بهبود روش‌های کشت، ساختن سرد خانه های مجهز برای نگهداری محصولات زراعتی و افزایش تولیدات داخلی زراعتی می تواند نیاز کشور را به شکل پایدار مرفوع نماید
- **مدیریت منابع آبی برای زراعت:** توسعه سیستم‌های آبیاری مدرن برای زمین های قابل کشت بخاطر عدم استفاده از آبهای زیرزمینی و مدیریت پایدار منابع آبی.
- **ایجاد فرصت‌های شغلی محلی:** پروژه‌های زراعتی باید به گونه‌ای طراحی شوند که جمعیت محلی را در پروژه های زراعتی مشغول به کار نماید .
- **پایداری زیست محیطی:** پروژه‌ها باید به گونه‌ای طراحی شوند که منابع طبیعی را حفظ کرده و از تخریب محیط‌زیست جلوگیری کنند.

د تحریر ارزښت او د ځوانانو مسؤلیت!

لیکوال داکتر فتح الله "عمرخالد"

تحریر هغه الهي نعمت دی چې انسان ته یې د نورو مخلوقاتو په پرتله ځانګړی فضیلت ورکړی دی. د کلمې او قلم اړیکه د وحې په لومړیو کلماتو کې بیان شوې، اقرأ باسم ربک الذی خلق، او بیا په دې ټینګار شوی چې الذی علم بالقلم. دا د تحریر ځانګړتیا ده، چې د الله جل جلاله لخوا ځانګړې ستایل شوی دی، ځکه چې له همدې وسیلې څخه د علم، فکر، او تاریخ بنسټ ایښودل شوی دی. تحریر نه یوازې د علم ساتونکی دی، بلکې د تمدنونو د پرمختګ، د دین د پیغام خپربدو، او د حقایقو د ژوندي ساتنې لپاره تر ټولو غوره وسیله ده.

که تحریر نه وای، د انبیاووعلیهم السلام هغه ستر پیغامونه چې انسانیت ته د لارښوونې لپاره ورکړل شوي، یوازې د یوې زمانې په محدوده کې بند پاتې کېدل. که تحریر نه وای، د صحابه کرامو رض هغه روښانه ژوند چې د ایمان، قرباني، او اخلاص ستر مثالونه دي، زموږ له لاسرسي څخه لرې پاتې کېدل. که تحریر نه وای، نه به د جهادي غزاوو حماسې ژوندۍ پاتې وای او نه به د دیني مسایلو د انتقال کومه وسیله موجوده وای.

تحریر د انساني فکر او د زمانې د غوښتنو هغه انځور دی چې د یو نسل پیغام راتلونکو نسلونو ته رسوي. دا د ځوانانو دنده ده چې د خپل قلم په حرکت راوستلو سره هغه څه ولیکي چې راتلونکي نسلونه پرې وویاړي او د خپل تاریخ او دین په اړه پرې پوه شي. د قلم ارزښت یوازې په دې کې نه دی چې لیکنې پرې وشي؛ بلکې په دې کې دی چې د حقیقتونو ساتنه وکړي، دروغ له منځه یوسي، او د ژوند هره برخه په روښانه ډول ثبت کړي.

تحریر او دیني ارزښتونه:

تحریر د دیني مسایلو د بقا او انتقال لپاره یو اړین ځواک دی. د قرآن کریم کتابت د تاریخ تر ټولو ستره بېلګه ده چې د تحریر ارزښت څرګندوي. د اسلامي تاریخ هره لاسته راوړنه، د علماوو فتاوی، د فقهي مسایلو وضاحتونه، او د صحابه کرامو ژوندلیکونه ټول د تحریر په وسیله موږ ته را رسېدلي دي.

تحریر د علمي پانګې د خوندي کولو هغه وسیله ده چې د ماضي پیغامونه ژوندي ساتي. د انبیاوو ژوند، د صحابه کرامو قرباني، او د دیني علماوو د هڅو ثبوتونه ټول د هغو کسانو د هڅو پایله ده چې خپل قلمونه یې د حقایقو د ثبت لپاره په حرکت راوستي دي. که تحریر نه وای، د دین هغه حقیقتونه چې موږ یې نن درک کوو، له منځه تللي وای.

د امت ځوانان باید د دیني ارزښتونو په ساتنه کې د قلم له ځواک څخه ګټه واخلي. د اسلامي تمدن لاسته راوړنې، د جهادي غزاوو درسونه، او د علماوو علمي میراث هغه څه دي چې د تحریر په وسیله راتلونکو نسلونو ته سپارل کېږي. که نوموړي مبارزین خپل مسؤلیت درک نه کړي، زموږ دیني ارزښتونه او تاریخي حقیقتونه به دښمنانو ته د تحریف لپاره پرېښودل شي.

تحریر او تاریخ:

تاریخ د تحریر په وسیله ژوندۍ پاتې کېږي. د نړۍ ستر انقلابونه، د امت بریاوې او ماتې، او د حق او باطل جګړې ټولې د هغو قلمونو له برکته موږ ته را رسېدلې دي چې د حقایقو د ثبت لپاره په حرکت راوستي وو. تحریر د هغو اتلانو کارنامې ژوندۍ ساتي چې د خپلو دیني او ملي ارزښتونو لپاره یې قرباني ورکړې.

په دې نړۍ کې داسې ډېر موارد شته چې تاریخ یې د هغو کسانو له خوا تحریف شوی چې حقایق یې په خپله ګټه بدل کړي دي. که تحریر نه وای، زموږ اتلان به د غلامانو په نوم یاد شوي وای، او غلامان به د اتلانو په نوم ثبت شوي وای. د دې لپاره چې راتلونکي نسلونه د خپل تاریخ په اړه رښتیني معلومات ترلاسه کړي، د امت مبارزو ته پکار ده چې خپل قلمونه د حقایقو د ثبت لپاره وکاروي.

د ځوانانو مسؤلیت:

د امت ځوانانو ته پکار ده چې د تحریر ارزښت درک کړي او خپل مسؤلیت ترسره کړي. قلم هغه ځواک دی چې د توري ترڅنګ د انقلابونو د بریا او بقا وسیله ده. د قلم ځواک په دې کې دی چې د پیړیو پیړیو تاریخونه ژوندي ساتي، د راتلونکي لپاره لارې چارې ټاکي، او د دیني او تاریخي ارزښتونو د بقا لپاره زمینه برابروي.

مبارزین باید پوه شي چې که نن یې خپل قلمونه په حرکت رانه وستل، نو سبا به د دوی د دین، تاریخ، او فرهنګ حقایق د دروغو تر سیوري لاندې پاتې شي. د امت د تاریخ ثبت، د دیني ارزښتونو ساتنه، او د راتلونکي نسلونو لپاره د علم او فکر انتقال هغه دنده ده چې یوازې د ځوانانو په اوږو ایښودل شوې ده.

پایله

تحریر د انساني ژوند هغه ځواک دی چې د تاریخ ساتنه، د دیني پیغام خپرول، او د تمدنونو بقا تضمینوي. دا د هر مسلمان ځوان دنده ده چې د قلم په وسیله د خپل دین او تاریخ ساتونکي واوسي. که ځوانان خپل مسؤلیت ترسره نه کړي، د تاریخ پاڼې به تحریف شي، او د حقایقو ځای به دروغ ونیسي.

تحریر یوازې د ماضي ساتنه نه کوي؛ بلکې د حال اړتیاوې څرګندوي او د راتلونکي لپاره لارې چارې ټاکي. د امت ځوانان باید خپل قلمونه د دین، تاریخ، او فرهنګ د ساتنې لپاره په حرکت راولي او د تحریر هغه ځواک وکاروي چې د انساني فکر او تمدن د پرمختګ تضمین کوي. د قلم ځواک په دې کې دی چې د حقایقو ساتنه وکړي، د دروغو مقابله وکړي، او د ژوند هر اړخ روښانه کړي. تحریر هغه امانت دی چې د پیړیو پیړیو تاریخونه په کې پټ دي، او دا امانت باید په بشپړه توګه راتلونکو نسلونو ته وسپارل شي.

د برښنا انرژي په پراختیا کې د ریموټ سینسنګ اهمیت

لیکونکی: انجنیر عبدالبصیر وزیري = کتونکی: ډاکټر محمدعابد انورزی

لکه څرنګه چې د ۲۱مه میلادي پېړۍ له پیل سره سم د ټکنالوژي د بېساري پرمختګ شاهدان یو تر دې زیات د بشري غوښتنو زیاتوالی هم تر سترګو کېږي خو د هرې بشري غوښتنې په سر کې د برېښنا انرژي نوم شته وي دا ځکه چې د ټکنالوژي، صنعت او نورو... پراختیا برېښنا ته اړتیا لري او پرته لدې ناشونې ده.

پخوا دا مهمه نه وه چې له کومو لیارو د برېښنا انرژي ترلاسه کېږي او نه یې هم په چاپیریال اغیزو ته د چا دومره پام وو مګر دوه یا نژدې درې وروستی لسیزې چې نړیواله تودونه د اقلیم له شدید بدلون سره مخ ده نو اوس تر ټولو مهمه شوه چې برېښنا له داسې لارې ترلاسه کړي چې چاپیریال ته یې د ضرر کچه تر ټولو لږ وي؛ نو د برېښنا انرژۍ نوې کېدونکي سرچینې یې هغه دي چې په وروستیو کلونو کې د څېړونکو او چاپیریال ساتنې فعالانو پام وراوښتی، ددې سرچینو د عمومي مطالعې او څېړنې لپار لومړنی تر ټولو غوره لار د لیرې سنجش یا ریموټ سینسنګ ده چې د ځمکې په کُره کې په هر مقیاس چې مطلوبه وي کولای شو څېړنې وکړو مخکې لدې چې تخنیکي ټیمونه سیمې ته د څېړنو په موخه واستول شي.

د ریموټ سینسنګ لپاره تر ټولو غوره تعریف هغه ده چې د امریکا متحده ایالتونو د ځمکپوهنې ادارې (USGS)لخوا وړاندې شوی دی چې په لاندې ډول دی:

ریموټ سینسنګ د یوې سیمې د فزیکي ځانګړتیاوو د کشف او څارلو پروسه ده چې په لرې واټن کې د هغې څخه منعکس شوې او خارج شوې وړانګې اندازه کوي (په ځانګړې ډول د سپوږمکۍ یا الوتکې څخه). ځانګړې کمرې له لیرې څخه حس شوې عکسونه راټولوي، کوم چې د څېړونکو سره د ځمکې په اړه د شیانو " حس" کولو کې مرسته کوي.

په سپوږمکۍ او الوتکو کې کمرې د ځمکې په سطحه د لویو سیمو عکسونه اخلي او موږ ته اجازه راکوي چې د ځمکې پر مخ د ودربدو څخه پرته ډېر څه وګورو.

ریموټ سنسنګ اوسمهال په پرمختللو هیوادونو کې په ډېرو کاري برخو کې د استفادې وړ ده مګر په وروسته پاتې هیوادونو کې له دې ټکنالوژي سره بلدتیا کمه ده.

د برېښنا انرژي په سکتور کې د ریموټ سینسنګ عمده نقش په لاندې توګه بیانولی شو:

۱ د برېښنا انرژي د تولید سرچینې معلومول:

هغه تصویرونه چې د سپوږمکیو په وسیله اخستل کیږي ډېره آسانه ده چې په تحلیل سره یې موږ د برېښنا انرژي سرچینې معلومې کړو او ورپسې لاسته راغلي معلومات یې تجزیه او تحلیل کړو، لدې لیارې د انرژي نوې کېدونکې او نه نوې کېدونکې سرچینې په خورا آساني پیژندل کیږي چې دا د انرژي په برخه کې تر ټولو ستر ګام ګڼل کیدای شي.

۲ په کم لګښت د امکان سنجي مطالعاتو د یو شمېر پراوونو ترسره کول:

ریموټ سنسنګ د پروژو د امکان سنجي مطالعاتو تر ټولو آسانه، آرزانه او چټکه لار ده چې په ډېرو سختو شرایطو کې هم د استفادې وړ ده. لکه څنګه چې اوس د برېښنا پروژو د امکان سنجي په مطالعاتو خورا ډېر لګښت راځي البته خو کچیرې د ریموټ سینسنګ پواسطه یې لومړني پړاوونه بشپړ شي بیا یې تر ډېره لګښت کمیدای شي. البته داسې پروژې هم شته ده چې د امکان سنجي په مطالعاتو یې لوړ لګښت راشي مګر د اجرا وړ نه وي. خو که چیرې د ریموټ سینسنګ پواسطه یې مطالعات ترسره شي نو شوني ده چې د داسې پروژو مخنیوی په هماغه لومړیو کې وشي پرته لدې چې لګښت پرې راشي.

۳ د برېښنا انرژي د تقاضا معلومول:

د ریموټ سینسنګ پواسطه اوس د هیوادونو نفوس اټکل کیدای شي البته هغه هیوادونه چې د احصائیې دقیق معلومات نلري چې د وګړو تعداد اټکل سره کیدای شي د برېښنا انرژي ته تقاضا هم معلومه شي نو د هوایي تصویرونو په تحلیل سره نه یواځې د وګړو تعداد بلکې د هغو اقتصادي حالت هم چې د دې تقاضا د معلوملو یوه برخه ده ځکه که د خلکو اقتصاد ښه وي نو بیا هغه کوي چې په بیلابیلو برخو کې پانګونه وکړي چې دا پانګونه که په هره برخه کې وه مثلا صنعتي، سوداګري او یا نور... هغه بیا برښنا ته اړتیا لري چې لدې لیارې یې د تقاضا معلومول په آساني سره کیدای شي.

٤ د برېښنا انرژي د سټیشنونو لپاره د غوره موقعیت ټاکل:

ریموټ سینسنګ د ځمکې سطحې د توپوګرافي د انعکاس تر ټولو غوره وسیله کیدای شي او لدې لیارې کولای شو د ځمکې پر مخ بیلابیلې پدیدې لکه غرونه، ځنګلونه، سیندونه، لوړې، ژورې، زلزله خیزې ځمکې، باد لرونکې سیمې، د اور غورځونکې سیمې، کرنیزې ځمکې او نور... وپیژندلی شو چې دا پخپله د برېښنا انرژي د تولید لپاره د موقعیت په ټاکلو کې بیلابیل فکتورونه کیدای شي. نو کله چې د برېښنا انرژي د تولید سرچینې معلومې شوې نو لدې سر چینې د ګټې اخستنې په پار اړتیا ده چې هلته سټیشنونه جوړ شي تر څو عملاً د برېښنا تولید پیل شي نو ددې لپاره د هوایي تصویرونو تحلیل مرسته کوي چې تر ټولو غوره موقعیت د هر پلوه وټاکو او د برېښنا انرژي د تولید دستګاه پرې ورغوو.

۵ د برېښنا انرژي د وېش د خورا مصئونې او اقتصادي شبکې رامنځته کول:

کله چې د برېښنا انرژي د تولید لپاره د بیلابیلو پړاوونو مطالعې او څېړنې پای ته ورسیږي نو عملاً باید شبکه ډیزاین شي تر څو تولید او وېش تر سره کړو البته د پروژې د پلي کولو بیلابیل اړخونه په پام کې نیسو چې یو اړخ یې هم د پروژې اقتصاد دی نو ددې لپاره هم تر ټولو غوره لار د ریموټ سینسنګ مطالعات دي چې زموږ سره ډېره مرسته کوي تر څو له هر پلوه اقتصادي پروژه مخته یوسو.

٦ د وخت له ضایع کېدو مخنیوئ

کچیرې موږ د یوې پروژې لپاره د امکان سنجي مطالعات کوو نو له بیلابیلو ننګونو سره مخ کیږو چې په لومړي سر کې د اقلیم شرایط، د ترانسپورټیشن لګښت، په سیمه کې د تخنیکي ټیم د اوسیدو لپاره د ځای نشتون او داسې نور... خو د لیرې سنجش پواسطه لومړنی امکان سنجي او نور څېړنیز پړاوونه ډېر ژر بشپړیږي او د وخت له ضایع کیدو مخنیوی کوي.

اوسمهال د ځمکې په مدار کې د اکترو هیوادونو فضایي سپوږمکۍ فعالیت لري چې وخت ناوخت د ځمکې د سطحې تصویرونه خپروي نو ددې تصویرونو پر مټ موږ کولای شو بیلابیلې څېړنې ترسره کړو چې لدې لیارې دقیق تحلیل ترسره کیدلای شي او د اضافي مصارفو مخنیوی هم کیدلاسی.

بهبود موثریت در سکتور انرژی برق افغانستان

نویسنده: انجنیر رحمت الله الهام

سکتور انرژی برق افغانستان یکی از مهم ترین بخش‌های زیربنایی برای توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور است. با وجود سرمایه گذاری های انجام‌شده در دهه‌های اخیر، این بخش همچنان با چالش‌های متعددی مانند ضایعات انرژی در مراحل تولید، انتقال و توزیع روبرو است که منجر به کاهش موثریت سیستم برق رسانی می شود. این تحقیق به بررسی جامع و ارائه راهکارهای بهبود موثریت در سکتور انرژی برق افغانستان، با تمرکز بر تولید، انتقال، توزیع و کاهش ضایعات می پردازد.

برای دستیابی به اهداف تحقیق، در ابتدا مرور ادبیات به منظور شناسایی چالش‌ها و فرصت‌های موجود در سکتور انرژی برق افغانستان انجام شده است. در این بخش، به تحلیل گزارش‌ها و مطالعات قبلی در زمینه تولید انرژی از منابع داخلی، وضعیت شبکه انتقال و مشکلات مربوط به زیرساخت های توزیع پرداخته شده است. همچنین، میزان ضایعات برق در مراحل مختلف بررسی و با استانداردهای بین المللی مقایسه شده است تا نقاط ضعف سیستم فعلی مشخص گردد .روش شناسی این تحقیق شامل یک رویکرد ترکیبی است که از تحلیل کمی و کیفی استفاده می‌کند. داده‌های مربوط به میزان تولید، انتقال و توزیع برق از منابع معتبر و نهادهای دولتی جمع‌آوری شده و با استفاده از مدل‌های آماری و شبیه‌سازی‌های نرم‌افزاری تجزیه و تحلیل شده است. در بخش کیفی، مصاحبه‌هایی با متخصصین و مدیران ارشد در سکتور برق انجام شده تا چالش‌های واقعی و فرصت‌های بهبود بهتر درک شود. سپس، راهکارهای پیشنهادی به منظور کاهش ضایعات و بهبود موثریت در تولید و توزیع برق ارائه شده است .نتایج تحقیق نشان می‌دهد که با اجرای راهکارهای پیشنهادی مانند ارتقای زیرساخت های شبکه انتقال، استفاده از تکنولوژی های نوین در تولید انرژی، و بهتر سازی سیستم توزیع، می‌توان ضایعات را به میزان قابل توجه کاهش داد و موثریت را بهبود بخشید. این تحقیق به تصمیم گیران و سیاست گذاران سکتور انرژی در افغانستان کمک می کند تا برنامه های اجرایی موثرتری برای بهبود وضعیت موجود تدوین و اجرا کنند.

تحقیق در مورد بهبود موثریت در سکتور انرژی برق افغانستان به عنوان یکی از چالش‌های اساسی نظام انرژی کشور، نه تنها به ضرورت تأمین انرژی پایدار و قابل اعتماد در سطح ملی می‌انجامد، بلکه به رشد اقتصادی و توسعه اجتماعی نیز متصل می‌شود. افغانستان با وجود داشتن منابع انرژی فراوان از جمله آب، خورشید و باد، همچنان با کمبود انرژی، زیرساخت‌های ضعیف و عدم دسترسی بالای بخش‌های وسیعی از جامعه به برق مواجه است. این مسئله نه تنها به کاهش کیفیت زندگی مردم، بلکه به محدودیت‌های اقتصادی و اجتماعی نیز منجر می‌شود

تحلیل موثریت در این بخش شامل مراحل مختلف تولید، انتقال، توزیع و ضایعات انرژی است که هر کدام به نوبه خود چالش‌ها و فرصت‌های خاص خود را دارند. در مرحله تولید، تلاش برای استفاده از منابع تجدیدپذیر و بهینه‌سازی سیستم‌های تولید برق می‌تواند به کاهش هزینه‌ها و بهبود کارایی منجر شود. علاوه بر این، نیاز به سرمایه‌گذاری در فناوری‌های جدید و به‌کارگیری روش‌های نوین در تولید انرژی احساس می‌شود. به‌خصوص، استفاده از انرژی‌های خورشیدی در مناطقی که دسترسی به منابع آبی محدود است، می‌تواند راه‌حل مناسبی باشد.

در مرحله انتقال انرژی، وجود زیرساخت‌های ناکافی و قدیمی سبب ایجاد خسارات و ضایعات بالایی در سیستم می‌شود. نبود شبکه‌های مدرن و کارآمد نه تنها بر کیفیت خدمات انرژی تأثیر می‌گذارد، بلکه بر رشد اقتصادی نیز تأثیر سوء می‌گذارد. به همین دلیل، ارتقای زیرساخت‌های انتقال برق و ایجاد شبکه‌های هوشمند می‌تواند نقش حیاتی در بهینه‌سازی مصرف و کاهش ضایعات داشته باشد. چه بسا که برای تأمین برق پایدار در کشور، برقراری خطوط انتقال جدید و بهسازی خطوط موجود ضرورت دارد.

در مرحله توزیع، متأسفانه کمبود آگاهی و عدم مدیریت صحیح موجب ضایعات قابل توجهی می‌شود. توزیع غیرموثر انرژی و ناتوانی در کنترل تلفات انرژی در این بخش به ایجاد نارضایتی‌های اجتماعی و اقتصادی دامن می‌زند. بهبود فرآیندهای توزیع و آموزش مصرف‌کنندگان در استفاده بهینه از انرژی می‌تواند به کاهش ضایعات منجر شود. همچنین، پیاده‌سازی سیستم‌های اندازه‌گیری هوشمند و نظارت بر وضعیت شبکه‌های توزیع می‌تواند در شفاف‌سازی و بهبود مدیریت مصرف مؤثر باشد.

تحقیق در این زمینه می‌تواند به شناسایی راهکارهای مؤثر در تمامی مراحل تولید، انتقال و توزیع انرژی پرداخته و با ارزیابی ضایعات موجود، پیشنهادات کاربردی ارائه دهد. برای دستیابی به بهبود موثریت در سکتور انرژی، نیاز به همکاری میان دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی احساس می‌شود. این همکاری می‌تواند شامل سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها، ارتقاء فناوری و آموزش جبران استفاده مؤثر از انرژی باشد که در نهایت به افزایش کیفیت زندگی مردم و رشد پایدار اقتصادی منجر خواهد شد.

در نتیجه، توجه به چالش‌های متعددی که سکتور انرژی برق افغانستان با آن مواجه است، از جمله فقر انرژی، زیرساخت‌های غیرپایدار، و ضایعات بالا، نیازمند تحقیقات عمیق و جامع است. بنابراین، این مطالعه می‌تواند به‌عنوان یک مرجع علمی و عملی برای سیاست‌گذاران، محققین و تمامی ذینفعان عمل کند. بهبود موثریت در سکتور انرژی برق نه تنها به کاهش هزینه‌ها و افزایش کیفیت خدمات منجر می‌شود، بلکه می‌تواند به

ایجاد یک آینده پایدار و تابع از منابع انرژی ممکن در کشور کمک کند.

مرور ادبیات یا بررسی منابع وضعیت کنونی سکتور انرژی:

افغانستان دارای پوتنسیل بالای تولید انرژی، به ویژه انرژی آبی، خورشیدی و بادی است. با این حال، این کشور تنها ۲۰ درصد از برق مورد نیاز خود را از منابع داخلی تأمین می‌کند و ۸۰ درصد باقی‌مانده از کشورهای همسایه وارد می‌شود . در این راستا، ضایعات انرژی به عنوان یک معضل جدی مطرح است، با برآورد ضایعات بین ۳۵ تا ۴۰ درصد در سیستم توزیع برق. این ضایعات نتیجه ناکارآمدی‌های سیستم توزیع، و سوء مدیریت در سکتور انرژی به‌خصوص در شرکت برشنا، تنها شرکت دولتی برق در کشور، می‌باشد.

تولید انرژی:

مطالعات نشان می‌دهد که ظرفیت تولید انرژی افغانستان به طور بالقوه به بیش از ۳۱۰ هزار میگاوات می‌رسد،از جمله ۲۳ هزار میگاوات از منابع آبی . با این حال، متاسفانه، عدم سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها و تکنولوژی‌های جدید باعث شده است که این ظرفیت به شکلی بهینه مورد بهره‌برداری قرار نگیرد.

شکل ۱: با آن‌که افغانستان ظرفیت تولید ۳۱۰ هزار میگاوات برق را از منابع گونه‌گون دارد، اما اکنون هم ۷۵ درصد انرژی برق مصرفی کشور وارداتی است.

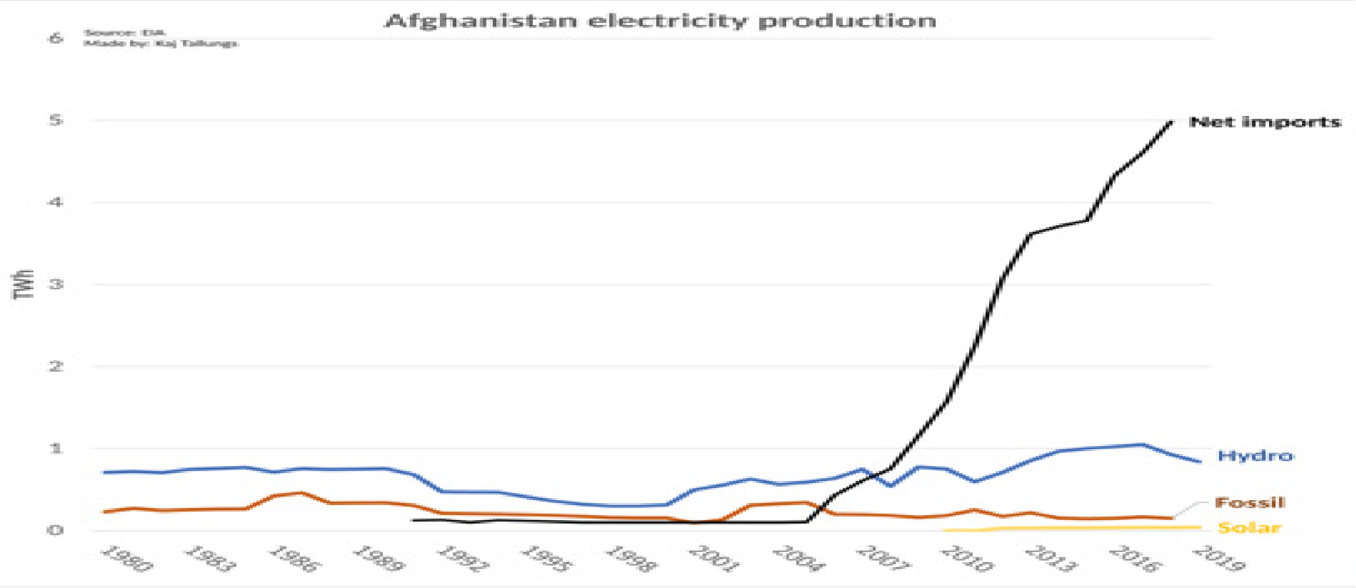

شکل : تولید انرژی برق کشور از سال ۱۹۸۰ الی ۲۰۱۹ از منابع قابل دسترس کشور.

انتقال و توزیع انرژی:

مسئله انتقال و توزیع انرژی در افغانستان به شدت تحت تأثیر عدم وجود یک شبکه ملی برق یکپارچه است. به دلیل فقدان زیرساخت‌های مناسب، میزان قابل توجهی از انرژی تولیدی در طول انتقال از بین می‌رود. در این راستا، نیاز به سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های انتقال و توزیع انرژی احساس می‌شود تا به کاهش ضایعات و بهبود ارسال برق به شهرها و روستاها کمک کند. بخصوص این‌که تأسیسات مناسب برای کنترل شبکه‌های توزیع از جمله ترانسفورمرها، ایستگاه‌های مقابله و خطوط ولتاژ بالا برای کاهش تلفات ضروری است.

چالش‌های اجتماعی و اقتصادی:

علاوه بر چالش‌های فنی، مشکلات اجتماعی و اقتصادی نیز بر ستراتیژی‌های مدیریت انرژی تأثیرگذار هستند. بر اساس مطالعات، فساد اداری و عوامل اقتصادی از جمله نپرداختن قبوض برق از سوی نهادها و شهروندان، مانع از بهبود سیستم توزیع انرژی می‌شود. همچنین، طیف گسترده‌ای از نهادهای دولتی در برنامه برق‌رسانی دخیل هستند که مشکلات مدیریت و هماهنگی را به وجود میآورد.

راهکارهای پیشنهادی:

برای بهبود موثریت در سکتور انرژی برق افغانستان، چندین راهکار به شرح زیر مطرح شده است:

- توسعه زیرساخت‌ها: سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های انتقال و توزیع برق برای کاهش ضایعات و بهبود کیفیت خدمات به کاربران ضروری است.

- تشکیل یک شبکه ملی برق: ایجاد یک سیستم برق یکپارچه برای کاهش تلفات و تضمین تأمین پایدار برق به جمعیت.

- افزایش شفافیت و مبارزه با فساد: بهبود نظارت بر عملیات عرضه کننده گان انرژی برق و تشویق به ایجاد سیستم‌های شفاف به منظور کاهش فساد.

- تشویق سرمایه‌گذاری‌های خصوصی: ایجاد شرایط جذاب برای سرمایه‌گذاران خصوصی در بخش انرژی و طرح راهکارهایی برای توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر مانند پروژه‌های خورشیدی و بادی.

چارچوب تحقیق شامل دو بخش اصلی است

چارچوب تحقیق:

چارچوب تحقیق شامل دو بخش اصلی است

تحلیل اولیه: شامل جمع‌آوری داده‌ها از منابع هستند، بررسی مواردی از شرکت برشنا و دیگر مؤسسات مرتبط

تحلیل ثانویه: بررسی مقالات، گزارش‌های دولتی و نهادهای بین‌المللی مانند بانک جهانی و مؤسسه‌های توسعه‌ای که اطلاعات دقیق‌تری در زمینه انرژی برق افغانستان ارائه می‌دهند.

طراحی تحقیق:

تحقیق با استفاده از روش‌های کیفی و کمی طراحی می‌شود. مراحل طراحی تحقیق شامل موارد زیر است

اهداف تحقیق:

هدف اصلی این تحقیق تعیین و بررسی عوامل مؤثر در بهبود مؤثریت تولید، انتقال و توزیع انرژی برق در افغانستان می‌باشد. اهداف فرعی عبارتند از:

- شناسایی چالش‌های فعلی در سیستم انرژی برق
- تحلیل امکانات و منابع انرژی قابل دسترس
- ارائه پیشنهادات برای بهبود وضعیت

نوع تحقیق:

این تحقیق نوعی تحقیق توصیفی و تحلیلی است که به بررسی و تحلیل داده‌های موجود و ارائه راهکارهای عملی می‌پردازد .

روش‌های جمع‌آوری داده:

جمع‌آوری داده‌ها از منابع معتبر علمی مانند کتاب ها، مقالات علمی چاپ شده، وبسایت های معتبر و گزارش های موجود میباشد.

تحلیل داده‌ها:

تحلیل داده ها شامل تحلیل کمی که توسط شکل ها و گراف ها نشان داده میشود و همچنان شامل مرور بر ادبیات و راهکارهای پشنهادی است.

شناسایی و تحلیل چالش‌های موجود:

سکتور انرژی برق افغانستان با چالش‌های بسیاری روبه‌رو است که اولین و مهم‌ترین آنها کمبود دسترسی به انرژی است. بر اساس گزارشات، تنها ۴۰ درصد از خانواده‌های افغانستان به برق دسترسی دارند . این کمبود برق تأثیر زیان‌بار بر کیفیت زندگی مردم و به‌ویژه بر فعالیت‌های اقتصادی دارد. به‌علاوه، عدم تعادل میان تقاضا و عرضه انرژی نیز به شدت مسائل را تحت تأثیر قرار داده است، به طوری که در زمان‌هایی خاص، شاهد مشکلات جدی در تأمین برق برای مؤسسات درمانی و آموزشی هستیم. علاوه‌بر این، ضایعات انرژی در مراحل توزیع بسیار بالا، تقریبا بین ۳۵ تا ۴۰ درصد تخمین زده می‌شوند .

پتانسیل های موجود در سکتور انرژی:

افغانستان دارای ظرفیت بالایی در تولید انرژی از منابع تجدیدپذیر است. بررسی‌ها نشان می‌دهند که افغانستان قابلیت تولید حدود ۳۱۰ هزار میگاوات برق از منابع گوناگون را داراست، که شامل ۲۳هزار میگاوات از منابع آبی و ۲۲۲ هزار میگاوات از انرژی خورشیدی می‌شود .

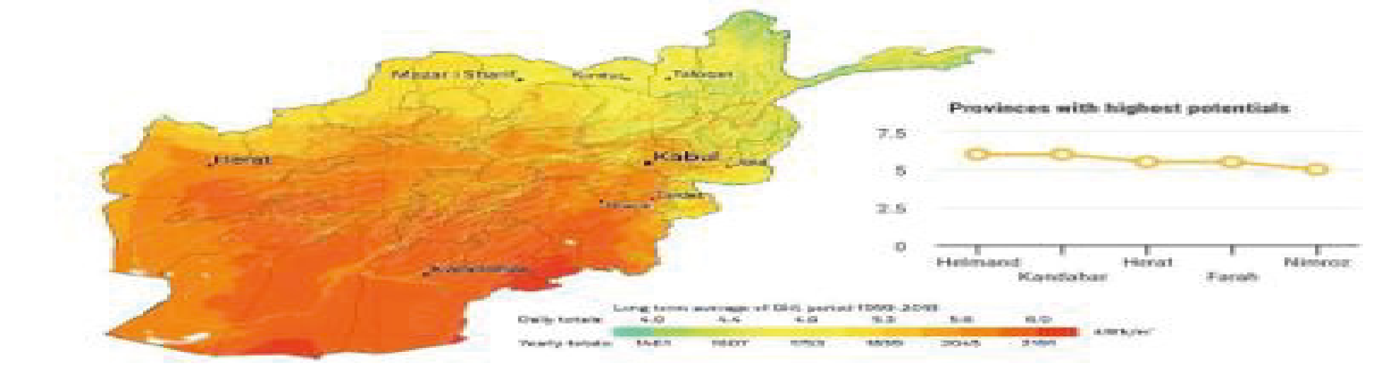

شکل: منابع خورشیدی موجود در کشور.

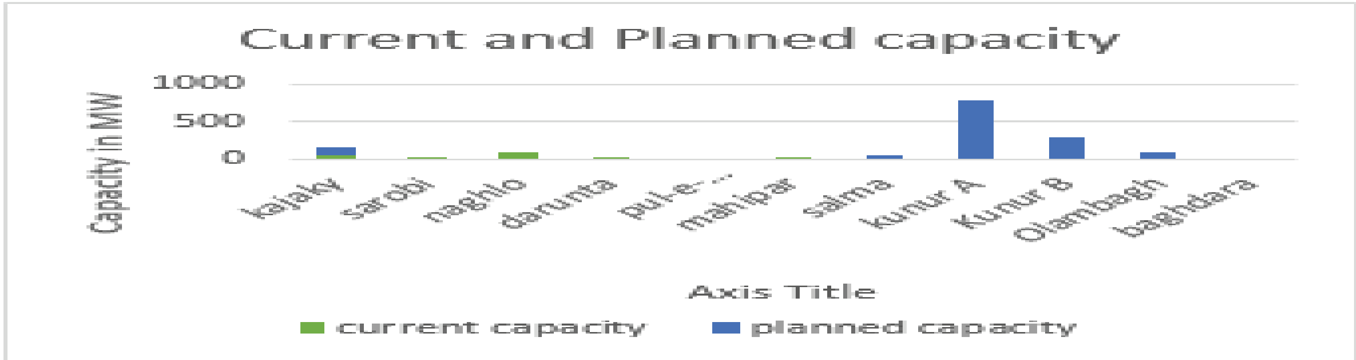

.شکل: منابع آبی موجود و پلان شده در کشور

با وجود این ظرفیت‌ها، تنها ۲۰ درصد از نیازهای انرژی کشور از منابع داخلی تأمین می‌شود و باقی از کشورهای همسایه وارد می‌شود. این وابستگی به میلیاردها دلار هزینه سالانه برای واردات انرژی منجر می‌شود؛ به طوری که هر سال افغانستان حدود ۲۲۰ میلیون دلار برای واردات انرژی هزینه می‌کند.

تأثیرات اقتصادی و اجتماعی:

نتایج تحقیق نشان می‌دهد که وضعیت کنونی سکتور انرژی افغانستان بر رشد اقتصادی کشور تأثیرگذار بوده، به طوری که عدم دسترسی به برق موجب تعطیلی بسیاری از واحدهای تولیدی و صنعتی شده است. این مشکلات به شدت بر بیکاری و فقر در جوامع محلی تأثیر گذار بوده و نیاز به اقدامات مؤثر در این زمینه احساس می‌شود.

از سویی دیگر، تأمین انرژی ثابت و قابل اطمینان می‌تواند به رونق بخش‌های مختلف اقتصادی، از جمله کشاورزی و صنعت کمک کند. در این راستا، وجود منابع غنی انرژی در کشور می‌تواند نقش کلیدی در بهبود شرایط زندگی مردم داشته باشد و به ایجاد فرصت‌های شغلی کمک کند.

راهکارهای پیشنهادی:

به منظور بهبود مؤثریت سکتور انرژی، راهکارهای متعددی به شرح زیر پیشنهاد می‌شود:

سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های انرژی: برای کاهش تلفات انرژی و بهبود کیفیت خدمات، لازم است که سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در زیرساخت‌های توزیع و انتقال انرژی انجام شود .

توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر: با توجه به پتانسیل بالای انرژی خورشیدی و آبی، باید پروژه‌های بزرگی در این زمینه راه‌اندازی شود. به‌ویژه در حوزه انرژی خورشیدی، با توجه به اینکه افغانستان ۳۰۰ روز آفتابی در سال دارد، برنامه‌ریزی برای تولید انرژی خورشیدی می‌تواند راهگشا باشد.

مبارزه با فساد اداری: اصلاح و بهبود سیستم‌های نظارتی بر روی شرکت‌های تأمین‌کننده برق و عرضه کننده برق ، به منظور کاهش فساد اداری و بهبود کارایی این شرکت‌ها ضروری است.

توسعه تکنولوژی و نوآوری: باید با نوآوری‌های تکنالوژیکی در تولید و توزیع انرژی، شکاف موجود را در حوزه انرژی پر کرد.

مشارکت بخش خصوصی: جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی از سمت بخش خصوصی در پروژه‌های بزرگ تولید برق، به منظور تنوع‌سازی منابع تولید انرژی و بهبود دسترسی به خدمات انرژی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است.

نتیجه‌گیری:

تحقیق نشان می‌دهد که بهبود وضعیت سکتور انرژی برق در افغانستان نیازمند اتخاذ یک رویکرد جامع است که شامل شناسایی چالش‌ها، بهره‌برداری از پتانسیل‌های موجود و اجرای راهکارهای عملی باشد. اگرچه مشکلاتی چون فساد و سوء مدیریت در این سکتور وجود دارد، اما با سرمایه‌گذاری صحیح در زیرساخت‌ها و منابع انرژی تجدیدپذیر، می‌توان به پیشرفت واقعی دست یافت .

بر اساس نتایج این تحقیق، انتظار می‌رود که اقدامات پیشنهادی می‌توانند به بهبود مؤثریت در سکتور انرژی برق افغانستان منجر شوند و در نهایت کیفیت زندگی مردم را ارتقا دهند و اقتصاد کشور را تقویت کنند. با توجه به منابع غنی طبیعی و انسانی موجود، امکان تحقق این اهداف وجود دارد، به شرطی که سیاست‌گذاران بتوانند به دور از هرگونه فساد و تبعیض، برنامه‌هایی جامع و قابل اجرا را در دستور کار قرار دهند .با توجه به این مسائل و چالش‌ها، امید است که تغییرات سریع و مؤثری در سکتور انرژی برق افغانستان اتفاق بیفتد که در نهایت به تحقق خودکفایی در تأمین انرژی روندی کند.

فهرست منابع

[1] S. S. Amarkhail, "Potential and utilization of renewable energy sources in Afghanistan," Engineering research and Applied science , vol. 11, pp. 2032-2038, 2022.

[2] O. Obaidi, "Theoretical analysis of hydropower in Afghanistan: futer potential and current status of hydro power," International research journal of engineering and technology (IRJET), vol. 8, no. 5, pp. 753-757, May 2021.

[3] M. Amin, "An institutional analysis of the power sector in Afghanistan barries to achieving universal access to electricity," MPP Essay , pp. ١-93, March 13, 2017 .

[4] G. A. Ludin, M. A. Amin, A. Aminzay and T. Senjyu, "Theoretical potential and utilization of renewable energy in Afghanistan," AIMS Energy, vol. 5, no. 1, pp. 1-19, 2016.

[5] M. s. s. Danish, N. R. Sabory , S. M. s. Danish, T. Senjyu, G. a. Ludin, A. s. Noorzad and A. Yona, "Electricity sector transitions in an after war country: A review of Afghanistan's Electricity," Energy and power Engineering , vol. 11, pp. 491-496, 2017.

[6] W. Arthur O and L. Vito J, "Surface water resources investigations plan for Afghanistan," US Geological survey (USGS), Reston, June 1966.

[7] M. Wahedy and P. Q. Karim, "Electrical design considerations of micro-hydropower plant in Chapa Dara stream of kunar, Afghanistan," Modernization in Engineering technology and science , vol. 3, no. 9, pp. 1305-13012, 2021.

[8] M. A. F. Sediq, N. R. Sabory, M. s. s. Danish and T. Senjyu, "Role of micro-hydropower plants in socio- economic developmnet of rural in Afghanistan," Sustainable energy revolution , vol. 1, pp. 1-7, 2020.

[9] R. Bhandari, A. Richter, A. Moller and R. P. Oswianoski, "Electrification using Decentralized Micro Hydropower Plants in North-eastern Afghanistan," Sustainable development of energy, water and environment system, vol. 3, no. 1, pp. 49-٦٥, ٢٠١٥.

[10] M. SADIQI, " BASIC DESIGN AND COST OPTIMIZATION OF A HYBRID," MASTER OF SCIENCE , KANSAS, 2012.

تخنیک بی خطر و کار با تجهیزات برقی

انجنیر همت الله امین‌زی

شما و هر کسی دیگر که با تجهیزات برقی سر و کار دارد، باید بداند که محیط کار برای تخنیک بی خطر همیشه به اندازه کافی برای کنترول تمام خطرات برقی الکتریکی بالقوه کامل نیست. ولی با آن هم باید بسیار با احتیاط بوده و اصول اساسی پذیرفته شده و قوانین ایمنی را مراعات نموده چون کمک می‌کند که خود و دیگران را از خطرها و آسیب‌های احتمالی جانی محافظت کنید.

در مورد نکات ذیل را باید کاملاً در حافظه خود داشت که:

- تا حد امکان از دو دست برای انجام کارهای برق استفاده نشود.
- عدم استفاده از دست به جای فازمتر برای تشخیص برق.
- رعایت حریم مجاز در هنگام کار در شبکه های فشار قوی.
- استفاده از وسایل حفاظت جان برای میز کار و آزمایش و اتصال زمین مناسب با توجه به شرایط موجود در کارگاه.
- وشش ها و زره کابل های برق، لوله ها، بست ها، حفاظ ها و سایر قسمت فلزی وسایل و تجهیزاتی که به طور مستقیم تحت فشار برق نیستند باید به منظور جلوگیری از بروز خطرات احتمالی دارای اتصال زمین موثر باشند.
- سیم های اتصال زمینی که احتمال آسیب دیدن دارند باید با پوشش مناسب حفاظت شوند.
- وسایل و تجهیزات مورد استفاده و مشخصات فنی ساخت باید مورد تأیید موسسه تحقیقات و استاندارد صنعتی ایران باشد.
- تجهیزات و وسایل حفاظت و کنترل برق، از قبیل کلیدهای قطع و وصل، کلیدهای خودکار، فیوزها و نیز تابلوهای برق و تخته کلیدها.
- قطع مدار از منبع انرژی زمان تعویض و یا تعمیر قطعات معیوب.
- بدنه فلزی دستگاه ها مجهز به اتصال زمین باشد.
- ازرسی مرتب روزانه از وسایل و ادوات کار.
- استفاده از سیم ها با سطح مقطع مناسب با توجه به میزان جریان عبوری، دما و شرایط اقلیمی.
- رعایت فاصله های سیم برق از لوله های آب گرم و لوله های گاز.

ضمناً اگر در حال کار کردن بر روی مدارهای الکتریکی یا با ابزار و تجهیزات الکتریکی هستید، باید از قوانین ایمنی طلایی ذیل جداً پیروی کنید.

- از تماس با مدارات الکتریکی روشن اجتناب کنید. لطفا این را کاملا جدی بگیرید و به یاد داشته باشید که اگر اتفاق بدی رخ دهد به احتمال زیاد شانس دومی وجود نخواهد داشت.

- با تمامی دستگاه‌های الکتریکی طوری کار کنید که در نظر داشته باشید برقدار هستند حتی اگر خاموش هستند. هنگام شوک الکتریکی معلوم نیست منبع شوک چه چیزی است.

- قبل از سرویس کردن و تعمیر تجهیزات الکتریکی، آنها را منبع برق جدا کنید. تنها راه مطمئن بودن همین است.

- هنگام کار بر روی دستگاه‌های الکتریکی، فقط ابزار و تجهیزات را با دسته‌های عایق استفاده کنید.

- هرگز در هنگام کار با تجهیزات الکتریکی از مداد یا خط کش‌های فلزی استفاده نکنید و یا در هنگام استفاده از وسایل الکتریکی از حلقه یا زنجیر فلزی استفاده نکنید. این اصول معمولا بسیار راحت فراموش می‌شود، مخصوصازمانی که شما برخی قطعات الکتریکی را با یک اشاره‌گر فلزی (خط کش) نشان می‌دهید، همیشه آگاه باشید.

- هنگامی که لازم است که به وسیله دست با تجهیزات برقدار کار کنید، لازم است که دست‌هایتان را خشک کنید و در صورت امکان از دستکش‌های عایق، لباس‌های محافظ و کفش با کف‌های عایق استفاده کنید، بخاطر داشته باشید، که دستکش، لباس و کفش مخصوص داشته باشید.
- اگر می‌توانید ایمنی را رعایت کنید، تنها با یک دست کار کنید، دست دیگر را در کنار خود و یا در جیب خود نگه دارید، دور از تمامی هادی‌های الکتریکی، چون این اقدام احتیاطی احتمال وقوع خطری که باعث عبور جریان از طریق قفسه سینه می‌شود را کاهش می‌دهد. با یادآوری مسیر عبور جریان از بدن انسان برای خودتان، به یاد داشته باشید که فقط با یک دست کار کنید.
- استفاده از تجهیزات الکتریکی را در اتاق‌های سرد و یا مناطق دیگری که احتمال ژاله زائی باشد، را کم کنید. اگر تجهیزات در چنین مناطقی مورد استفاده قرار گیرد، تجهیزات را روی یک دیوار یا پانل عمودی نصب کنید.
- اگر آب یا مواد شیمیایی بر روی تجهیزات ریخته شود، برق را در کلید اصلی قطع کنید و برای تجهیزات جداسازی ایمن را انجام دهید. بسیار منطقی است، هرگز سعی نکنید، آب و یا مواد مشابه را از تجهیزاتی که برقدار هستند حذف کنید. انجام این کار بسیار خطرناک است.
- اگر یک فرد دچار برق گرفتگی شود، تجهیزات، سیم یا شخص را لمس نکنید. منبع برق را از طریق کلید اصلی قطع کنید یا با استفاده از کمربند چرمی، دو شاخه را بیرون بکشید. در این حالت وضعیت پیچیده است و شما باید بسیار آرام باشید تا وضعیت را بدتر نکنید. مانند قوانین قبلی، همیشه اول برق را قطع کنید.
- جهیزاتی که هنگام کار کردن صدای غیر عادی را تولید می‌کنند، باید از برق کشیده شوند و به سرعت برای تعمیر گزارش شوند.
- برای مقابله با نقص مدارهای الکتریکی فقط به زمین کردن اعتماد نکنید. همچنین سعی نکنید با تعویض و استفاده از فیوز یا بریکر دیگر (به ویژه سایز بزرگتر) عیب مدار را مخفی کنید.
- قبل از کار با خازن‌ها آنها را تخلیه کنید و در طول کار، ترمینال‌های آن را در حالت اتصال کوتاه نگه دارید تا از خطر شوک الکتریکی جلوگیری شود.
- هرگز تجهیزات یا دستگاه‌های کنترول الکتریکی شخص دیگر (همکارتان و ...) را لمس نکنید، مگر اینکه آموزش‌های لازم برای انجام این کار را دیده باشید. زیاد به هوش خودتان اعتماد نکنید و در این موارد وقت امتحان کردن شانستان نیست.
- تمامی راه‌های تماس با مدارات الکتریکی و هادی‌های آنها را محصور کنید به طوری که هیچکس به طور تصادفی نتواند با آنها تماس بگیرد. اگر برایتان قابل اجرا باشد همیشه این کار را انجام دهید و خیلی مراقب باشید.
- هرگز دستگاهی الکتریکی را هنگامی که دست، پاها یا بدنتان مرطوب یا خیس است و یا هنگام ایستادن در یک سطح مرطوب دستکاری نکنید.
- هنگامی که لازم است دستگاه الکتریکی را لمس کنید (برای مثال هنگام چک کردن گرمای بیش از حد موتورها)، از پشت دست استفاده کنید. در این حالت، اگر شوک اتفاقی باعث ایجاد انقباض عضلانی شود، شما در تماس با هادی دچار ناتوانی در حرکت کردن نمی‌شوید.
- مایعات قابل اشتعال را در نزدیکی تجهیزات الکتریکی انبار نکنید.
- در سیستم اینترلاک تجهیزات هنگامی که درب تابلو باز است منبع ولتاژ فشار قوی را قطع کنید ولی مراقب باشید چون ممکن است مدارات کنترولی هنوز برقدار باشند.
- تجهیزات و مدارهای آزمایشگاهی را هنگام ترک آزمایشگاه بی برق کنید.
- در نزدیکی تجهیزات الکتریکی از لباس‌های باز و یا کراوات استفاده نکنید. مانند یک مهندس برق کار کنید، شما در کنار ساحل نیستید.

د جیولوجي پاتې برخه

غرنۍ ډبرې او د هغوی وېش

لیکونکی: انجنیر محمد خان غورځنګ

غرنۍ ډبرې یو طبیعي جیولوجیکي جوړښت دی چې منرالي ترکیب لري غرنۍ ډبره کېدای شي د یوه منرال څخه جوړه شوې وي چې په دې حالت دا ډول ډبره د مونوکریستال په نامه بلل کېږي. د بېلګې په توګه لکه ګچ او د اهکو ډبره.

هغه ډبره چې له ډېرو منرالونو څخه جوړه شوې وي مثلاً ګرانیټ چې په ترکیب کې کوارتز، ساحوي شپاتونه او میکا لري د پولو منرالي په نوم بلل کېږي.

د پیدایښت له مخې ټولې ډبرې په درېو برخو وېشل کېږي:

۱ـــ مګماتیکي ډبرې :

مګماتیکي د لومړنیو ډبرو په نوم هم بلل کېږي ځکه چې دا ډول ډبرې د ځمکې د پوټکي په ترکیب کې له نورو څخه مخکې برخه جوړوي دا ډبرې د ځمکې په هسته (مانتیه) کې شتون لري او د ویلې شوې مادې په څېر وي او د ځمکې سرته په راپورته کېدو سره دا ویلې شوې ماده سړېږي او که دا د ځمکې په ژورو کې وي د انتروزیفي په نوم او که د ځمکې سرته راورسیږي د ایفوزیفي ډبرو په نوم یادول کېږي.

۲ـــ رسوبي ډبرې:

رسوبي ډبرې د نورو مخکینیو ډبرو د خرابېدو او د اورګانونو د پاتې شونو څخه منځته راځي کله چې دا ډول ډبرې د مخکینیو ډبرو څخه منځته راځي ددې لامل له مخې د دوهمو ډبرو په نوم هم بلل کېږي.

دې ډول ډبرو ته په دې خاطر رسوبي ډبرې وايي چې د اوبلن او هوايي محیط له رسوباتو څخه د ځمکې په ژورو (قارو او بحرونو) کې منځته راغلې او د ځمکې د پورتني پوټکي(قشر) برخه یې پوښلې ده، چې په لومړیو کې دا رسوبات د نرمو توکو څخه وي چې دانه لرونکي توکي (شګې او ګرز) او یا له نیم اوبلن (لوش) څخه مشبوع وي او وروسته د ټینګتیا له مخې خپلې اوبه له لاسه ورکوي او دانې پخپلو منځو کې سره ټینګیږي او رسوبي ډبرې جوړوي.

۳ـــ میتامورفیکي یا بدلې شوې ډبرې:

متحوله « بدلې شوې» ډبرې د کیمیاوي موادو د فعالیت، د ډېرې تودوخې او د لوړ فشار تر تاثیر لاندې له مګماتیکي او رسوبي ډبرو څخه منځته راځي . ددې لپاره چې بشپړ مالومات تر لاسه کړو مګماتیکي ډبرې په لاندې ډول سره لږ نور هم تشریح کوو:

مګماتیکي ډبرې:

د ځمکې په کُره کې د نورو ډبرو په نسبت ۹۵ سلنه مګماتیکي ډبرې شتون لري چې دا د مګماتیکي ډبرو د پېژندلو لپاره یو ښه فرصت جوړوي. مګماتیکي ډبرې د خپل جوړښت او راوتلو لپاره ځانګړې شکلونه لري. دا ډول ډبرې د هغې مادې څخه چې د هستې (مانتیې) جوړونکې دې، منځته راځي چې دا ماده سلیکاتي (مګما) تودې ویلې شوې په بڼه سره وي او وروسته له راپورته کېدو څخه سړېږي او د ځمکې په قشر کې ژورې (عمقي) ډبرې منځته راوړي چې په جیولوجیکي اصطلاح کې ورته انتروزیفي ډبرې وايي د بېلګې په توګه ګرانیټ، ګبرو، پیریدوتیټ، دیورت، پیروکسینیت او داسې نورې په عمقي (انتروزیفي) ډبرو کې راځي.

که چېرې مګما د ځمکې پورتني پوړ (قشر) ته راپورته شي او بیا سړه شي سطحي ډبرې یا ایفوزیفي په نوم یادول کیږي. د بېلګې په توګه بیوتیت، تراخیت، اندیزیت ، فانولیت، پیکریت او داسې نورې په سطحې (ایفوزیفي) ډبرو کې راځي.

مګماتیکي ډبرې د سلیسیوم اکسایډ (SiO_2) یا کوارتز له مخې په تیزابي(۶۵ـــ ۷۵ سلنه)، منځنۍ (۵۵ـــ۶۵ سلنه) ، قلوی (۴۵ـــ ۵۵ سلنه)او ماورای قلوی (له ۴۵ سلنې څخه کم) ډلو وېشل کیږي.

د مګماتیکي ډبرو جیوانجنیري خصوصیات څرنګوالی

مګماتیکي ډبرې د سختو او کلکو ډبرو په ډله کې راځي. ددې ډبرو لویه او عامه ځانګړتیا د ماتېدو په مقابل کې مقاومت دی چې دا په ټولو کلکو توکو پورې اړه پیدا کوي. مګر د مګماتیکي ډبرو خواص د هغوی د جوړښت او عناصرو (منرالي) ترکیب له مخې تغیر کوي.

د ډبرو جوړونکو منرالونو د محتویاتو له مخې مګماتیکي ډبرې په اخیرنۍ شېبه کې یو قطار ډبرې جوړوي چې د ګرانیټو او ماورای قلوی (غیرتیزابي) ډبرو په نوم بلل کېږي. ددې قطار وروستنی اجزاوې د اوسپنې او مینزیمي سلیکاتي مرکبونو (پیروکسینونه او امفی بولیتونه) څخه جوړ شوي دي. او همدارنګه د دوی په ترکیب کې تقریباً معدني منرالونه (کرومات ، مګنیتیت او ...نور) شتون لري.

د کوارتز یا د سلیسوم اوکسایډ(SIO_2) د اندازې په پام کې نیولو سره مګماتیکي ډبرې په تیزابي ، متوسط تیزابي، قلوي او ماورای قلوي ډبرو ویشل کېږي چې دا د مګماتیکي ډبرو غوره ځانګړتیا ده، چې په لاندې جدول کې ښوودل شوې دي چې دا جدول د مګماتیکي ډبرو په پېژندلو کې خورا مرسته کولای شي:

ادامه دارد

راهکارهای ساده برای صرفه‌جویی در برق رهایشی (خانگی)

نویسنده: انجنیر محمدباقر "پناهی"

چکیده

در دنیای معاصر، مصرف برق به یک چالش جدی برای جوامع و محیط زیست تبدیل شده است. با افزایش جمعیت و رشد صنایع، تقاضا برای برق به طور قابل توجهی افزایش یافته است. در این میان، مصرف‌کنندگان برق در بخش خانگی، بخش عمده‌ای از تقاضا را تشکیل میدهند و در مصرف برق نقش مهمی ایفا میکنند. این موضوع در کشور عزیز ما سبب افزایش هزینه‌های اقتصادی، نارسایی در تأمین برق به‌ویژه در فصل زمستان، تأخیر در ارائه خدمات بخش‌های وابسته به برق و همچنین تهدیداتی برای منابع طبیعی و محیط زیست شده است. بنابراین، نیاز به صرفه‌جویی در مصرف برق، به‌خصوص در بخش خانگی، به یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر تبدیل شده است. در این مقاله، تلاش شده است تا روشها و راهکارهای ساده برای صرفه‌جویی در مصرف برق بخش خانگی شناسایی، معرفی و توضیح گردد. امید است که رعایت، ترویج و اجرای این موارد بتواند مورد استفاده مردم عزیز ما، رسانه‌ها و دست‌اندرکاران ذیربط قرار گیرد

کلمات کلیدی

صرفه‌جویی برق

راهکارها و روشهای صرفه‌جویی برق

گروپهای LED

برچسب انرژی

مقدمه

برق مهمترین نیروی محرکه رشد اقتصادی در جامعه امروزی به شمار میرود. رشد روزافزون تقاضا به انرژی برق نیز معضلات و نگرانی های جدی را به همراه دارد. افزایش تقاضا در تمام مشترکین برق به وضوح قابل مشاهده است، اما در بخش خانگی بیشترین افزایش را دارد. در برخی کشورهای اروپایی و آمریکا، بخش خانگی حدود ۳۰٪ از کل مصرف انرژی برق را به خود اختصاص داده است (Fichman, ۲۰۱۰)(EEA, ۲۰۰۸).

همچنین در یک دهه گذشته، بنا بر آمارهای اداره ملی انرژی چین، مصرف برق خانگی در این کشور بیش از سه برابر افزایش یافته است. در کشور عزیز ما افغانستان، به اساس معلومات د افغانستان برشنا شرکت بخش رهایشی نیز یکی از بزرگترین مصرف‌کنندگان انرژی برق محسوب میشود (جدول ۱) و حدود ٦٥.٥٪ از انرژی برق تامین شده را به مصرف میرساند. در سال ۱۳۹۹، مشترکین بخش خانگی در افغانستان به تعداد ۱،٥۲۰،۱۹۱ ثبت گردیده است. این آمارها نشان میدهند که بخش خانگی نقش مهمی در مصرف انرژی برق دارد و افزایش این مصرف میتواند به چالشهای زیادی برای تولید برق و تأمین نیازهای انرژی کشور منجر شود.

جدول ۱. میزان مصرف انرژی برق در افغانستان بر اساس بخش های مختلف (سالهای ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹)

مصرف کننده گان	سال	
	1398	1399
	مصرف انرژی برق (کیلووات-ساعت)	
رهایشی (خانگی)	2,277,138,877	2,875,534,496
تجارتی	421,573,018	398,824,631
ادارات دولتی	355,176,451	456,902,948

جدول ۱. میزان مصرف انرژی برق در افغانستان بر اساس بخش های مختلف (سالهای ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹)

با وجود محدودیت های زیادی که افغانستان در تامین برق روبرو است، با توجه به این که بیشتر برق وارداتی (۷۷.۴) و کمتر آن از تولید برق داخلی (۲۲.۶) است (DABS, 2016)، کشور ما یکی از کشورهای کمترین مصرف‌کننده انرژی برق در جهان است. مصرف سرانه انرژی برق در افغانستان فقط ۱۵۰ کیلووات-ساعت در سال است و در مقایسه با اوسط مصرف جهانی ۲۷۲۸ کیلووات ساعت برق در سال، بسیار پایین است (Ahady, 2020). با این حال، تقاضا برای برق در حال افزایش است. طبق ماسترپلان سکتور برق افغانستان، تقاضا به انرژی برق در این کشور از ۲۸۰۰ گیگاوات-ساعت در سال ۲۰۱۲ به ۱۵۹۰۹ گیگاوات-ساعت در سال ۲۰۳۲ افزایش خواهد یافت (World Bank Group, 2018). این رشد زیاد در تقاضا باعث کمبود برق و پرچاوی های مکرر آن شده است، که در نتیجه به افزایش مشکلات و نگرانی های جدی برای مردم کشور منجر شده است به این ترتیب، حفظ تعادل و توازن در تامین و مصرف برق نیز کار بسیار دشوار است.

در چنین شرایطی، استفاده از پوتانشیل صرفه‌جویی در مصرف برق خانگی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مطالعات مختلف نشان میدهند که صرفه‌جویی در مصرف برق بخش خانگی میتواند نتایج قابل توجهی داشته باشد. به طور نمونه، مطالعه‌های (Ouyang, 2004) و (Murata, 2008) نشان میدهند که با صرفه‌جویی در برق بخش خانگی، میتوان ۲۸ انرژی را کاهش داد. همچنین، مطالعه (Almeida, 2011) نشان میدهد که با جایگزین کردن لوازم خانگی قدیمی با جدید و عصری، میتوان تقریبا ۵۰ مصرف انرژی برق خانگی را در ۱۲ کشور اروپا کاهش داد. مطالعه دیگر (Bertoldi, 2009) نشان میدهد که با صرفه‌جویی در مصرف برق بخش خانگی در کل ۲۷ کشور اروپایی، میتوان یک سوم مصرف برق را کاهش داد

صرفه‌جویی در مصرف برق به معنای از دست دادن رفاه معمول و آسایش نیست، بلکه استفاده معقول از این نعمت میباشد که مزایایی زیاد دارد. از جمله، این کار به کاهش قبض برق ماهانه کمک میکند که باعث صرفه‌جویی مالی برای خانواده‌ها میشود. این کار همچنین جلوگیری از پرچاوی ها و نوسانات برق را به همراه دارد. استفاده از وسایل برقی عصری (جدید) و کم‌مصرف به منظور صرفه‌جویی، رفاه بیشتر را فراهم میکند. صرفه‌جویی در مصرف برق باعث کاهش نیاز به تولید برق از منابع طبیعی مانند سوختهای فسیلی میشود که به حفظ منابع طبیعی کمک میکند. این کار همچنین باعث کاهش تولید گازهای گلخانه‌ای شده که به نفع محیط زیست و سلامتی مردم است. با خاموش کردن وسایل برقی حین عدم نیاز جهت صرفه‌جویی، عمر مفید لوازم برقی نیز افزایش می یابد. این سلوک نیک همچنین باعث کاهش خطرات آتشسوزی میشود. بالاخره،

باعث رشد در عرضه تکنولوژی سبز شده و به کاهش وابستگی برق توریدی می انجامد.

هدف این مقاله شناسایی، معرفی و توضیح نکات، روشها و راهکارهای مؤثر برای صرفه‌جویی در مصرف برق بخش خانگی است. این راهکار ها برای لوازم و وسایل برقی مختلف که در فصول مختلف سال توسط خانواده ها استفاده میشود شناسایی و عنوان گردیده است. بدین ترتیب، امید است که با ارائه استراتژیهای عملی، نکات مهم و راهکارهای آتی که میتوان به راحتی و سادگی در زندگی روزمره به کار گرفت، به ترویج فرهنگ صرفه‌جویی در مصرف انرژی کمک کند و پایین آمدن هزینه‌های خانواده ها و کاهش فشار بر زیربناهای برق کشور نیز محقق گردد.

استفاده از لوازم و وسایل برقی با برچسب انرژی A+++

در حال حاضر، وسایل خانگی ما نسبت به مدلهای جهانی انرژی بیشتری مصرف میکنند. برچسب انرژی در حال حاضر در اغلب کشورهای جهان وجود دارد که مصرف‌کننده را با میزان مؤثریت هر یک از وسایل آشنا میسازد و نشان‌دهنده کیفیت محصولات از نظر مصرف انرژی است. در برچسب های جدید، علاوه بر نام وسایل، نام شرکت تولیدکننده و مدل آن، رده انرژی (شاخص مصرف انرژی) با حروف A+++ تا D مشخص میگردد. این حروف نشانگر مصرف انرژی بوده و هر حرف دارای رنگ مخصوص به خود از سبز تا سرخ است. حروف A، A+، A++ و A+++ به ترتیب نشان‌دهنده کمترین مصرف انرژی و بیشترین بازدهی هستند. برعکس، حروف B، C و D به ترتیب نشان‌دهنده بیشترین مصرف انرژی و کمترین بازدهی میباشند (جدول ۲). استفاده از وسایل برقی خانگی مانند یخچال فریزر، ماشین لباسشویی و ظرفشویی، کولرها و ... که دارای برچسب انرژی A+++ هستند، میتواند تا دو برابر کمتر از نمونه‌های معمولی برق مصرف کند

جدول ۲. میزان صرفه جویی برق بطور نمونه ای در گروپ LED با استفاده از برچسب A+++ نسبت به سایر رده های انرژی

وسیله	جایگزینی	میزان صرفه جوی برق (فیصد)
گروپ LED	A+++ با A++	٪۱۰–۵
	A+++ با A+	٪۲۰–۱۵
	A+++ با A	٪۳۵–۳۰
	A+++ با B	٪۵۰–۴۵
	A+++ با C	٪۶۵–۶۰
	A+++ با D	%80-75

استفاده از گروپهای LED

بخش خانگی بیشترین مقدار انرژی برق را برای روشنایی مصرف میکنند. در برخی از منازل به خاطر ارزان بودن، از گروپهای ۱۰۰ وات رشته‌ای (صدچمه)، ۶۰ وات شمعی، فلورسنت و... استفاده میشود. این گروپهای معمولی به مراتب برق بیشتری مصرف میکنند. پس از گذشت یک قرن، به لطف نوآوری‌ها و پیشرفت تکنولوژی، امروزه انواع گروپها با اندازه‌های مختلف در دسترس هستند. یکی از راهکارهای ساده و به صرفه برای کاهش مصرف برق و هزینه‌های آن، تعویض گروپهای معمولی، سنتی و قدیمی با گروپهای LED است (جدول ۳). گروپهای کم مصرف (LED) میتوانند نسبت به گروپهای رشته‌ای تا ۸۰٪ در مصرف برق صرفه‌جویی کنند (Osagie, 2020).

جدول ۳. مقایسه گروپ LED و گروپ رشته‌ای از نظر مزایا و معایب

نوع گروپ	مزایا	معایب
LED	- مقرون به صرفه - بسیار کم مصرف - دوام بالا (عمر متوسط بین ۱۰ تا ۲۰ سال) - حرارت تولید شده دوباره جذب میگردد که باعث صرفه جویی در مصرف برق میشود - فاقد جیوه میباشد - اشعه مضره تولید و پخش نمیکند - تولید نور بیشتر و با کیفیت (معمولاً روشنایی یک گروپ ۱۸ وات نوع LED برابر به یک گروپ ۱۰۰ وات نوع رشته ای میباشد) - ایمنی بالا - سبک - مقاوم در برابر برخورد - روشن شدن بدون تاخیر - تنوع رنگی	- قیمت بالا - عدم سازگاری با برخی از وسایل قدیمی (سویچ ها و ...)
رشته ای (صدچمه)	- ارزان - داشتن نور متمرکز - ساختار ساده - استفاده مستقیم در برق AC و DC	- مصرف مقدار زیادی انرژی برق - ضایعات زیاد انرژی برق - تولید زیادی از حرارت - دوام کم (عمر متوسط بین ۷۰۰ تا ۱۰۰۰ ساعت) - نور کم - تهدید سلامتی - تولید گازهای گلخانه ای

بقیه در شماره بعدی

پیوست به گذشته

بررسی اساسات هیدروپلیتیک

نویسنده: شجاع‌الدین بهروز

تاریخچه هیدروپلیتیک

در بعضی از منابع نوشته شده درگیری‌های ٤٠٠٠ سال پیش قبل از میلاد را به آغاز تایخ هیدروپلیتیک پیوند دادند. همین گونه ٧٠٠ سال پیش از میلاد سناشریب از پادشاهان آشوری به عنوان بخش از استراتژی جنگی خود شهر بابل و کانال‌های ذخیره‌ی آبِ آن شهر را منهدم و شهر را تاراج کرد. حدود ٢٧٠٠سال قبل از امروز عاشور بانی پال حاکم عاشور از آب بحیث استراتژی جنگی استفاده کرد و برای فشار علیه اعراب بر چشمه‌ها و چاه‌های آب مسلط شد. همین گونه آکادی های که در قسمت بالایی رود زندگی می-کردن با سومری‌ها که در قسمت پایینی رود بودند همواره دچار مشکل بودند (امامی،١٣٩٠: ٦٢ ٦١). از سوی دیگر، نخستین هماهنگی آب و سیاست را می‌توان از کتاب «استبداد شرقی» اثر ویتفوگل[١] در یافت که در آن کتاب از «حکومت-های آب سالار» یاد شده و تحول جوامع شرقی را بر اساس نسبت آب و سیاست و ساختار قدرتی که از رابطه آب و سیاست بیرون می آید، توضیح داده است (دیانت و دیگران، ١٣٩٨: ١٣٣). اما از نظر تیوریک «عنوان نظری هایدروپولیتیک یا آبِ سیاست ظاهرا نخستین بار در کتابی با عنوان «آبِ سیاست درهٔ نیل»، نوشته جان واتربوری به کار رفته است؛ کتابی که در سال ١٩٧٠م. از سوی انتشارات پوهنتون سیراکیوز[١] منتشر شده است. البته این اصطلاح پس از آن تبدیل به یکی از اصطلاحات رایج در کلمه شناسی علوم سیاسی شده» (همان : ١٣٤) و نظم‌گیری این مفهوم به عنوان یک دانش موثر در راستای منابع آبی، به خصوص کشورهای دارای اقلیم خشک و نیمه خشک وارد حوزه علوم سیاسی شد.

به این ترتیب، تاریخ هایدروپولیتیک در خاورمیانه در نیمه دوم قرن بیستم، از شکل بالقوه به بالفعل وقتی ظهور کرد که جنگ‌های نفت خاموش شد، و منازعات آینده بین‌المللی بیشتر تمرکز خودش را به آب به عنوان یک منبع کمیاب و بدون جایگزین، مطرح کرد. مثلا یکی از عوامل اساسی جنگ ١٩٦٧ بین کشورهای عربی و اسرائیل مبارزه مداوم بر سر رودخانه‌های اردن، یرموک، اورونتسف و لیتانی بوده است. منابعی که ادامه حیات اسرائیل به آن گره خورده است (جمالزده، ١٤٠٢: ٦٢).

از طرف دیگر در تاریخ هیدروپلیتیک در قرن بیست و یکم آرون ولف متخصص امور آب و سیاست محیط زیست، سه مورد را مطرح کرده است وارد حلقه‌ی حوزه هیدروپلیتیک می‌گردد. او می افزاید: مسئله اول کمبود آب است. کمبود آب ایمن و قابل‌دسترس باعث مرگ افراد در سراسر جهان می‌شود. مساله دوم، پیامدهای سیاسی کمبود آب است. به عنوان مثال، خشکسالی بی‌سابقه در سوریه، باعث مهاجرت شمار بیشتری از مردم به شهرها شد که افزایش قیمت مواد غذایی را به همراه داشت. این وضعیت تنش‌های را تشدید کرد و به ایجاد پدیده‌ای به عنوان «پناهندگان آب و هوا» منجر می‌شد. سومین مسئله اصلی – که به گفته ولف کمتر مورد توجه قرار گرفته – جریان فرامرزی آب است. به عبارت دیگر، آب از مرزهای کشورها عبور می‌کند. در اینجا مسئله حقوق حوضه‌های آب مشترک وارد عمل می شود (Lufkin,2017). به این ترتیب زمانی که افراد از اثر کمبود آب و یا آلودگی میحط زیست به کشورهای همجوار مهاجرت می‌کنند، چالش-های زیادی امنیتی، اقتصادی و اجتماعی را برای آن کشورها ایجاد می کنند. این می‌تواند سبب افزایش تنش میان کشور میزبان و کشور مهمان شود و کشور میزبان از این وضع علیه کشورمهمان بحیث ابزار فشار استفاده کند. از جانب دیگر بحث استفاده از قراردادهای بین المللی مرتبط به آبهای مشترک مطرح می‌شود. اینها از جمله موارد مهمی است در قرن بیست و یکم در ساحت دانش هیدروپلیتیک به آن پرداخته می شود.

اهمیت هیدروپلیتیک

هنگامی که محققان مطالعاتی را در مورد مسائل مربوط به آب انجام می‌دهند، به سرعت متوجه می‌شوند که آب یک منبع چندوجهی و چند بعدی است. از آنجایی که زندگی در واقع بدون آب غیرممکن است، آب به طور فزاینده ای به عنوان یک منبع بسیار ارزشمند شناخته می‌شود. آنچه حتی مهمتر است این واقعیت است که گونه انسان در هر فضای اکولوژیکی این سیاره، ساکن شده است. این نیروی محرکه اساسی در پشت هیدروپلیتیک است، زیرا مردم بیشتری برای کاهش منابع آب رقابت و بر آن تکیه می‌کنند. از آنجایی که منبع کمیاب (آب)، برای زندگی، سلامت و رفاه ضروری است، به یک منطق مهم مورد بحث و موضوع سیاسی تبدیل شده است. به همین دلیل، تحقیقاتی که بر روی آب متمرکز شده‌اند، نشان دادند که، آب بر بسیاری از جنبه‌های مختلف زندگی تأثیر گذار است (Turton and Henwood,2002:12-13). به این اساس از اهمیت هیدروپلیتیک این است که آب در جهان مدرن به عنوان یک کالای اقتصادی شناخته شده است. اندیشه‌ای که در جوامع غربی مطرح شده و به جهان جنوب نیز صادر شده است. مساله مهمی دیگر که اهمیت هیدروپلیتیک را برجسته کرده این که مذاکرات آب بر اساس منافع دولتها صورت گرفته و از بحث‌های کل‌نگر در مورد خودداری می‌کند (wolf,2023:903). اهمیت دیگر هیدروپلیتیک استفاده از سنت‌های معنوی و ایمانی در جهت رسیدن به آب به خصوص آب شرین است. این امور معنوی در آب‌های فرامرزی نیز قابل استفاده است (wolf,2023:903). محتمل است که با این تیوری مخالف بود که آب نباید به عنوان یک کالای اقتصادی و ابزاری در خدمت منافع ملی کشور ها بوده باشد، اما در حد یک آرمان باقی بماند.

مساله‌ای دیگری درمورد اهمیت هیدورپلیتیک، قررا گرفتن عنصر آب بحیث مادهٔ کلیدی در سیاست خارجی دولت‌ها است که این خود به اهمیت هیدورپلیتیک افزوده است. مثلا،

مثال‌های متعددی از منازعات میان کشورها را می‌توان بر شمرد که موضوع آن‌ها از ایجاد محدودیت بر سر منابع آب (برای مثال مورد ترکیه، ایران و عراق)، و یا آلودگی آب‌های سطحی و زیر زمینی (عراقچی،۱۳۹۳ :۹۳) سرچشمه می‌گیردند که در منازعات سیاست خارجی کشورها مطرح شدند. همچنین اهمیت هیدروپلیتیک در این است که مسایل «مانند جنگ و صلح، ارائه خدمات آب، آب یاری، غذا، ارزش‌های اجتماعی آب، ارزش‌های سیاسی آب، ارزش روانی آب، مدیریت در خواست آب، آب به عنوان موضوع دست اندازی، آب به عنوان ابزار صلح، آب و جنسیت و آب و محیط زیست به عنوان یک عنصر بنیادی توسعه‌ی پایدار در چهارچوب» (مختاری هشی،۱۳۹۸ :۱۹) هایدروپولیتیک قرار می‌گیرند.

با توجه به کاهش منابع آبی، به ویژه در مناطقی که تحت تأثیر تغییرات اقلیمی و دخالت‌های نیروی انسانی قرار دارد، با توجه به ارتباط مستقیم منابع آبی با سلامت انسان‌ها، اهمیت آب در تولید منابع غذایی، ارتباط آن با فقر و مسائل اقتصادی، مهاجرت انسان‌ها از مناطق کم‌آب به مناطق حاوی آب شیرین به خاطر رهایی از فقر و مشکلات چندبعدی و همچنین نقش آب در تولید انرژی برای دولت‌ها، می‌توان گفت که هیدروپلیتیک به عنوان دانشی جدید تاثیر گذار و پراهمیت در مناسبات بین‌المللی و منطقه‌ای ظاهر شده و به عنوان ابزار مهم، هم در ایجاد مناقشات و هم در تقویت همکاری میان دولت‌ها در محور منابع آب مشترک، نقش مؤثری را ایفا خواهد کرد.

حوزه‌های مطالعاتی هایدروپولیتیک

حوزه مطالعاتی هایدروپولیتیک عبارتند از: آب، منازعه و همکاری، آب و محیط زیست، آب و امنیت، و آب جامه و فرهنگ می‌باشد (Turton and Henwood, ۲۰۰۲:۱۳). و از جمله حوزه‌های مهمی‌اند که مشمول مطالعات هیدروپلیتیک می‌شوند.

۱- آب، منازعه و همکاری

نخستین گرایش در ادبیات جاری هیدروپلیتیک به موضوع آب، منازعه و همکاری مربوط می‌شود. در این حوزه دولت به عنوان مقیاس (سطح تحلیل اصلی در نظر گرفته شده و مطالعات بر محور منازعه و همکاری بر سر آب در چارچوب دولت و روابط میان دولت‌ها متمرکز است (عراقچی،۱۳۹۳: ۹۷).

زمانی که دولت‌ها از نظر کمی و کیفی در مورد آب اختلاف داشته باشند، منجر به احتمال درگیری می‌شود. حتی وقتی منابع آبی محدود نباشد، اما بین استفاده کنندگان، خصوصی و غیر مشترک شود، چه در میان ساکنان شهر و چه در میان ساکنان روستا، تبدیل به مناقشه و منازعه می‌شود. همچنان کاهش کیفیت آب که خود یک تهدید جدی برای سلامت است، از یک طرف به تشدید کمبود آب افزوده و از طرف دیگر خود منبع بالقوه برای منازعه خشونت آمیز شده می‌تواند. در نهایت، وقتی منابع آب در مناطق گسترده آبیاری‌شده از نظر کمیت یا کیفیت کاهش پیدا می‌کند، این کاهش می‌تواند مهاجرت‌هایی را به وجود آورد که ممکن است شهرهای مهاجر پذیر یا کشورهای همسایه را از نظر سیاسی بی‌ثبات کند (CARIUS and others, ۲۰۰٤:٦). به تاسی این کشور مهاجر پذیر می‌تواند از گزینه ابزار مهاجرت استفاده کرده و در ملاقات‌های هیدرودیپلماسی به حیث یک گزینه فشار علیه کشور مهمان استفاده کند.

۲- آب و محیط زیست

دومین حوزه‌ی که هیدورپلیتیک از آن بحث می‌کند رابطه آب با محیط زیست است. در این حوزه دولت‌ها و سازمان‌های غیردولتی به عنوان مقیاس اصلی سطح تحلیل در نظر گرفته می‌شوند. بحث آب و میحط زیست حاوی ساحت گسترده بوده و از ضرورت‌های دانش هیدروپلیتیک است که به مطالعهٔ آن پرداخته می‌شود.

آب یکی از منابع اساسی طبیعی زمین است و حیات انسان‌ها به زمین بستگی دارد. آب در زمین در چرخش می‌باشد و این چرخش برای حیات موجودات زنده و محیط‌های غیر زنده اثرگذار می‌باشد. آلودگی منابع آبی و یا این که کاهش منابع سطح آب چه در دریاچه‌ها و چه در آب‌های زیر زمینی اثرات منفی خود را هم بالای انسان‌ها و هم دیگر موجودات خواهد داشت. مثلا «منابع گیاهی و پروتئینی حوزه، با توجه به نوسانات آب، کاهش یا افزایش پیدا می‌کنند. آب در شرایط سیل خسارات شدید به جان و مال انسان‌ها و طبیعت وارد می‌سازد و در شرایط خشک‌سالی و یا آلودگی می‌تواند حیات جامعه را به مخاطره اندازد. لذا تعادل بوجود آوردن در عرضه و تقاضا، در سال-های قبل از ورود به بحران باید پیش‌بینی شود» (زرین و دیگران،۱۳۸۷ : ۲). در اینجا هیدروپلتیک با سنجش تدابیر و بررسی موارد ضروری تلاش می‌کند در عرضه و تقاضای آب تعادل را ایجاد گردد. و از فعالیت‌های که در حیاط طبیعت سبب ایجاد آلودگی می‌گردد جلوگیری به عمل آید.

از سوی دیگر، از اثر فعالیت‌های صنعتی، کشاورزی و یا هر اقدامی که سبب کاهش کیفیت آب و آلودگی محیط زیست گردد (که این سبب رساندن آسیب جدی به انسان‌ها و حیوانات می‌گردد)، در این حالت هیدروپلیتیک با استفاده از روش‌های مختلف، از جلمه استفاده از آبریز به طوری که در حالت بهره وری حد اکثر از منابع، حد اقل خسارات زیست محیطی و اقتصادی و اجتماعی حاصل گردد. و مدیریت جامعه آبخیز که مدیریت هماهنگ و موزون بر سیستم‌های فیزیکی، بیولویژیک و اجتماعی و اقتصادی بوده و شرایطی فراهم می‌سازد که ضمن تامین منافع جامعه، تاثیر منفی بر منابع به حد اقل برسد (زرین و همکاران،۱۳۸۷ :۳-۲). به این ترتیب است که دانش هیدروپلیتیک تلاش می‌کند با بررسی نقاط قوت و ضعف مواردی که سبب اثرات منفی به حیات انسان و طبیعت شود بدیل‌های را ایجاد، و از بزرگ‌شدن اثرات منفی جلوگیری کند. در اخیر باید گفت، از این که آب علاوه بر این که برای انسان‌ها ضروری است برای نباتات محیط نیز حیاتی می‌باشد. و از این سبب حفظ منابع آبی و جلوگیری از استفاده بی‌رویه از منابع آبی برای دولت‌ها و رای نهادهای مرتبط بین‌المللی ضروری است...

ادامه دارد

[۳]. Karl August Wittfogel
[٤]. Syracuse university

نمونه گیری رسوبات دریایی

ترتیب کننده : انجینیر پاینده (نعیمی)

پیوست به گذشته

روش کار با نمونه گیری دستی : دریا را با در نظر داشت عرض عمومی را به عرض های مساوی تقسیم نموده و در هر نقطه آن نمونه بردار را بداخل آب پائین نموده وبطرف جریان آب عیار می نمایم دروقت پائین نمودن نمونه گیر بداخل آب ،آب بداخل سمپلر حرکت میکند . درشکل شماره (٤) طریقه تقسیم نمودن عرض دریا به عرض کوچک و مساوی به منظور اخذ نمونه آن نشان داده شده است .

برای گرفته یک نمونه بهتر جهت تجزیه و تحلیل مدت زمانی که سمپلر بداخل آب میماند باید طور عیار شود که یک نمونه بالا تر از ۳۷۵ ملی لیتروپائین تر از ٤٢٠ ملی لیتر باشد اما نباید از ٤٢٠ ملی لیتر بیشتر باشد وعموما نمونه کوچکتر از ۳۷۵ ملی لیتر ترجیح داده میشود. وبرای گرفتن نمونه خوب با در نظر داشت عرض دریا میتوان چندین بوتل نمونه را به شکل ذیل اخذ نموده و به لابراتوار انتقال داد.

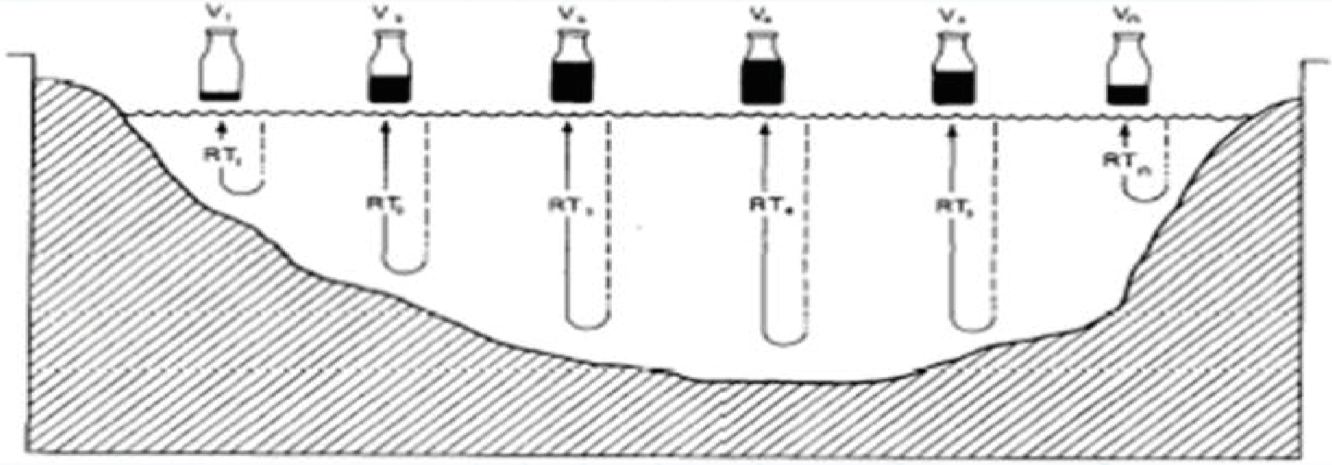

شکل5 طریقه اخذ بوتل ها نمونه آب از دریا را نشان میدهد

هایدرولوژیست زمانیکه نمونه آب را توسط سمپلر دستی و یا وزنی اخذ می نماید باید در بالای بوتل آن مشخصات ذیل در پارچه ورق نوشته ونصب نماید تا اینکه لابرانت زمان انلایز بداند که این نمونه مربوط کدام استیشن و از کدام تاریخ است.

- نام دریایکه ازآن نمونه گرفته می شود
- نام استیشن هایدرولوژیکی که از آن نمونه اخذ میگردد.
- عمق آب که از آن نمونه گرفته میشود(ارتفاع آب در استاف گیج)
- تاریخ نمونه برداری
- ساعت نمونه گیری
- حالت آب دریا (سیلابی ، گل آلود و یا پاک)
- سر یال نمبر نمونه

شکل ۵ بوتل انتقال نمونه آب از ساحه به دفتر

نمونه برداری وزنی :-یک نوع نمونه بردار عمقی بوده و از این نمونه بردار درحالت استفاه می شودکه آب زیاد بوده وبه شیوه ویدینگ اندازه گیری ممکین نباشد و اندازه گیری مقدار جریان آب توسط بریج بوم و یا کیبلوی صورت گیرد از این نوع نمونه برداربخاطر اخذ نمونه آب دریا استفاده میگردد و نمونه گیر در کیبلوی و یا بریجبوم نصب شده و به عمق دریا هدایت داده می شود این نمونه بردار دارای وزن(٦٢ پوند) بوده وطول آن (٢٤ انچ)میباشد، در آن یک بوتل (یک لیتره)نصب میشود. که بوتل نمونه گیر در پیش روی وزنه نصب شده و همچنان در قسمت پیشرو نمونه گیرسه نوع نیزل به قطرهای (٨/٤،٦١/١،٣/١) وجود داشته وبرای اینکه آب بداخل بوتل نمونه گیرهدایت داده شود، نصب آن میگردد. بدنه نمونه گیر دارای چهار پره در قسمت عقبی خود داشته و بخاطرتعادل نمونه گیر در جریان آب دریاتهیه شده است ودر کنار نمونه گیر جای برای خروج هوا نیز موجود میباشد، برای اینکه بوتل نمونه گیر پر شود .

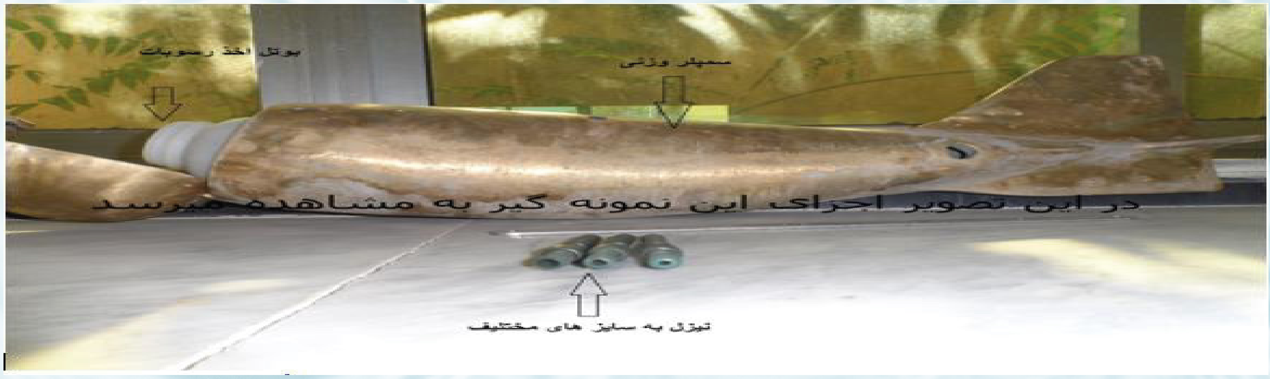

شکل ۷ نمونه بردار وزنی که جهت نمونه برداری از دریا ها توسط کیبلوی استفاده میگردد.

شیوه کار با نمونه بردار وزنی :- قسمیکه در بخش نمونه گیری دستی نیز تشریح گردید در نمونه گیر وزنی نیز عرض دریا را به عرض های کوچک و مساوی تقسیم نموده و نمونه گیر را در کیبل کیبلوی و یا بریج بوم بسته نموده و به عرض حرکت میدهیم در نقاط تعیین شده نمونه گیر را در عمق دریا با در نظر داشت سرعت آب در زمان تعین شده فرو برده و دوباره بیرون می نمایم و به همین شکل در تمام نقاط تعیین شده در عرض دریا نمونه گیری می نمایم که در شکل شماره (۸) طریقه ذکر شده نشان داده شده است .

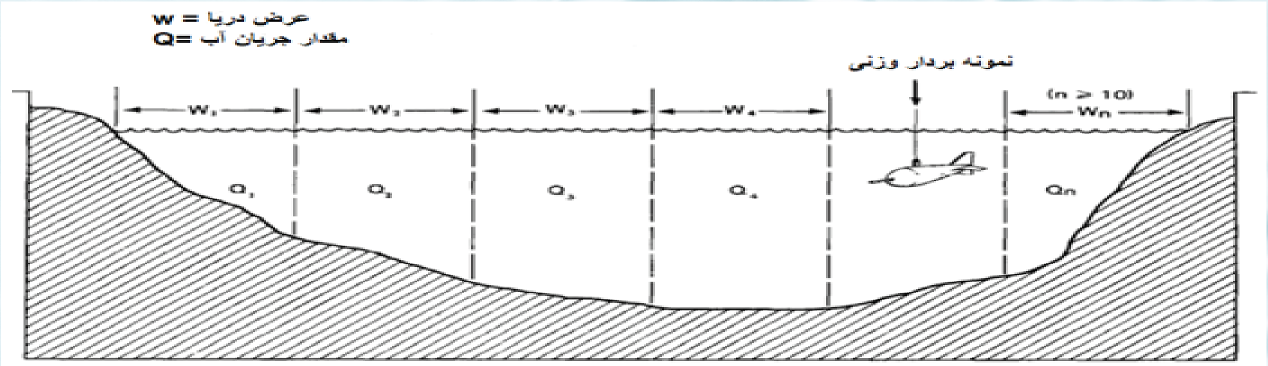

شکل ۷ نمونه بردار وزنی که جهت نمونه برداری از دریا ها توسط کیبلوی استفاده میگردد

نکات که باید در وقت نمونه گیری در نظر گرفته شود

۱- اطمینان حاصل گردد تا اینکه دهن بوتل به نمونه گیر محکم شده و باید بوتل را یک مرتبه چپ و راست بچرخانیم.

۲- برای اطمنان اینکه آیا از اطراف دهن بوتل هوا خارج میشود یاخیر اولا قسمت محل خروجی هوا را توسط انگشت خود محکم گرفته وسپس یک تیوب پاک را به نیزل وصل نموده وتوسط دهن خود پف نمائید تا مشخص شود که آیا هوا خارج میشود یا خیر اگر خارج شود باید دوباره بوتل چک شود، قابل ذکر است که نباید دهن خودرا مستقیماً به نیزل بگزارید ممکن باقی مانده ها از نمونه قبلی وجود داشته باشد وهیچ هوا از آن خارج نگردد .

۳- در هنگام استفاده از نمونه گیر در آب اولاً نمونه گیر را در داخل آب پائین نموده تا به سطح بستر برسد ومطمین شوید که نمونه گیر را در پایین بستر توقف نداده اید، چونکه دهن نیزل توسط رسوبات بند شده و باعث اختلاف در نمونه میگردد به محض اینکه نمونه گیر سطح بستر را لمس کرد فوراً برعکس به مسیر اولی بالا آورده شود وبه همان سرعت که نمونه گیر را پائین نموده بودیم آنرا بالا آورده تا اینکه سطح آب معلوم گردد . بناً باید دروقت پائین وبالا نمودن نمونه گیر متوجه باشیم تا با سرعت ثابت که پائین می شود با همان سرعت بمجرد برخورد باسطح بستر دوباره بالا آورده شود. وسرعت عبور نمونه گیر بداخل آب نباید بیشتر از ۰,٤ نسبت به اوسط سرعت آب باشد. درصورت که سمپلر بسیار سریع بداخل آب پائین شود دراین صورت برای فشار داخلی بوتل وقت پیدا نمی شود تعادل بافشار بیرون را حفظ کند هوا داخل بوتل نمی گذارد آب به داخل بوتل جریان پیدا کند.

٤- نمونه جمع آوری شده درهربوتل بسته مشخصات اندازه گیری نمونه باید معلومات کافی را برای معرفی داشته باشد وبتواند اهداف تحقیق را بر آورده کند .

تحلیل و مدلسازی سیلاب در ولسوالی خوشی ولایت لوگر

نویسنده: دیپلوم انجنیر همایون خشنود

پیوست به گزشته

بناً با درنظـــــرداشت ویژگی های این مدل، نیاز به بعضی امار و ارقام میباشد که هریک را طوری جدا گانه در ساحات مورد مطالعه ولسوالی خوشی ولایت لوگر قرار ذیل بیان میگردد:

۵.۱- شبکه دریایی (River Network)

باستفاده از DEM ۱۰*۱۰ شبکه دریای دریافت گردیده است، که در فوق (ساحه مورد مطالعه) به وضاحت بیان گردیده است.

۵.۲ - شیب ساحه (میلان) (Slope)

شیب بر سرعت انتقال آب از طریق زهکشی و حوزه تأثیر می گذارد.

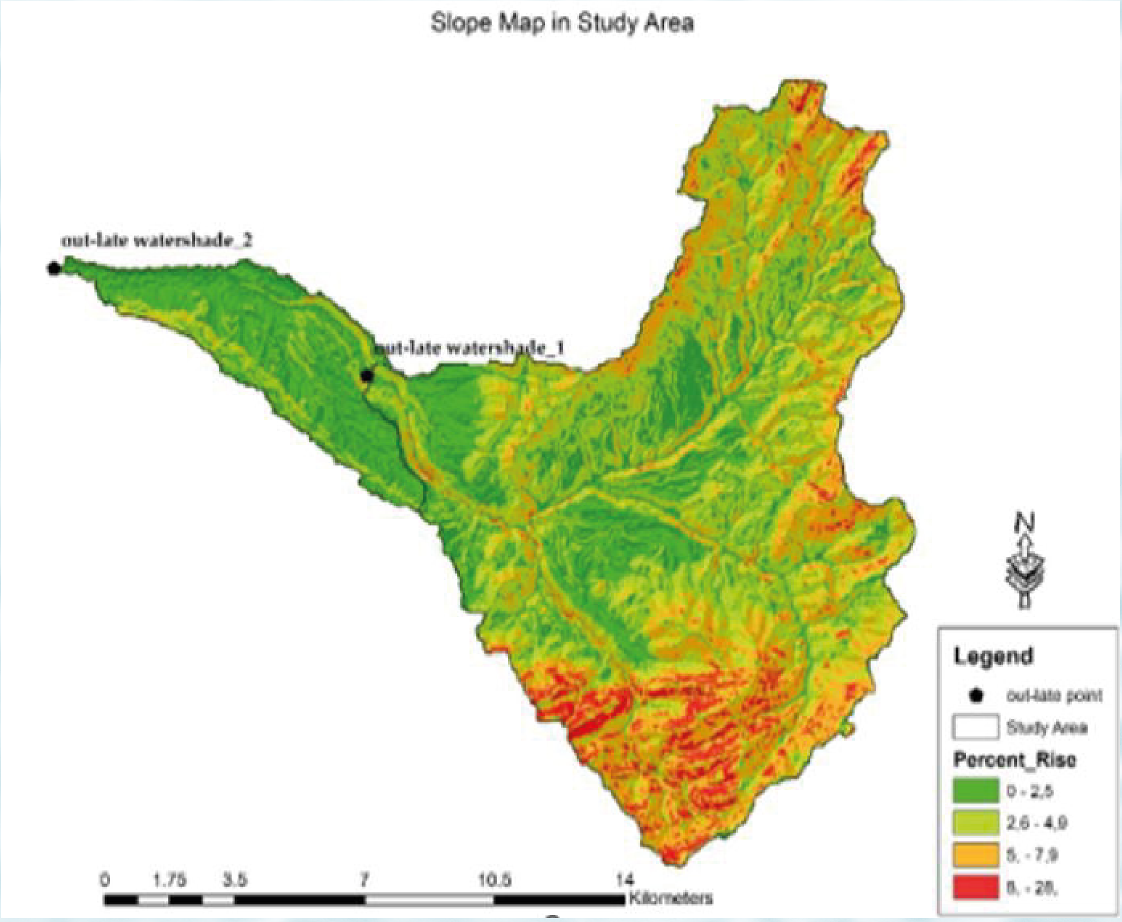

نقشه شیب با استفاده از آپشن slope در صفحه ArcMap از DEM-۱۰*۱۰ بدست آمده است. شکل (۱-۵)

شکل Error! No text of specified style in document.-۱ میلان ساحه مورد مطالعه را نشان میدهد.

۵.۳- پوشش زمین (Land cover)

در مدل HEC-HMS ، آمار و ارقام مربوط به پوشش زمین (Land Cover) نقش کلیدی در شبیه‌سازی دوران هایدرولوژیکی و تولید حجم جریان آب دارد. به طور خاص، تأثیرات زیر قابل توجه است :

- نوع پوشش زمین تأثیر مستقیم بر میزان و شدت حجم جریان آب دارد. مثلاً، مناطق با پوشش جنگلی معمولاً نفوذپذیری بالاتری دارند و باعث کاهش حجم جریان سطحی می‌شوند، در حالی که مناطق شهری با سطوح سخت باعث افزایش جریان می‌شوند.

- آمار وارقام پوشش زمین به تعیین ویژگی‌های نفوذ پذیری خاک کمک می‌کند.

- پوشش زمین بر مقدار تبخیر و تعرق تأثیر می‌گذارد.

- پوشش زمین به همراه دیگر عوامل هایدرولوژیکی (مانند شیب زمین و نوع خاک) به مدل HEC-HMS کمک می‌کند تا به‌طور دقیق‌تری شبیه‌سازی‌های مربوط به حجم و جریان آب را انجام دهد.

- اطلاعات پوشش زمین به شناسایی و تعیین نواحی در معرض سیلاب کمک می‌کند و می‌تواند به مدیریت بهتر منابع آب کمک نماید.

به‌طور کلی در مدل HEC-HMS ، استفاده از آمار و ارقام دقیق پوشش زمین برای بهبود دقت شبیه‌سازی‌ها و تصمیم‌گیری‌های مرتبط با مدیریت آب کمک می‌کند.

ارقام پوشش زمین افغانستان که از سال ۲۰۰۰الی ۲۰۱۸توسط ارگان ملی و بین المللی توسعه یافته، در این تحلیل از ارقام پوشش زمین سال ۲۰۱۸ ساحه خوشی ولایت لوگر استفاده صورت گرفته است. شکل (۲-۵)

از همینجا در شماره بعدی گرفته شود

طوریکه در شکل ۲-۵ ملاحظه میگردد، پوشش گیاهی در ساحه آبریزه اولی و دومی طوری ذیل میباشد:

ساحه آبریزه اولی:

۱. Built-up area
۲. Water Body
۳. Forest
٤. Irrigated Agriculture
۵. Fruit Trees
٦. Bare land
۷. Ringland

ساحه آبریزه دومی :

۱. Built-up area
۲. Irrigated Agriculture
۳. Fruit Trees
٤. Bare land

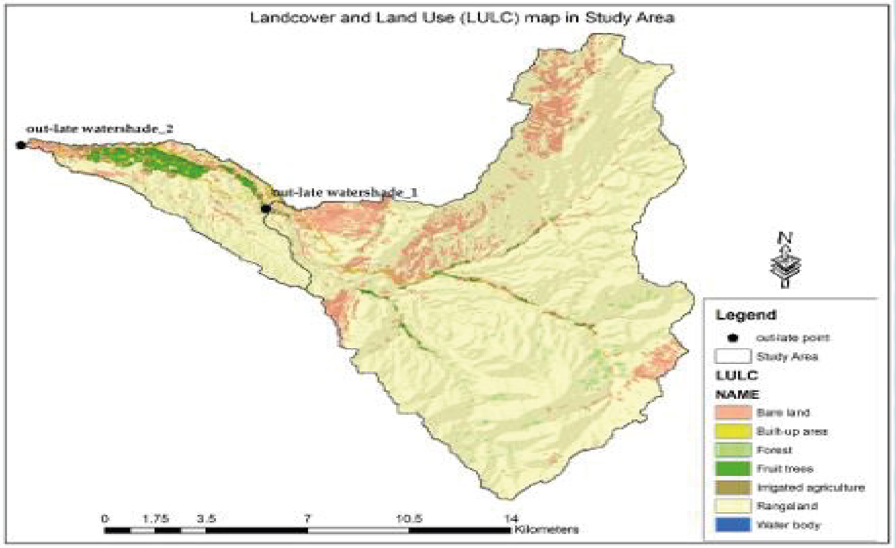

-۲ پوشش زمین ساحه مورد مطالعه را نشان *Error! No text of specified style in document.*شکل میدهد

در این تحلیل پارامتر های مورد نیاز مدل HEC-HMS براساس پارامتر LULC در ساحات آبریزه خوشی ولایت لوګر قرار ذیل خلاصه میګردد:

❖ ساحه آبریزه اولی:

1. Curve Number (CN) = 81,2
2. Improvise (IP)= 80,3
3. Canopy = 13,24

❖ ساحه آبریزه دومی :

1. Curve Number (CN) = 79,8
2. Improvise (IP)= 51,3
3. Canopy = 18,9

Lag time ٥.٤

یکی از پارامتر های مورد نیاز مدل HEC-HMS عبارت از دریافت Lag time بوده که فاصله زمانی بین بارندگی اعظمی و مقدار جریان اعظمی را نشان میدهد. در شکل (۳-۵) وضاحت داده شده است.

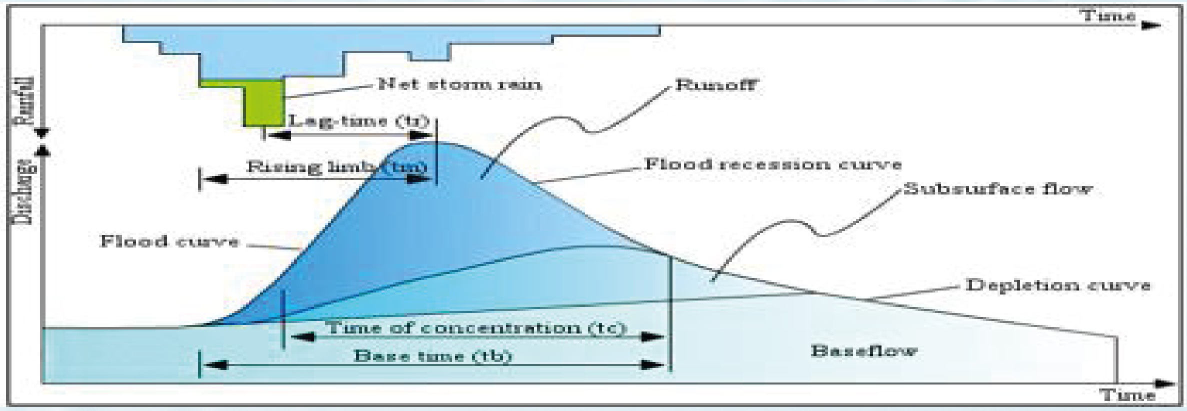

قیمت عددی Lag time ، در این تحقیق از روش Kirpich (۱۹٤۰) استفاده به عمل آمده است، که معادله قرار ذیل میباشد:

$T=0.6Tc$----------------1

$Tc= 0.0078(L^2/S)^{0.385}$----------------2

براساس معادلات فوق جدول (۱-۵) در ساحه خوشی ولایت لوګر ساحات آبریزه اولی و دومی طوری ذیل خلاصه میګردد:

جدول .Error! No text of specified style in document-۱ نشان دهنده میلان ، طول دریا و دریافت قیمت عددی Lag Time را در آبریزه های اولی و دومی ساحه خوشی نشان

No	Name of area	length(m)	Length(km)	Distance (feet)	Max Elevation	Min elevation	Basin-slope	Tc(min)	lag time(min)
1	W-1	24012	24.01	78779	3374.05	2299.70	0.013637	240.14	144.08
2	W-2	11264	11.26	36954	2299.70	2104.15	0.005292	193.02	115.81

عداز دریافت پارامتر های فوق صفحه مدل HEC-HMS در ساحه خوشی ولایت لوگر در شکل ٤-٥ وضاحت داده شده است:

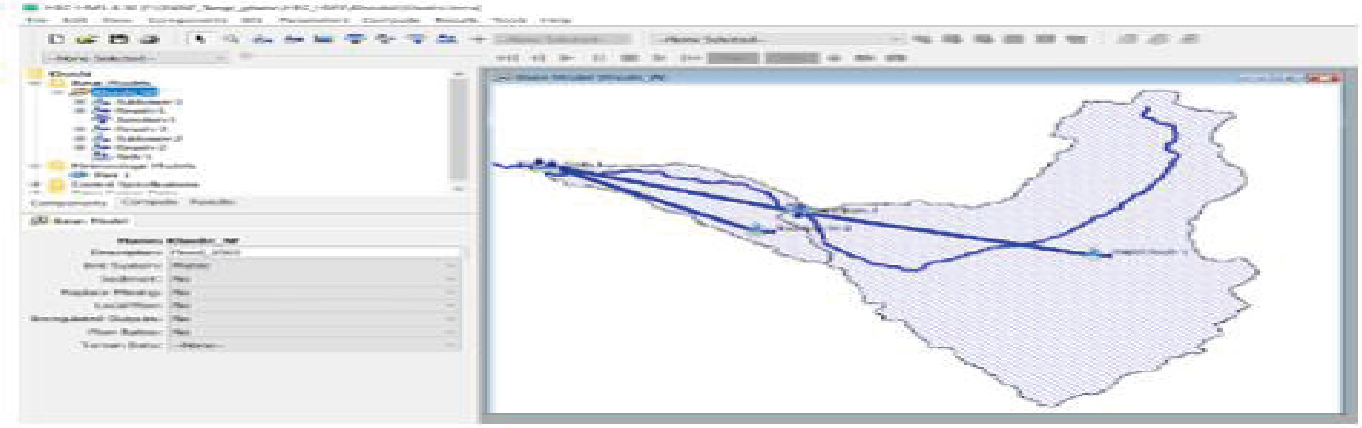

شکل .Error! No text of specified style in document-3 صفحه مدل HEC-HMS را در ساحات آبریزه خوشی ولایت لوگر نشان میدهد.

نتایج مدل HEC-HMS در ساحات آبریزه اولی تحت مطالعه ولسوالی خوشی ولایت لوگر ذیل نشان داده شده است

شکل .Error! No text of specified style in document-4 نتیجه مدل (HEC-HMS) را در ساحه اولی تحت مطالعه نشان میدهد.

مدلسازی هایدرولیکی برای تحلیل و محاسبه پیک سیلابی، یک رویکرد تحلیل و تصمیم چند معیاره(MCDA) multi-criteria decision analysis ابزار رایجتری است. طوریکه در شکل ٥-٥ ملاحظه میگردد، مقدار بارندگی مورخ ٤ اگست سال ٢٠٢٢ الی ٢٨ اگست سال ٢٠٢٢ نشان داده شده است، ارقام مقدار بارندگی در ساحه مورد مطالعه بنابر نبود ارقام مشاهداتی ناگزیر از ارقام ستلایتی در این تحلیل استفاده به عمل است. به تاریخ ٢٢ اگست سال ٢٠٢٢ مقدار بارندگی ٢٥,٥٣ ملی متر و تاریخ ٢٦ اگست مقدار بارندگی را ٢٣,٥ ملی متر نشان داده، که نتیجه مدل (HEC-HMS) در آبریزه اولی مورخ ٢٢ اگست مقدار جریان اعظمی ٣٤.٣ متر مکعب درثانیه و مؤرخ ٢٦ اگست مقدار جریان اعظمی آب ٣١ مترمکعب در ثانیه نشان داده است. بدین ملحوظ، مقدار جریان اعظمی که از اثر بارندگی در ساحه آبریزه اولی زریعه مدل(HEC-HMS) محاسبه و دریافت گردیده، عبارت اند از ٣٤.٣ متر مکعب در ثانیه میباشد.

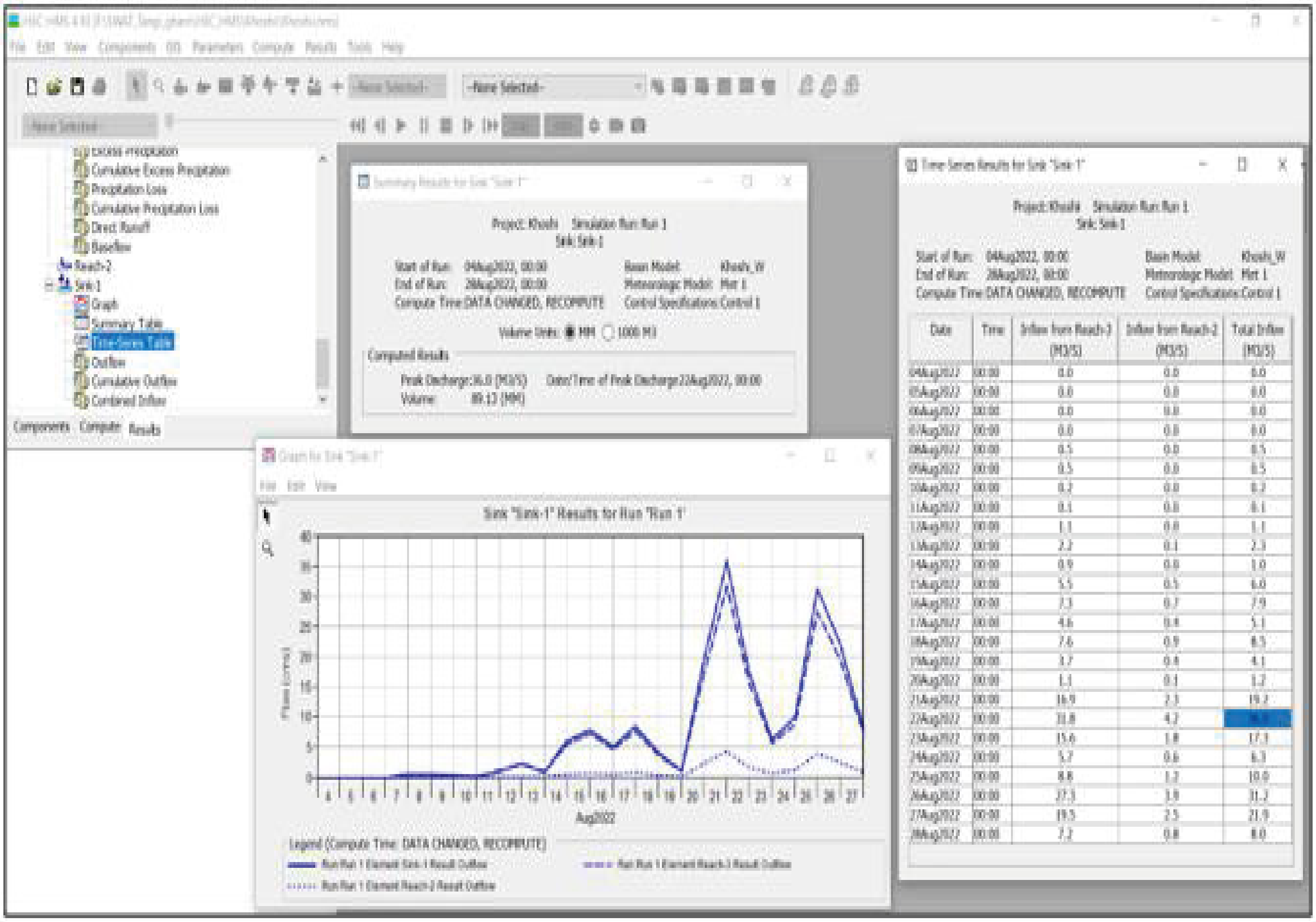

شکل 5-Error! No text of specified style in document. نتیجه کُلی مدل (HEC-HMS) را در نقطه خروجی ساحه تحت مطالعه نشان میدهد.

طبق شکل ۷-۵ ، براساس مقدار بارندگی نتیجه مدل (HEC-HMS) بیانگر آنست که به تاریخ ۲۲ اگست سال ۲۰۲۲ در مجموع مقدار جریان اعظمی از ساحه اولی و دومی تحت مطالعه به اندازه ۳٦ مترمکعب در ثانیه میباشد.

۱. شبیه سازی مقدار جریان اعظمی با استفاده از مدل **(HEC-RAS)** در ساحه مورد مطالعه

مدل Hydrologic Engineering Center - River Analysis System(HEC-RAS) یک نرم افزار انجنیری بوده که برای تحلیل جریان‌های سطحی و شبیه‌سازی جریان آب در دریاها و نهرها به کار می‌رود. این مدل به ویژه برای ارزیابی سیلاب مدیریت منابع آبی مفید است. مدل متذکره به عنوان ابزاری مؤثر در مطالعات هایدرولیکی، به انجنیران و برنامه ریزان کمک می‌کند تا تصمیمات بهتری در زمینه مدیریت منابع آب و کاهش خطرات ناشی از سیلاب‌ها اتخاذ کنند. در اینجاچند ویژه گی مدل HEC-RAS قرار ذیل خلاصه میگردد:

- ❖ مدل‌سازی جریان یک‌بُعدی و دو بُعدی: نرم افزار HEC-RAS قابلیت شبیه‌سازی جریان آب به صورت یک‌بُعدی (برای دریاها و نهرها) و دو بُعدی (برای مناطق سیلابی) را دارد.
- ❖ تحلیل سیلاب: این نرم افزار برای پیش‌بینی جریان سیلاب‌ها و مناطق تحت تأثیر آن‌ها ایجاد شده است.
- ❖ مدل‌سازی هندسی: نرم افزار HEC-RAS به استفاده کننده گان اجازه می‌دهد تا هندسه دریاها و ویژه گی‌های بستر آن را به‌راحتی وارد کند و به تحلیل جریان بپردازد.
- ❖ محاسبات هایدرولیکی: مدلHEC-RAS قادر است محاسبات هایدرولیکی پیچیده‌ای را انجام دهد، از جمله محاسبه مقدارجریان آب، سرعت جریان و تغییرات سطح آب.
- ❖ گزارش‌گیری و نمایش نتایج: این نرم افزار امکاناتی برای تولید گزارش‌ها و تصاویر گرافیکی از نتایج شبیه‌سازی را دارد که به تحلیل و ارائه نتایج کمک می‌کند.
- ❖ بنأ با درنظرداشت ویژه گی های فوق، از نرم افزار (HEC-RAS) در شبیه سازی مقدار جریان اعظمی آب (پیک اعظمی سیلاب) مورخ ۲۲ اگست سال ۲۰۲۲ در ساحه اولی تحت مطالعه ولسوالی خوشی ولایت لوگر استفاده به عمل آمده است که نتیجه آن در اشکال (۱-٦ و ۲-٦) نشان داده شده است:

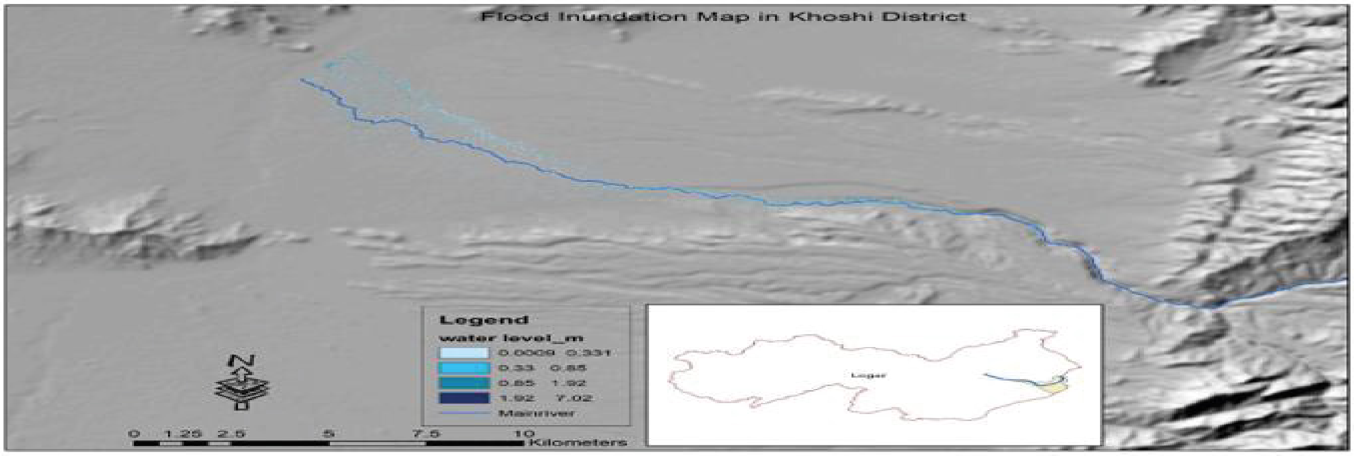

) را در ساحه اولی تحت مطالعه نشان میدهد6-HEC-RAS شبیه سازی نتیجه مدل .*Error! No text of specified style in document*شکل

شکل .Error! No text of specified style in document-۷ نتیجه مدل (HEC-RAS) را در صفحه گوگل ایرد (Google Earth) نشان میدهد.

شکل های ۶-۱ و ۶-۲ شبیه سازی مقدار جریان اعظمی سیلاب که از نتیجه مدل HEC-HMS در مدل HEC-RAS در ساحه خوشی ولایت لوگر استفاده به عمل آمده، طوریکه در شکل ها و نتایج مدل های فوق ملاحظه میگردد، ارتفاع اعظمی آب در حدود ۷ متر میباشد.

با درنظرداشت هدف تحقیق نتیجه کُلی قرار ذیل ارایه میگردد:

- از مقدار بارندگی ستلایتی، LULC وDEM جهت تحلیل در این تحقیق استفاده صورت گرفته است. مقدار بارندگی اعظمی مورخ ۲۰۲۲/۰۸/۲۲ در ساحه خوشی ولایت لوگر به اساس ارقام ستلایتی ۲۵،۵۳ ملی نشان داده است.
- از مدل HEC-HMS بمنظور دریافت پیک اعظمی مقدار جریان آب، از مدل HEC-RASبخاطر شبیه سازی پیک اعظمی مقدار جریان آب از ساحه خروجی آبریزه اولی و از نرم افزار Arc-GISجهت دریافت و محاسبه ساحات آبریزه ها، مشخص ساختن طول دریا، دریافت میلان ساحه آبریزه ها و دیگر پارامتر های مورد نیاز مدل ها از قبیل دریافت پوشش گیاهی برای ساحات آبریزه ها استفاده به عمل آمده است.
- به اساس نتایج مدل HEC-HMS مقدار جریان اعظمی آب در ساحه آبریز اولی ۳۴،۳ مترمکعب فی ثانیه محاسبه گردیده است.
- ارتفاع متوسط آب به اساس نتایج مدل HEC-RAS در حدود ۲،۱ متر و ارتفاع اعظمی آب الی ۷ متر در بعضی ساحات نشان داده شده است .
- قیمت عددی پارامتر های(Curve Number (CN ، (Improvise (IP وCanopy)محاسبه و تخمین گردیده است.
- یکی از محدودیت های این تحقیق نبود ارقام مقدار بارندگی اعظمی مشاهداتی در ساحات آبریزه اولی و دومی بوده است.

۷پیشنهادات

جهت بهبود و تقویت بهتری این تحقیق طی دو بخش پیشنهادات طوری ذیل تشریح گردیده است:

۱. بخش تحلیلی و تخصصی

- تطبق مدلهای مشابه دیگر مانند soil and water (SWAT model): assessment tool modelجهت مقایسه و دقت کاری نتایج فوق مفید میباشد.
- سروی ساحوی بخاطر مقایسه ارتفاع اعظمی آب و بلند بردن دقت کاری نتایج بدست آمده از مدل.HEC-HMS
- نیاز به DEM 1*1 m جهت شبیه سازی ساحات تحت خطر سیلاب.

۲. بخش اجتماعی و اقتصادی

- آگاهی دهی و ایجاد شبکه های هشداردهی سیلاب در ساحات بالادست حوزه آبریزه، جهت کاهش آسیب پذیری سیلاب.
- بمنظور کاهش ومدیر یت بهتر چنین وقوعات سیلاب ها ، در ساحه بالادست آبریزه اولی غرس و تقویت جنگلات مقاوم در برابر وقوعات خشکسالی.

د نړۍ او د افغانستان د برېښنا ترکیب ته یوه هر اړخیزه کتنه

په تېر پسې

ترتیب کوونکی: انجنیر مسعود امانزی

۲ - د برېښنا ترکیب کې نړیوال تمایلات

د برېښنا ترکیب دینامیکونو حالت په ټوله نړۍ کې په چټکۍ سره وده کوي، د ټیکنالوژیکي پرمختګونو، د پالیسۍ بدلونونو، او د اقتصادي واقعیتونو بدلولو لخوا پرمخ وړل کیږي. دا برخه په دواړو پرمختللو او مخ پر ودې هېوادونو کې لیدل شوي تمایلات څیړي، د فوسیل تیلو څخه نوي کېدونکو ته د لېږد سپړنه، انرژۍ ته د لاسرسي په برخه کې ننګونې او فرصتونه، او ځانګړې قضیې مطالعات چې د برېښنا تولید لپاره مختلفې طریقې په ګوته کوي.

۲.۱.پرمختللي هېوادونه(Developed Countries) له فوسیل سونګ توکو څخه نوي کېدونکي ته لېږد؛

په ډېری پرمختللو هېوادونو کې، د فوسیل تیلو څخه د نوي کېدونکي انرژۍ سرچینو په لور د حرکت کولو روښانه تمایل شتون لري. دا بدلون تر ډېره حده د اقلیم د بدلون، د انرژۍ د خوندیتوب او د پایښت لرونکې اقتصادي ودې په اړه د اندېښنو له امله هڅول شوی.

• د ډېرو سکرو کارول کمول: د متحده ایالاتو او انګلستان په څېر هېوادونو د سخت چاپیریال مقرراتو او د طبیعي ګاز او نوي کېدونکو اقتصادي ورتیا له امله د ډېرو سکرو په کارونې کې د پام وړ کمښت لیدلی. د ډېرو سکرو کمښت اکثرا د زړو، لړ اغیزمن برېښنا فابریکو د تړلو سره مل وي.

• د تجدید وړ انرژیو زیات استعمال: د باد او لمر برېښنا په زیاتېدونکې ډول د قیمت له پلوه سیالي شوې دي، او ګڼ شمیر هېوادونه په دې ټیکنالوژیو کې زیاته پانګونه کوي. د بېلګې په توګه، د جرمنی " انرژۍ وینډ " پالیسي ژمنه کوي چې تر ۲۰۳۰م کال پورې به د برېښنا یوه لویه برخه له تجدید وړ سرچینو څخه ترلاسه کړي.

د پالیسۍ اغېزې

د حکومت تګلاري د برېښنا د ترکیب په جوړولو کې خورا مهم رول لوبوي. اغیزمنې پالیسۍ عبارت دي له:

• سبسایډي او هڅونې: د نوي کېدونکې انرژۍ پروژو لپاره مالي ملاتړ پانګه اچونه هڅوي. د مثال په توګه، په متحده ایالاتو کې د لمریز او باد پروژو لپاره د مالیاتو کریډیټ د پام وړ ظرفیت لوړ کړې.

• د کاربن قیمت ټاکل: د کاربن مالیې یا د کیپ او سوداګرۍ سیستمونه (cap-and-trade systems) پلي کول مالي هڅونه رامنځته کوي ترڅو د ککړتیا کچه کمه کړي، چې دې سره د برېښنا شرکتونه د پاکې انرژۍ سرچینو ته هڅول کیږي.

•تنظیمي چوکاټونه: د خپربدلو او د نوي کېدونکې انرژۍ معیارونو په اړه روښانه مقررات هدفونه ټاکي چې په پاکو ټیکنالوژیو کې پانګونې هڅوي.

۲.۲. مـــخ پر ودې هیـــوادونه (Developing Countries)

ننګونې او فرصتونه

مخ پر ودې هیوادونه د برېښنا د ترکیب په اړه د ځانګړو ننګونو او فرصتونو سره مخ دي.

• انرژۍ ته لاس رسی: په مخ پر ودې هیوادونو کې د نفوس یوه مهمه برخه برېښنا ته د باور وړ لاسرسی نلري. دا د نوي کېدونکي انرژۍ سرچینو لپاره ننګونه او فرصت دواړه وړاندې کوي، کوم چې په غیر متمرکز شکلونو کې ځای په ځای کېدای شي، لکه آف ګرډ سولر سیستمونه.

• اقتصادي وده: ارزانه او باوري برېښنا ته لاس رسی د اقتصادي پرمختګ لپاره مهم دی. ډېری مخ پر ودې هیوادونه ننګونې او فرصتونه د صنعتي ودې د ملاتړ او د ژوند معیارونو ته وده ورکولو لپاره د برېښنا زیربنا پراخه کولو په لټه کې دي.

انرژۍ ته لاسرسی او اقتصادي وده:

د نوي کېدونکې انرژۍ ټیکنالوژۍ، په ځانګړې توګه لمر او باد، په زیاتېدونکې توګه د انرژۍ د لاسرسي د زیاتولو لپاره د ګټور حل په توګه لیدل کیږي.

• غیر متمرکز حلونه: مایکروګرېډونه او د سولر کورني سیستمونه لیرې پرتو ټولنو ته اجازه ورکوي چې خپله برېښنا تولید کړي، د فوسیل د تیلو په مرکزي فابریکو باندې تکیه کموي او د پایداري توان لوړوي.

• د کار پیدا کول: د نوي کېدونکې انرژۍ سکتور کولای شي د نصب کولو، ساتنې او تولید په برخه کې دندې رامینځته کړي، په هغو سیمو کې اقتصادي فرصتونه چمتو کوي چې ورته اړتیا لري.

په لنډه توګه، د برېښنا د ترکیب نړۍوال تمایلات د اقتصادي، چاپیریالي، او ټولنیزو عواملو ترمنځ یو پېچلی تعامل ځرګندوي. پرمختللي هېوادونه د فوسیلي سونګونو څخه د نوي کېدونکو انرژیو ته په لېږد کې دي، چې د سیاستونو او د عامه غوښتنې له امله د پاکې انرژۍ لپاره هڅول کیږي. په عین حال کې، مخ پر ودې هیوادونه انرژۍ ته د لاسرسي پراخولو او د اقتصادي ودې په برخه کې له بې ساري ننګونو او فرصتونو سره مخ دي. د مختلفو هیوادونو د قضیې مطالعې د برېښنا تولید او د نړۍ د انرژۍ د منظرې روان تکامل لپاره مختلفې طریقې په ګوته کوي. لکه څنګه چې هیوادونه دا لېږد پرمخ وړي، د همکارۍ اهمیت، نوښت، او پایښت لرونکي عملونه به د برېښنا د ترکیب راتلونکي په جوړولو کې خورا مهم وي.

اوس غواړم د ځینو پرمختللو او مخ پر ودې هیوادونو د بریښنا د ترکیب په اړه ولیکم.

شیمره	هیوادونه	د یو شیمر هیوادونو د انرژۍ د ترکیب په اړه لنډ معلومات	د هیوادونود انرژۍ ترکیب ګرافونه
۱	چین	د بریښنا پیچلي ترکیب سره چین په نړۍ کې د بریښنا ترټولو لوی تولیدونکی او مصرف کونکی دی. ډېرو سکاره د بریښنا اصلي سرچینه ده، خو حکومت د نوي کیدلو په برخه کې ډېره پانګونه کوي. چین د لمر او باد د انرژۍ په تولید کې په نړۍ کې مخکښ دی او په پام کې لري چې تر ۲۰۳۰ کال پورې د انرژۍ په برخه کې د تجدید وړ انرژۍ برخه ۵۰ سلنې ته لوړه کړي.	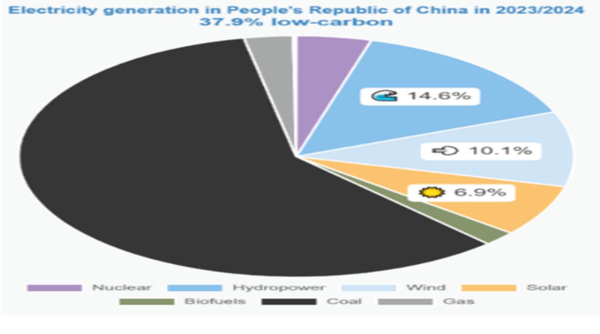

۲	جاپان	د جاپان د برېښنا ترکیب په ۲۰۱۱ کې د فوکوشیما له ناورین راهیسې د پام وړ بدلونونو سره مخ شوی. دا ناورین د ډېری اټومي بټیو د بندیدو لامل شوی، چې په پایله کې یې په فوسیل تیلو، په ځانګړې توګه طبیعي ګاز باندې تکیه زیاته شوې. په خواب کې، جاپان د نوي کیدونکي انرژۍ په برخه کې ډېره پانګه اچونه کوي، په ځانګړې توګه د لمریزې برېښنا، د خپل برېښنا ترکیب کې د نوي کیدونکي ونډې زیاتولو لپاره د پام وړ اهدافو سره. جاپان د انرژۍ امنیت، د اټومي انرژۍ په اړه د عامه پوهاوي، او د انرژۍ متنوع د پورټفولیو اړتیا له ستونزو سره مخ دی.	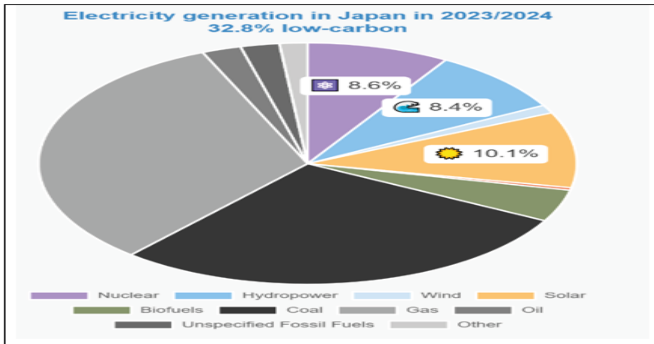
۳	جبل الطارق	په ۲۰۲۰ کال کی د جبل الطارق د برېښنا مصرف په بشپړه توګه پر فوسیل سونګتو تکیه درلوده، او ۱۰۰٪ برېښنا یې د فوسیل انرژۍ سرچینو څخه تولیدیده. د جبل الطارق د برېښنا تولید د ګازونو د اخراج او هوا ککړتیا کې لویه برخه لري، چې نه یوازې د محلي هوا کیفیت ته اغېز رسوي بلکې د نړیوال اقلیم پر بدلون هم تاثیر کوي.	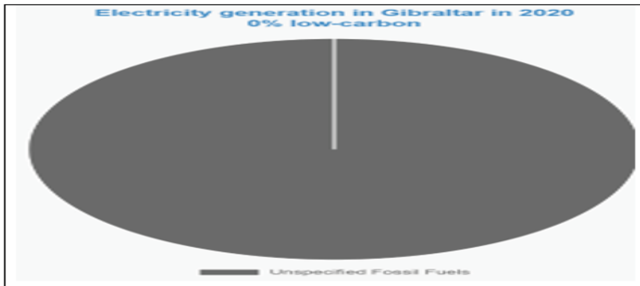
۴	متحده ایالات	د متحده ایالاتو د برېښنا ترکیب په تیره لسیزه کې د پام وړ بدلون لیدلی. طبیعي ګاز د برېښنا د مخکښې سرچینې په توګه د ډېرو سکرو ځای نیولی، چې عمدتاً د کم اخراج او رقابتي قیمتونو له امله دی. د باد او لمر انرژۍ هم د دولت په کچه سیاستونو او فدرالي مالیاتي تشویقونو له امله چټک وده کړې ده.	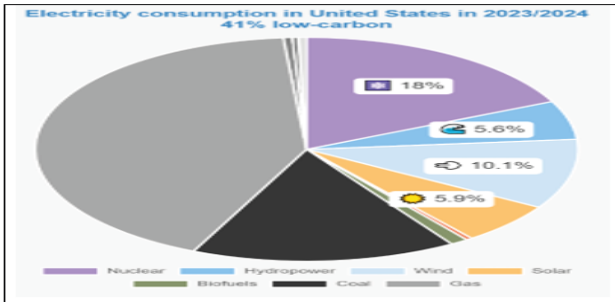
۵	آلمان	آلمان اکثرا د نوي کیدونکي انرژۍ په لېږد کې د مشر په توګه پېژندل کېږي. د انرژۍ وینډ د پالیسۍ چوکاټ هدف د شنو خونو ګازونو خپریدلو کمول، د اټومي برېښنا مرحله بندول، او د برېښنا ترکیب کې د نوي کیدونکي ونډې زیاتول دي. د وروستیو کلونو په څېر، د آلمان د برېښنا تولید له ۴۰٪ څخه ډېر د تجدید وړ دي، د باد او لمر په برېښنا کې د پام وړ پانګوني سره. د بریالیتوبونو سره سره، آلمان د شبکې ثبات او د متغیر نوي کیدونکي سرچینو ادغام پورې اړوند ننګونو سره مخ دی.	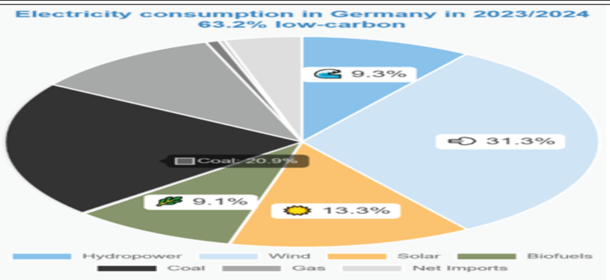
۶	فرانسه	د فرانسې د برېښنا ترکیب په اټومي انرژۍ باندې د هغې د تکیه کولو له امله خورا ډېر اغېزمن شوی. د فرانسې نږدې ۷۰٪ برېښنا د اټومي برېښنا څخه تولید کېږي، دا د برېښنا تولید په برخه کې د کاربن ټیټو ترتولو ټیټه توزیع کونکي هیوادونو څخه جوړوي. پداسې حال کې چې اټومي یو غالب رول لوبوي، فرانسه د نوي کیدونکي انرژۍ، په ځانګړې توګه د باد او لمر په برخه کې خپله پانګونه زیاتوي. د فرانسې حکومت په پام کې لري چې تر ۲۰۳۵ پورې د اټومي انرژۍ برخه ۵۰٪ ته راټیټه کړي، د انرژۍ د لېږد لپاره د متوازن چلند په اړتیا ټینګار کوي.	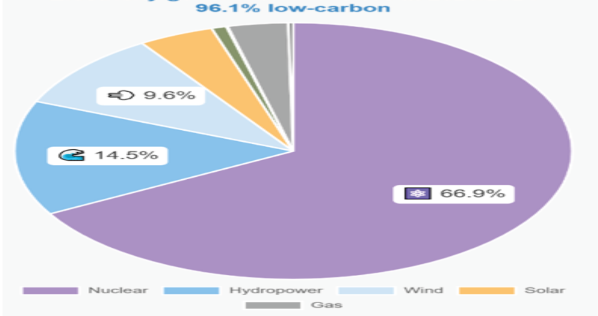

۷	ناروې	ناروې د نوي کيدونکي انرژۍ په ځانګړي توګه د اوبو برېښنا کې د مشر په توګه ولاړ دی. د ناروې شاوخوا 90٪ برېښنا د اوبو برېښنا څخه راځي، چې دا د نړۍ په کچه یو له پاکو انرژیو څخه جوړوي. ناروې په پایښت ټینګار کوي او موخه یې دا ده چې د اوبو برېښنا زېربنا ساتلو په وخت کې د نوي کیدونکو پانګوونې ته دوام ورکړي. ناروې ګاونډیو هیوادونو ته اضافي برېښنا صادروي، چې د اروپايي انرژۍ بازار سره یې نور هم ادغام شي.	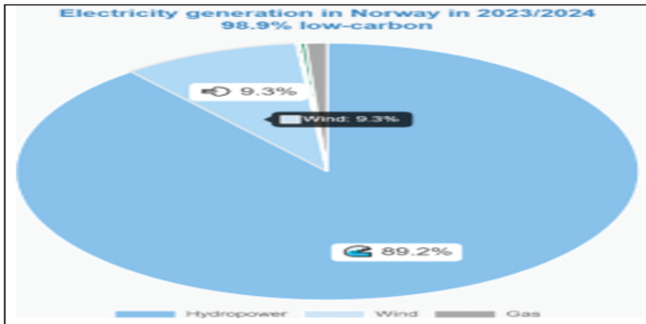
۸	کینیا	کینیا په افریقا کې د نوي کیدونکي انرژۍ په برخه کې مخکښ هیواد دی، د برېښنا تولید شاوخوا ۹۰٪ د نوي کیدونکي سرچینو څخه راځي. جیوترمل انرژۍ په ځانګړي توګه د پام وړ ده، چې شاوخوا ٤٥٪ د برېښنا ترکیب یې جیوترمل څخه دی. د فوسیل سونګ په برخه کې طبیعي ګاز او ډیزل یو کوچنی رول لوبوي، د برېښنا په تولید کې شاوخوا ۵٪ ونډه لري، په عمده توګه د بیک اپ او لوړ برېښنا (peaking power) لپاره.	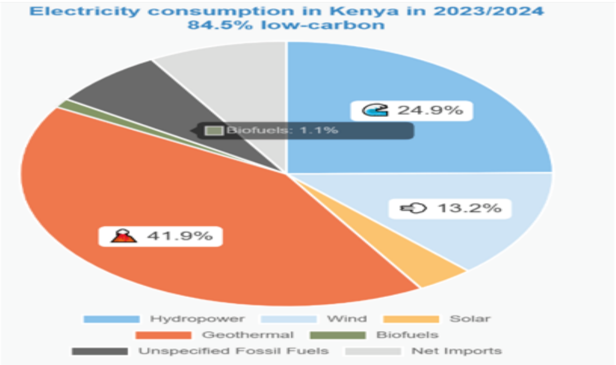
۹	افغانستان	پداسې حال کې چې کینیا د نوي کیدونکي انرژۍ قوي بنسټ لري، ننګونې شاملې دي د شبکې زېربنا ښه کول او په لیرې پرتو سیمو کې د انرژۍ لاسرسي تضمین کول دی. د افغانستان د برېښنا مصرف په پراخه توګه د برېښنا وارداتو پر بنسټ ولاړ دی. د کورنیو سرچینو څخه د انرژۍ ترکیب تر ډېره د اوبو په سرچینو پورې اړه لري چې د دې مقالې په دویمه برخه کې د هیواد د انرژۍ ترکیب په اړه بشپړتوضیحاتو او تحلیلونه بحث وشوی.	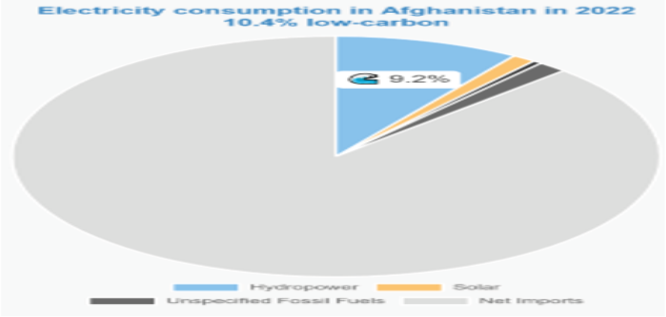
۱۰	ایسلند	آیسلنډ په تېره یوه کال کې د خپلې برېښنا ۹۹.۹۹٪ د ټیټې کربن لرونکو سرچینو څخه تولیدولو سره یو حیرانونکی لاس ته راوړنه ترلاسه کړې ده. د ایسلند د برېښنا ترکیب په عمده توګه د هایدرو پاور څخه راځي، کوم چې د ۷۰٪ څخه زیات دی، او جیوترمل انرژي، چې نږدې ۳۰٪ برېښنا چمتو کوي.	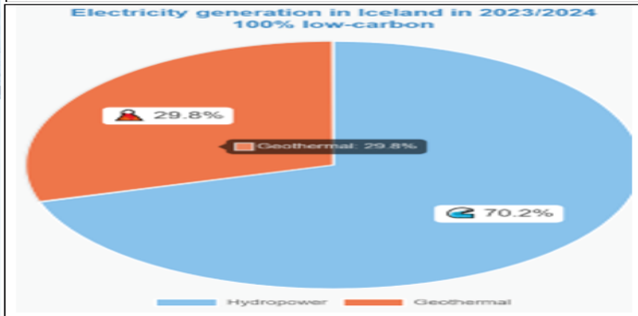

۳- هغه عوامل چې د برېښنا پر ترکیب اغیزه کوي

د يوې سيمې يا هېواد د برېښنا ترکيب د ګڼشمېر فکتورونو له مخې جوړېږي چې د انرژۍ د توليد او مصرف پر څرنګوالي اغېز لري. د دې فکتورونو پوهه د پاليسيو جوړونکو، د انرژۍ توليدونکو او مصرفوونکو لپاره مهمه ده، ځکه چې دا فکتورونه د يوې پايدارې او مقاومې انرژۍ راتلونکې ته د لارښوونې لارې ټاکي. دې برخه کې د برېښنا د ترکيب پر اغېزمنو کليدي فکتورونو بحث کېږي، چې پکې د منابعو شتون، ټيکنالوژيکي پرمختګونه، اقتصادي فکتورونه، چاپېريالي پاليسيانې او قوانين، او د عامه نظر او ټولنيز خوځښتونه شامل دي.

۱٫۱. د سرچينو شتون

د منابعو شتون د سيمې د برېښنا د ترکيب په ټاکلو کې يو بنسټيز فکتور دی. د انرژۍ د سرچينو ډولونه چې په

طبیعي توګه شتون لري د کومې سرچینې پراختیا او په اغیزمنه توګه کارول کیدی شي

- فوسیل سونګ: د ډبرو سکرو، تیلو او طبیعي ګازو بډایه هیوادونه، لکه متحده ایالات، روسیه او سعودي عربستان اکثرا د برېښنا تولید لپاره په دغو سرچینو ډېر تکیه کوي. د دې منابعو شتون کولای شي د انرژۍ بیې ټیټې کړي او د فوسیل تیلو پراساس برېښنا فابریکو ته لومړیتوب ورکړي.

- د تجدید وړ منابع: د نوي کیدونکې انرژي تولید ظرفیت د سیمې له مخې خورا توپیر لري. د مثال په توګه، هغه هیوادونه چې د لمر وړانګې لري، لکه هند او استرالیا، کولای شي د پام وړ لمر انرژي وکاروي، پداسې حال چې هغه هیوادونه چې قوي بادونه لري، لکه ډنمارک او انګلستان کولای شي د باد انرژي پروژې رامینځته کړي. د اوبو د برېښنا ظرفیت هم د موقعیت پورې تړلې دي، چیرې چې غرنۍ سیمې اکثراً د سیندونو له سیستمونو څخه ګټه اخلي چې بندونه پرې جوړیدلی شي.

- جیوپولیتیک فکتورونه: د منابعو شتون هم د جیوپولیتیکي دینامیکونو لخوا اغېزمن کېږي. د انرژۍ سرچینو ته لاسرسی کولای شي نړیوالې اړیکې او سوداګریز تړونونه پرمخ بوځي، د انرژۍ امنیت او قیمتونو باندې اغیزه کوي.

۱,۲. تخنیکي پرمختګونه

ټیکنالوژیکي پرمختګونه د برېښنا د ترکیب په جوړولو کې مهم رول لوبوي، د انرژۍ تولید اغیزمنتیا او د انرژۍ د مختلفو سرچینو د یوځای کولو امکانات دواړه اغیزمن کوي.

- د نوي کیدونکې انرژۍ ټیکنالوژۍ: د لمر پینلونو، باد توربینونو، او د انرژۍ ذخیره کولو سیستمونو نوښتونو د تجدید وړ انرژۍ قیمت په پام وړ ډول راکم کړی دی. د بېلګې په توګه، د فوتوولټایک حجرې د مؤثریت پرمختګونو د لمریزې برېښنا د لاسرسي او اقتصادي پیاوړتیا په لحاظ، د خدمتونو د کچې او کورني استعمال لپاره دواړو ته ممکنه کړې ده

- سمارټ ګرېډونه: د سمارټ ګرډ ټیکنالوژیو پراختیا د برېښنا رسولو او تقاضا ښه مدیریت ته اجازه ورکوي. دا سیستمونه د شبکې ثبات او اعتبار ته وده ورکولو له لارې د متغیر نوي کیدونکې سرچینو ادغام اسانه کوي ، په دې توګه د برېښنا متفاوت ترکیب ته وده ورکوي.

- د انرژۍ ذخیره: د بیټرۍ ټیکنالوژۍ پرمختګونه، په ځانګړې توګه د لیتیم-آیون بیټرۍ، د انرژۍ ذخیره کولو وړتیاوې بدلې کړې دي. پرمختللې ذخیره کولو حل لارې دې ته اجازه ورکوي چې د بیا ځلې وړ سرچینو څخه اضافي انرژي ذخیره او د لوړ تقاضا یا کم تولید په وختونو کې وکارول شي، چې د بیا ځلې وړ انرژۍ د باور وړتیا ته وده ورکوي.

۱,۳. اقتصادي عوامل

اقتصادي ملحوظات د برېښنا د ترکیب په جوړولو، د پانګونې په پرېکړو، د بیو په ټاکلو او د انرژۍ د مختلفو سرچینو د ټولیزو امکاناتو په جوړولو کې مهم دي.

- د لګښت رقابت: د نوي کیدونکې ټیکنالوژیو د لګښتونو کموالی دې ته لاره هواره کړې ده، چې دا ټیکنالوژۍ د دودیزو فوسیل سون توکو سره په زیاتېدونکي ډول رقابتي شي. د بېلګې په توګه، د لمریزې او باد انرژۍ لګښتونه په تېرو لسو کلونو کې راکم شوي دي، چې په ډېرو سیمو کې د بیا ځلې وړ انرژۍ د نوې برېښنا تولید تر ټولو ارزانه سرچینه ګرځولې ده.

- د بازار جوړښتونه: د برېښنا د بازارونو ډیزاین کولای شي د انرژۍ د ځانګړو سرچینو د اخیستلو هڅونه یا مخنیوی وکړي. رقابتي بازارونه ممکن د ټیټ لګښت انتخابونو سره مرسته وکړي، پداسې حال کې چې تنظیم شوي بازارونه ممکن ډېر ثبات ولري مګر د نوي ټیکنالوژیو په ادغام کې لږ انعطاف ولري.

- پانګه‌اچونه او تمویل: د انرژۍ د پروژو لپاره د تمویل شتون خورا مهم دی. د نوي کیدونکې انرژۍ زیربنا کې عامه او خصوصي پانګه‌اچونه، د مناسبو مالي شرایطو سره سره، کولای شي د پاکې برېښنا ترکیب لیږد پرمخ بوځي.

۱,۴. د چاپېریال پالیسي او قانون جوړونه

د چاپېریال پالیسي او قانون جوړونه د داسې چوکاټونو په رامینځته کولو سره چې پایښت ته وده ورکوي او د شنو خونو ګازونو خپرېدلو کموي د برېښنا ترکیب رامینځته کولو کې مهم رول لوبوي.

- د نوي کیدونکې انرژۍ معیارونه: ډیرو هیوادونو د نوي کېدونکو انرژۍ معیارونه یا مقررات پلي کړي دي چې اسانتیاوو ته اړتیا لري ترڅو د نوي کېدونکو سرچینو څخه د دوی د برېښنا یوه ټاکلې سلنه ترلاسه کړي. دا مقننه طریقه د نوي کېدونکو په برخه کې پانګه‌اچونه هڅوي او د برېښنا د ترکیب پهٔ تنوع کې مرسته کوي.

- د کاربن نرخ ټاکل: میکانیزمونه لکه د کاربن مالیه او د کیپ او سوداګرۍ سیستمونه د اخراج کمولو لپاره مالي هڅونې رامینځته کوي. په کاربن باندې د قیمت په ټاکلو سره، دا پالیسۍ اسانتیاوې هڅوي چې د فوسیل تیلو څخه د پاکو انرژۍ سرچینو ته انتقال کړي.

- سبسایډي او تشویقونه: د نوي کېدونکې انرژۍ پروژو لپاره د حکومت سبسایډي، د مالیاتو کریډیټ او وړیا مرستو سره، کولای شي د پاکو ټیکنالوژیو د پلي کولو په وړاندې مالي خنډونه د پام وړ کم کړي. د مثال په توګه، په متحده ایالاتو کې د پانګې اچونې مالیه کریډیټ (ITC) د لمریزې انرژۍ وده هڅولې ده.

۱,۵. عامه افکار او ټولنیز خوځښت

عامه افکار او ټولنیز حرکتونه په زیاتېدونکې توګه د انرژۍ په پالیسیو او د برېښنا مخلوط اغیزه کوي، د اقلیم بدلون او د چاپېریال پایښت په اړه د پوهاوي مخ په زیاتېدونکې اندیښنې منعکس کوي.

- د پاکې انرژۍ لپاره د مصرف کوونکي غوښتنه: لکه څنګه چې د اقلیم مسلو په اړه عامه پوهاوی ډېرېږي، مصرف کوونکي د پاکې انرژۍ اختیارولو غوښتنه کوي. دا غوښتنه اسانتیاوې هڅوي چې د نوي کېدونکې انرژۍ او انرژۍ موثریت برنامو کې د مصرف کوونکو غوره توبونو پوره کولو لپاره ډېرې پانګونې وکړي.

- فعالیت او وکالت: د بنسټیزو حرکتونو او مدافع سازمانونو د پیاوړي چاپېریال پالیسي او د نوي کېدونکې انرژۍ په برخه کې د ډېرو پانګونو په هڅولو کې مهم رول لوبوي. هغه کمپاینونه چې موخه یې د فوسیل تیلو انحصار کمول او پایښت ته وده ورکول دي په ټوله نړۍ کې جریان ترلاسه کړی.

- د شرکتونو ټولنیز مسوولیت: ګڼ شمېر شرکتونه پایداره پراختیا موخې غوره کوي او د تجدید وړ انرژۍ هدفونو ته ژمن دي، چې دا د دوی د شرکتونو ټولنیز مسوولیت (CSR) د نوښتونو برخه ګرځېدلې ده. دغه تمایل د انرژۍ په بازارونو اغېز لري، ځکه چې کاروبارونه هڅه کوي چې د مصرفوونکو ارزښتونو سره ځان سمبال کړي او خپل چاپېریالي اغېز کم کړي.

په لنډه توګه، د برېښنا ترکیب د فکتورونو پېچلي تعامل لخوا اغیزمن کېږي، په شمول د سرچینو شتون، تخنیکي پرمختګونه، اقتصادي نظرونه، د چاپېریال پالیسۍ، او عامه نظر. د دې فکتورونو پوهېدل د پایښت لرونکي او انرژۍ راتلونکي ته د لېږد لاربنود لپاره اړین دي. لکه څنګه چې د نړۍ په ګوټ ګوټ کې هیوادونه د دې اغیزو لخوا وړاندې شوې ننګونې او فرصتونه پرمخ وړي، د برېښنا متنوع او متوازن ترکیب به د اقلیم بدلون په ښه کولو او د انرژۍ امنیت تضمین کولو کې مهم وي. د برېښنا ترکیب روان تحول د حکومتونو، صنایعو او ټولنو ترمنځ د همکارۍ اړتیا په ګوته کوي ترڅو د دوامداره انرژۍ منظره رامینځته کړي.

د کار ملي کنفرانس

د انرژي پهٔ سکتور کې پانګه‌اچونه او د کاري فرصتونو برابرول

پهٔ تېر پسې

لیکونکی: انجنیر حبیب الرحمن (رحمت مایار)

کوم یو غوره دی NPV که IRR :؟

دا پوره واضح ده . IRR معمولاً، ډیر ګټور دی ځکه چې تاسو د ډیرو پروژو یا پانګوونې پرتله کولای شئ، یا په داسې شرایطو کې چې د مناسب تخفیف نرخ ټاکل ستونزمن وي. NPV د دې لپاره غوره دی کله چې د نغدو جریان ممکن د وخت په تېرېدو سره له مثبت څخه منفي) یا بیرته منفي ته واوړي ، یا کله چې ډیر تخفیفي نرخونه شتون ولري.

هره کورنۍ په اوسط ډول څومره د برېښنا انرژي مصرفوي؟

د ۲۰۱٤هـ ل کال لپاره د EIA د راپور له مخې په هر کور کې د برېښنا منځنۍ کارول نږدې ۹۱۱ KWH په میاشت کې دی. دا به د موقعیت او اقلیم له مخې د پام وړ توپیر ولري. د مثال په توګه په ګرمو او مرطوبو سیمو کې د کال په ۸ ګرمو میاشتو کې شاوخوا ۲۰۰۰ KWH او په سړه میاشتو کې ۱۰۰۰ KWH مصرفیږي . نو په استوایي موقعیت کې د هوا د حالاتو حالت سره بدلون مومي.

دا پدې مانا ده چې د اوسط برېښنا کارول ۹۱۱ کیلو واټ / (۳۰۲٤ x ساعته) دي. چې ۱٫۲٦کیلو واټه ده. که مونږ په ساده ډول د دې په اړه لاړ شو نو ۲٫۲۵ میګاواټه کولای شي شاوخوا ۱۸۰۰ کورونو ته برېښنا ورکړي.

که د EIAد نړیوال سازمان د تخمین له مخې د افغنستان د خلکو د برېښنا اړتیا محاسبه په لنډ ډول سره ګورو چې په افغانستان کې ٤۱۱۲۸۷۷۱ وګړي چې مجموعاً ٦۸٥٤۷۹٥ کورونه تشکیلوي.

د پروژو اقتصادي تحلیل

یوه عملي پروژه چې د افغنستان د انرژي په سیکتورکې تر نژدې کتنې او عملي کیدلو لاندې ده:

الف : د پروژې معلوماتي لنډیز په ارقامو کې:

د پروژې اړین معلوماتي لنډیز Project Information	
مجموعي ظرفیت په میګاواټTotal Capacity MWh	240.00
مجموعي ظرفیت په میګاواټ- ساعت Total capacity in KWh	240,000.00
د یو یونټ قیمت په منطقه او هیواد کښې Income per KWh in $	0.07
عاید په ورځ کښې Income per day $	403,200.00
عاید په میاشت کښېIncome per month ($)	12,096,000.00
عاید په کال کښې Income per year ($)	145,152,000.00
یسکونټ ریټ Interest rate (discount rate)	0.08
ټوله پانګونه Total Investment	600,000,000.00USD

ب: د پروژې تحلیل په اقتصادي ارقامو کې

دEconomic Analysis of Project پروژو اقتصادي تحلیل

TOTAL Net Revenue	1,842,432,000.00
AVERAGE of Revenues	92,121,600.00
Internal Rate of Return (IRR)	8%
Net Present Value (NPV)	$16,336,695.49
Cost Benefit Ration (CB/R)	3.07
Payback Period (years)	6.51

ج: د پروژی تحلیل دګتی لپاره د لس سلنه زیاتوالی په صورت کښی :

Economic Analysis of Project (10% Increase in Income)	
مجموعی ګټه TOTAL Net Revenue	2,026,675,200.00
متوسطه ګټه AVERAGE of Revenues	101,333,760.00
د بیرته لاسته راوړنی ریټ Internal Rate of Return (IRR)	9%
راتلونکی خالص قیمت Net Present Value (NPV)	$58,230,853.43
دمصرف او ګټی نسبت Cost Benefit Ration (CB/R)	3.38
هغه کلونه چی پانګه بیرته لاسته راځی Payback Period (years)	5.92

د: د پروژې تحلیل د ګټې لپاره د لس سلنه کموالي په صورت کې:

Economic Analysis of Project (٪۱۰ decrease in Income)

ټوله ګټه TOTAL Net Revenue	1,658,188,800.00
منځنی ګټه AVERAGE of Revenues	82,909,440.00
د بیرته لاسته راوړنی ریټ Internal Rate of Return (IRR)	7%
راتلونکی خالص قیمت Net Present Value (NPV)	($25,557,462.46)
دمصرف او ګټی نسبت Cost Benefit Ration (CB/R)	2.76
هغه کلونه چی پانګه بیرته لاسته راځی Payback Period (years)	7.24

نتیجه : دې دریو واړو تحلیلونو څخه جوتیږي چې نوموړې پروژه د لس سلنه کموالي په صورت کې د (منفي NPV سره مخکیږي او ناکامیږي او پانګه‌اچونکی(داخلي او خارجي) زړه نه ښه کوي چې په لس سلنه لړ نرخ سره د ثابت شوي معقول نرخ څخه په کم قیمت دا پروژه تر سره کړي او پانګه اچونه وکړي.

تاسې پهٔ لاندنۍ عمومي جدول کې د دې پروژې هر اړخیز اقتصادي تحلیل ګورئ:

دپروژو عمومي اقتصادي تحلیلي جدول پهٔ کوم کې چې ځینې اغیزمن کونکي فکتورونه په نظر کې نیول شوي او محاسبه شوي دي:

پورتني د اف، ب، ج او د تحلیلونه د همدې جدول پر بنا ترسره شوي دي.

Economic Analysis /$ اقتصادی تحلیل									Sensitivity Analysis حساس تحلیل	
Project Life (years) د پروژی عمر	Project Cost or Investment ($) د پروژی مصرف	Full capacity Use Income (Gross Income $) د تول ظرفیت عاید څخه	Loss of Energy ($) دانرژی ضایعات	Annual Operations and Maintenance Cost ($) د ساتنی او څارنی کلنی مصرف	Environmental Cost ($) د چاپیریال مصرف	Depreciation Cost ($) د استهلاک مصرف	Total Cost/Per year کلنی مصرف	Net Income ($) خالص او سوچه عاید	Net Income (10 % decrease in income) د پروژی تحلیل دګټی لیاره د لس سلنه کموالی په صورت کیتی	Net Income (10 % increase in income) د پروژی تحلیل دګټی لیاره د لس سلنه زیاتوالی په صورت کیتی
		100%	20%	2%	1%	1%				
1	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
2	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
3	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
4	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
5	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
6	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
7	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
8	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
9	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
10	60,000,000.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	60,000,000.00	(60,000,000)	(60,000,000)	(60,000,000)
11		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
12		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
13		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
14		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
15		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
16		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
17		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
18		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
19		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
20		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
21		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
22		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
23		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
24		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
25		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
26		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
27		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
28		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
29		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
30		145,152,000.00	29,030,400.00	12,000,000.00	6,000,000.00	6,000,000.00	53,030,400.00	92,121,600	82,909,440	101,333,760
Total	600,000,000.00	2,903,040,000.00	580,608,000.00	240,000,000.00	120,000,000.00	120,000,000.00	1,060,608,000.00	1,842,432,000.00	1,658,188,800.00	2,026,675,200.00

په افغانستان کې د انرژي نوري منابع:

مونږ پهٔ افغانستان کې په پراخه پیمانه د انرژي نورې زیرمې لکه لمر، ګاز، ژغال، ترمل او جیو ترمل منابع هم لرو چې په مقاله کې ورڅخه صرف نظر شوی ځکه عنوان او وخت دواړه محدود وو او په راتلونکي وخت کې به ور باندې بحث وکړو.

د برېښنا انرژي ته د اړتیا (دیماند) محاسبه:

د یو اړین اصل په توګه دانرژي په سکتور کې د دیماند محاسبه په درېو عمده برخو کې تر سره کیږي:

الف: د اوسیدونکو یا استوګنې برخه:

۱. د استوګنې پیرودونکي

څرنګه چې تر اوسه پورې د هیواد د وګړو یوازې د نفوسو یوه محدوده برخه د برېښنا له سیستم سره تړلې ده(رسمي ارقام د ۲۰۱۰م په پای کې ۲۴٪ او د ۲۰۱۲م په لومړیو کې ۲۸٪ د وصل شوي نفوس د ونډې په توګه ثبت شوي دي)، د برېښنا د تناسب پراختیا باید د استوګنې په سکتور کې د جلا فاکتورونو په توګه په پام کې ونیول شي چې د راتلونکي استوګنو د اړتیا تشریح د برېښنا غوښتنه هم پکې شامله ده.

د استوګنې په سکتور کې د اټکل شوي برېښنا مصرف کلنۍ وده پدې توګه د لاندې معادلې لخوا محاسبه کیږي:

$$g(el)tr = ((١ + g(inc)t * \varepsilon) * (١ + \Delta Tt * \eta r)) - ١ + ((nt * a) / dt-١)/١٠٠)$$

په دې فورمول کې:

g(el)tr= په کال کې د استوګنې د برېښنا مصرف د ودې کچه

g (inc) = په کال کې د حقیقي عاید د ودې کچه

ε = د تقاضا د عاید احتمالي ضریب

ΔTt = په کال کې د تعرفې زیاتوالی

ηr = د استوګنې په سکتور کې د تقاضا د نرخ د ودې کچه (منفي تعریف شوې).

nt = په کال کې د نوې استوګنې پیرودونکو شمېر

a = د نوې استوګنې پیرودونکو منځنی برېښنا مصرف

dt-١ = په کال t-١ کې د استوګنې برېښنا غوښتنه

ب: ۲. د سوداګریزو او صنعتي پیرودونکو برخه:

په سوداګریزه برخه کې دا د حقیقي عاید وده نه ده چې د برېښنا تقاضا ټاکي، بلکه د اقتصادي تولید یا د ارزښت اضافه کولو پراختیا ده. دا اضافه شوي ارزښت به د یاد شو موجوده سوداګریزو تاسیساتو یا د نویو تاسیساتو څخه جوړ وي. نو دا اړینه نده چې د ودې عنصر شامل کړئ کوم چې د نویو پیرودونکو څخه ترکیب شوی وي.

په صنعتي او سوداګريز سکتور کې د اټکل شوي برېښنا مصرف کلنۍ وده د لاندې معادلې لخوا محاسبه کېدلای شي:

$el)tc = ((١ + g(va)t * \varepsilon) * (١ + \Delta Tt * \eta c))-١$

په پورتني معادله کې:

$g(el)tc$ = په کال کښې د سوداګريزې او صنعتي برېښنا د مصرف د ودې کچه.

$g(va)t$ = په کال کې په سوداګريز او صنعتي سکتور کې د اضافه شوي ارزښت د ودې کچه.

ε= د تقاضا د عايد د ودې کچه

ΔTt = په کال کې د تعرفې زياتوالی

ηc = په سوداګريزه او صنعتي برخه کې د تقاضا د نرخ د ودې کچه (منفي تعريف شوی).

ج : عامه سکتور

عامه سکتور د حقيقي اداري چارواکو او عامه ادارو لکه ښوونځي، روغتونونه/ روغتيايي مرکزونه، د پوليسو سټېشنونه، د اردو کمپونه، او همدارنګه زموږ په تعريف کې، غير دولتي موسسې او جوماتونه شامل دي. د دې سکتور لپاره د اداري فعاليتونو کچه د برېښنا غوښتنې لپاره د محرک ځواک په توګه ليدل کېدلای شي. د اداري فعاليتونو د کچې لپاره د يو ښه تقريبي رقم په توګه محاسبه د دولتي ارګانونو شتون او د هغوی پراختيا ده، ځکه چې دا نه يوازې دا چې اداره اغيزمنه کوي، بلکې په نورو ټولو ادارو هم اغيزه کوي. د نورو سکتورونو په څېر، دويم متغير چې په راتلونکي کې تقاضا اغيزمنه کوي د برېښنا نرخ دی.

په عامه سکتور کې د اټکل شوي برېښنا مصرف کلنۍ وده په دې توګه د لاندې معادلې له مخې محاسبه کېدلای شي:

$g(el)tp = ((١ + g(bu)t * \varepsilon) * (١ + \Delta Tt * \eta p))-١$

په دې معادله کې:

$g(el)tp$= په کال کې د عامه برېښنا مصرف د ودې کچه.

$g(bu)t$= په کال کې د موجوده عامه بوديجې د ودې کچه

ε = د تقاضا د عايد د ودې کچه

ΔTt = په کال کې د تعرفې زياتوالی

ηp = په عامه سکتور کې د تقاضا د نرخ د ودې کچه (منفي تعريف شوی).

Existing Power Generation

د داخلي توليد منابع

Name نوم	River دریا	Capacity After Rehabilitation(MW) ظرفیت	Date of commissioning / after Rehabilitation تاریخ- اولی او اوسنی	Annual Energy [GWh] کلنی انرژی	Estimated costs *** [$m] قیمت
Naghlu	Kabul	100	1967 / mid 2013	413	90
Sarobi	Kabul	22	1957 / completed	188	25
Mahipar	Kabul	66	1967 / completed	152	80
Darunta	Kabul	11.5	1964 / 2012	85	14
Assassab.	Kunar	0.7	1983 / *	4	1.2
Charikar	Ghor band	2.4	1973 / *	14	3.6
Jabal Ser.	Salang	2.5	1920 / *	14	3.6
Ghor band	Ghor band	0.3	1975 / *	2	0.6
Kajaki (I & III)	Helmand	151	1975 / completed- Expanded 1001MW more in 2022	272	40
Grishk	Helmand	2.4	1957 / *	14	3.6
Pul-i-Chomri	Pulikhumri	3x1.37=4.12	1950 / 2013-2015	24	6
Pul-i-Chomri II	Pulikhumri	3x2.93=8.79	1962 / 2013-2015	49	13
Total			MW	1231	280.6

ددې مقالې لنډيز او نتيجه:

دا مقاله په لاندې کرښو کې رانغاړو:

١. موږ پهٔ افغانستان کې همدا اوس تر بل هر وخت مناسب شرايط لرو تر څو ورباندې د داخلي او خارجي پانګوالو لخو پانګونه وشي.

٢. په هيواد کې د پانګې اچونې لپاره مناسب دولتي او قانوني حمايتي چوکاټونه او پاليسي د انرژي پهٔ سيکتورکې وجود لري.

٣. د انرژي د بسياينې لپاره د افغانستان طبيعي زيرمې (اوبه، هوا، لمر، ګاز، ذغال او داسې نور وجود لري.

٤. ځوان علمي تخنيکي نسل هم تر ٩٠٪ په افغانستان کې دننه موجود دي چې په اقتصادي مارکيټ کې لوی رول لوبولی شي.

٥. ددې پروژو په نتيجه کې لوی کاري فرصتونه رامنځ ته کيږي. د نړيوال معيار له مخې د استوګنې لمريز تاسيسات په هر ميګاواټ کې ډيرې دندې رامينځته کوي. د استوګنې سولر تاسيسات په هر ميګاواټ کې رامينځته شوي ٢٦,٦ دندې رامينځته کوي، پداسې حال کې چې د سوداګريز او يوټيلټي سولر تاسيسات په ترتيب سره په هر ميګاواټ کې ١٩,١ او ٢,١ دندې رامينځته کوي.

Shah wa Arous Dam Project Inaugurated

The inauguration ceremony of this project was held in the presence of the Deputy Prime Minister for Political Affairs, Honorable Alhaj Mulla Abdul Kabir; the Deputy Prime Minister for Economic Affairs, Honorable Alhaj Mulla Abdul Ghani Baradar; the Deputy Prime Minister for Administrative Affairs, Honorable Mulla Abdul Salam Hanafi; the Acting Minister of Energy and Water, Honorable Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor; the Deputy Minister for Water, Honorable Mujib Rahman Omar Akhundzada; the Deputy Minister for Energy, Honorable Alhaj Mullah Abdul Hadi Yaqub; the Governor of Kabul, Honorable Alhaj Aminullah Obaid; officials from the Embassy of the Islamic Republic of Iran; senior officials of the Islamic Emirate; and a large number of residents of the Shakar Dara district of Kabul province.

During the ceremony, the Deputy Prime Minister for Political Affairs, Honorable Alhaj Mulla Abdul Kabir, described the completion of the Shah wa Arous Dam as a living example of the Islamic Emirate's commitment to the country's development and prosperity.

Similarly, the Deputy Prime Minister for Economic Affairs emphasized the importance of water management in the current situation, stating that water management and energy development are among the top priorities of the Islamic Emirate.

The Deputy Prime Minister for Administrative Affairs also praised the completion of the dam as a positive step toward water management.

Additionally, the Acting Minister of Energy and Water highlighted the progress of the water and energy sectors in the country and mentioned that the leadership of the Islamic Emirate has approved four major dam projects, including the Lalandar Shatoot Dam, which will commence next year.

Meanwhile, the Deputy Minister for Water, Honorable Mujib Rahman Omar Akhundzada, referred to climate change and stressed the need for increased efforts in water management in response to its effects.

In his remarks, the Governor of Kabul, Hajji Aminullah Obaid, reaffirmed the Islamic Emirate's commitment to national development and noted significant achievements in various sectors.

It is worth mentioning that the Shah wa Arous Dam was implemented by the Ministry of Energy and Water with a total cost of 53 million dollars. The dam was built for water management and to provide drinking water for the residents of Kabul.

With a height of 77 meters, the dam can regulate 30 million cubic meters of water annually, irrigating between 2,700 and 3,500 hectares of agricultural land and supplying 5 million cubic meters of drinking water. Additionally, it has the capacity to generate 1.2 megawatts of electricity.

Third Phase of Kamal Khan Dam Project Inaugurated

The inauguration ceremony of this project was held at the dam site in the presence of the Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor; the Acting Minister of Agriculture, Irrigation, and Livestock, Mawlawi Ataullah Omari; the Governor of Nimroz, Sheikh Mohammad Qasim Khalid; the Deputy Minister of Water, Mujib Rahman Omar Akhundzada; senior officials of the Islamic Emirate; and many local residents.

During the ceremony, the Acting Minister of Energy and Water emphasized that the Islamic Emirate has ensured security, established an Islamic system, and promoted economic development in the country. He urged the Afghan people to remain vigilant against enemy propaganda.

H.E. Mansoor reaffirmed the commitment of the Islamic Emirate's leadership to managing the country's water resources in response to drought conditions and public needs. He also assured neighboring countries that the construction of this dam would not cause harm to any nation.

Similarly, the Deputy Minister of Water stated that Kamal Khan Dam was built to control floods and manage water resources, ensuring that its construction would not negatively impact any country.

Meanwhile, the Acting Minister of Agriculture highlighted in his speech that the leadership of the Islamic Emirate is working tirelessly and sincerely to serve the Afghan people in various sectors.

The Governor of Nimroz praised the Islamic Emirate's leadership for its attention to the province, stating that, fortunately, the people of Nimroz have recently witnessed the inauguration of several major projects.

It is worth mentioning that Kamal Khan Dam is one of the country's major dams, located in Chahar Burjak district of Nimroz province. It was implemented to control seasonal floods, store 52 million cubic meters of water, and generate six megawatts of electricity.

Depending on water availability, this dam has the capacity to irrigate 174,000 hectares of agricultural land.

Inauguration of the Butkhak New Substation and the 220 kV Transmission Line Project from Arghandi to Butkhak, Valued at 25.4$ Million

Inauguration of the Butkhak New Substation and the 220 kV Transmission Line Project from Arghandi to Butkhak, Valued at 25.4$ Million

The inauguration ceremony of these projects was held at the Butkhak Substation site in the presence of the Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor; the Governor of Kabul, Alhaj Aminullah Ubaid; the Deputy Minister of Energy, Alhaj Mulla Abdul Hadi Yaqoob; the Deputy Minister of Information and Culture for Broadcasting, Muhajir Farahi; senior officials of the Islamic Emirate; advisors and directors of the Ministry of Energy and Water; and a large number of local residents.

During the inauguration, the Acting Minister of Energy and Water emphasized the importance of this project, highlighting that it is part of the Turkmenistan-Afghanistan 500 kV transmission line projects and plays a crucial role in the absorption and distribution of energy from this source.

H.E. Mansoor stressed that the Ministry of Energy and Water is responsible for two vital sectors and has made significant progress in these areas.

Meanwhile, the Governor of Kabul stated that since the Islamic Emirate took power, remarkable achievements have been made in the development and reconstruction of the country, particularly in ensuring electricity supply for Kabul residents.

Additionally, Dr. Farooq Azam, an advisor to the Ministry of Water and Energy, described electricity as one of the fundamental needs of modern society and noted that the Ministry has taken concrete and valuable steps in this regard.

Furthermore, Deputy Minister of Information and Culture, Muhajir Farahi, emphasized that just as the Islamic Emirate made sacrifices for the country's independence, it will now make tireless efforts for Afghanistan's development and prosperity.

Likewise, Haji Pahlawan, the chairman of Awfi Bahram Company, expressed satisfaction with the company's investment in this project and reaffirmed its commitment to continuing investments in energy projects.

It is noteworthy that this project is being implemented by the Ministry of Energy and Water in partnership with the private company Awfi Bahram.

With the implementation of the Butkhak New Substation project, a total capacity of 189 MVA (Megavolt-Amperes) will be added. Additionally, the 220 kV transmission line from Arghandi Substation to the Butkhak New Substation will enable the absorption of a significant amount of energy from the Turkmenistan 500 kV line, thereby greatly alleviating electricity shortages for the people of Kabul.

Bilateral Meeting Held Between the Ministry of Energy and Water and Turkmen Delegation on TAP Project and Other Joint Ventures

This meeting was attended by the Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor; the Deputy Minister for Energy, Honorable Alhaj Mulla Abdul Hadi Yaqub; the Head of the TAP International Project Department, Honorable Myrat Artykov; the Ambassador of Turkmenistan to Afghanistan, Honorable Hoja Ovezov; and other officials from both sides.

During the meeting, the Acting Minister emphasized the strong historical ties between Afghanistan and Turkmenistan and called for the continuation and expansion of bilateral cooperation.

He acknowledged the progress made in the 500 kV transmission line project between the two countries and emphasized the need for accelerating the practical implementation of the TAP international project. He assured that Afghanistan is fully prepared for the project and expects all stakeholders to expedite their efforts.

The Head of the TAP International Project Department, Honorable Myrat Artykov, confirmed Turkmenistan's readiness for project implementation and stated that a draft roadmap has been prepared for finalization before moving forward with practical steps. The meeting also included discussions on establishing a TAP project secretariat in Afghanistan, which was agreed upon by both sides. It was also decided that Afghanistan, Turkmenistan, and Pakistan would hold further discussions on the project soon.

Final Studies on Bagh Dara Dam in Kapisa Province Launched by M.G/M.C.C Organization

A technical team from the company, led by Mr. Kevin and accompanied by assistants and other technical staff, has begun technical studies on the Panjshir River.

These studies, conducted in cooperation with the Kapisa Provincial Director of Energy and Water, Engineer Kawa Kharush, and the Ministry of Energy and Water's technical team, will cover areas from Now Qala Heroki to Ahmad Bek Hill and the Askam Valley road.

The expert team from the company will also continue hydrological studies of the Panjshir River in Kapisa and Parwan provinces.

Coordination Meeting Held at the Ministry of Energy and Water to Assess the Performance of 1403 SH Year and Prepare Plans for 1404 SH Year

This meeting was chaired by the Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor, with the participation of the Deputy Minister for Water, Honorable Mujib Rahman Omar Akhundzada, central directors, and the heads of the five general river basins.

The Acting Minister emphasized that the meeting aimed to evaluate the ministry's performance in 1403, assess the utilization of the development budget, and develop an operational plan for 1404.

He praised the ministry's achievements, particularly in implementing water and energy projects, and stressed the need for a clear and practical plan to ensure the smooth execution of projects in the upcoming year.

During the meeting, the heads of the river basins and central departments provided updates on their work.

Discussions were held regarding problem-solving, improving operations, and developing a comprehensive plan for the next year.

Iranian Company Officials Express Interest in Investing in Energy Projects During Meeting with Acting Minister of Energy and Water

The Acting Minister of Energy and Water, H.E. Alhaj Mulla Abdul Latif Mansoor, met with officials from the "Niroo Barq Diba" company to discuss investment opportunities in energy production from various sources.

During the meeting, company officials expressed their willingness to invest in energy projects utilizing water, coal, gas, and solar resources.

The Acting Minister assured them of the ministry's full cooperation and urged them to coordinate with the technical team to determine projects and investment procedures. He added that after technical discussions, necessary steps would be taken for signing agreements and implementing practical measures.

د دوحې د ترون پنځمې کليزې په مناسبت!

شور او ځوږ شو د بلبلو د نښترو په شاخو کې
پتنگ ورسيد تر مينې دايې ويلې په نغمو کې
خه فضا وه معطره خه باران را وريدلو
ښاپېرۍ وې ځنگيدلې د بوډۍ رنگين ټالو کې
نوی باب يې پرانستلو او تاريخ يې بدلولو
ويلې بل مغرور نسکور شو د افغان په سردرو کې
د تکبير ايماني چغې تر اسمانه بدرگه شوې
له قبرو چې را وتلې د شهيد په هديرو کې
تور تمونه دې ټول ورک شي د افغان له کلي قامه
دايې ليک د ازادۍ وو د هيواد سپينو جنډو کې
امريکا يې چه کره ماته او تياره کړه زارو ته
ها بچي ددغې خاورې تل اوسيږي زمور زړو کې
سلسلې د رڼو اوښکو له خوښۍ شيبې شيبې وې
بس اجمل انځورولې د غزل په څو بيتو کې

اوبهٔ او انرژي

Islamic Emirate of Afganistan
Ministry of Energy and Water

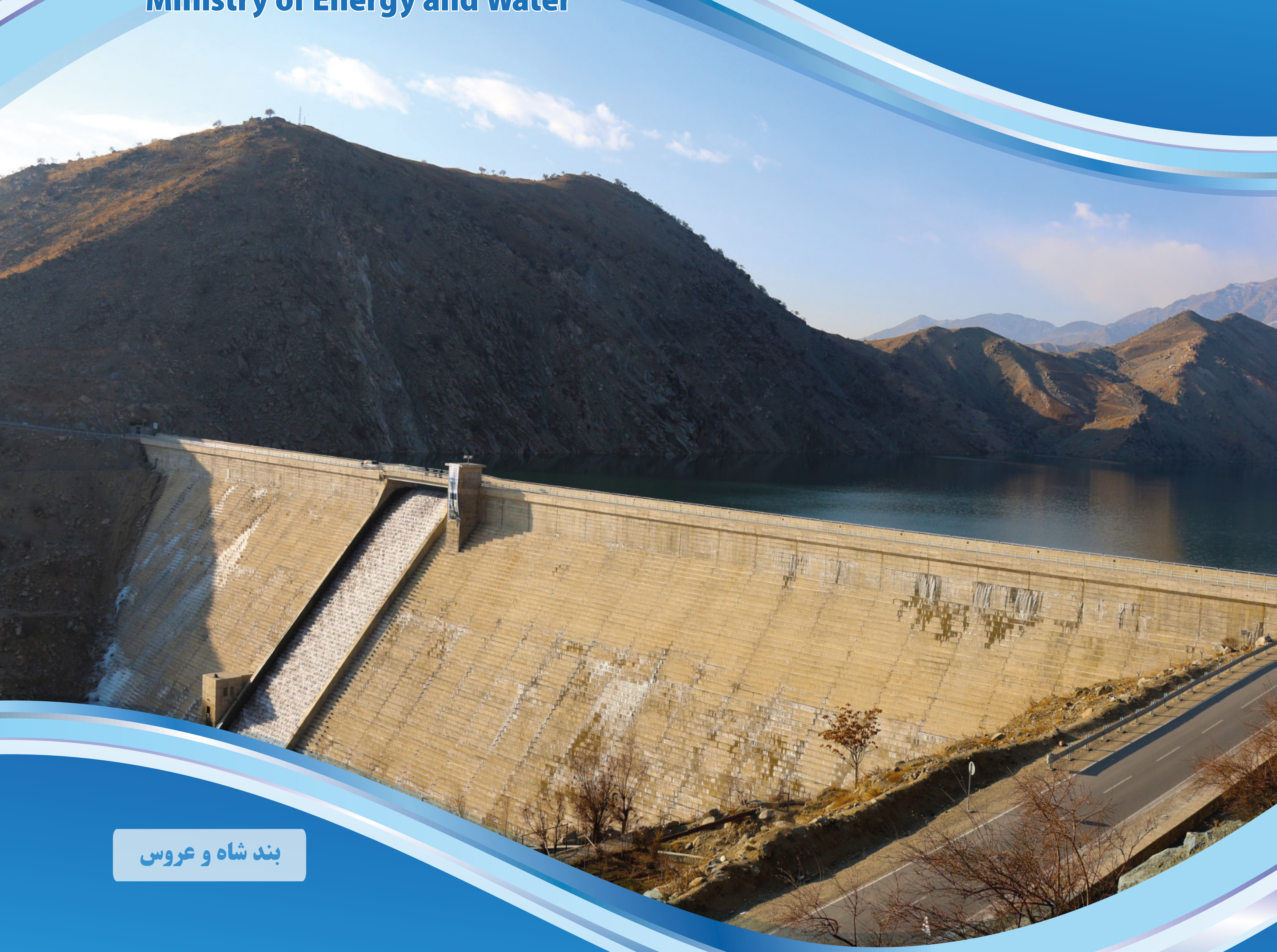

بند شاه و عروس

29

midia@mew.gov.af : ۰۷۷۳۲۱۸۴۱۸ - ۰۷۷۷۹۱۷۸۹۸
mew.gov.af @mewofficialchannel mewmedia1444 Ministry of Energy and Water (MEW) MEW_GOV_AF